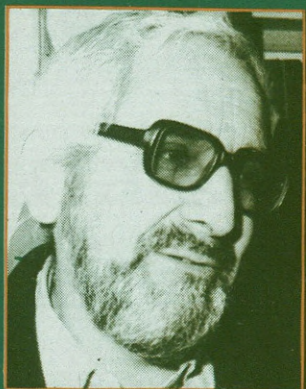

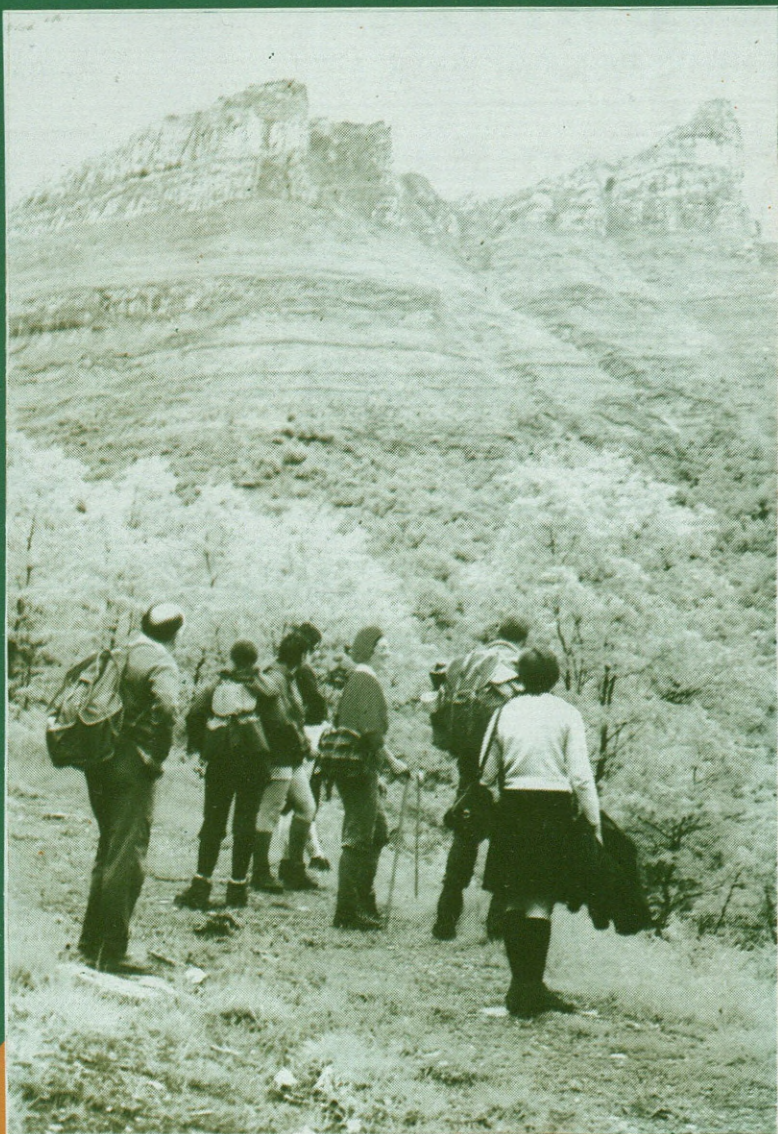
ARGIA

1987 Ekaina 14 — L urtea — 1.155 zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne) / 8 libera

**Dionisio
Amundarain:**
«Irakaslegoak,
profesionalizatzeko
bidean,
ankilosatzeko
arriskua du»

**Jon Gangoitirekin
Strasbourg-etik
bueltan**

OPORRAK EUSKAL HERRIAN

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

1.154. zenbakia

4.— Astegihoa.

POLITIKA

13.— J. Gangoiti: «1992. urterako desagertuko dira Europako mugak». I. Zubiondo.

ERREPORTAIK

19.— Dossiera: Oporrak Euskal Herrian.

TXT komikia

35.— Dionisio Amundarain: «Irakaslegoak, profesionalizatzeko bidean, ankilosatzeko arriskua du». J.M. Arano eta J. Landa.

40.— Eduki politikorik gabeko kanpaina izan da. I. Fernández eta I. Murua.

42.— Sao-Pauloko euskaldunak. A. Ugartetxea.

44.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

45.— Kultur ataria.

46.— Kantu Txapelketa, finalerako prest. J.L.

48.— Perico Diez de Ulzurrun, nafar idazleak inbentariatzen. I. Camino.

49.— Pako Aristi, bigarren nobela argitaratu berria. J. Landa.

50.— «RIP», heriotzetik urrun betetan. J.J. Petrikorena.

51.— Joseba Tapia, trikitixa berriztearen atzetik. M.A. Harana.

52.— Kulturaren aste-borrastea.

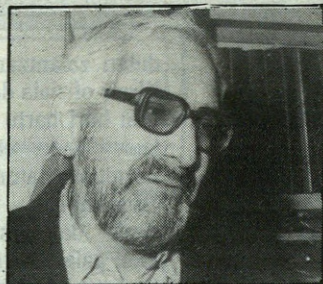
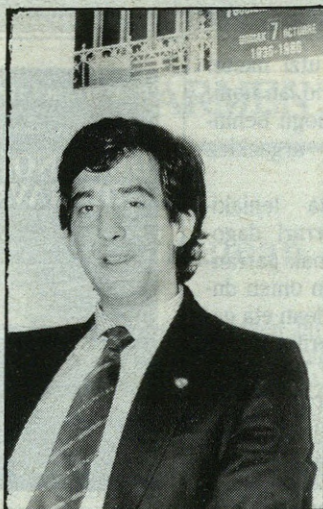
54.— Munduaren zabaletik kultura. J.M. Heritz.

ETA BESTE

55.— Kirolak.

56.— Bertoak.

57.— Denborapasak.

Oporrak Euskal Herrian

UDA ganean dugu eta —urtero bezala— egun edo hilabete horietarako zenbait proposamen egin nahi dizkizu ARGIAk. Aurtengo, oso aukera mugatu baina uste baino aberatsagoa proposatzen dizuegu: **OPORRAK EUSKAL HERRIAN**. Ez, ez da Eusko Jaurlaritzako Turismo Sailaren kontseilua, geure kasa egindako hautaketa baidiz, zeure asmoetara aldatu nahi genukeen opor-kimua. Abadagune ugariak dituzue zenbaki honetan: mendia, kostaldea, gisa guztietako ibiladiak, hirietako txoko bisitatu beharrekoak... baina litekeena da ere zeuk dagoeneko hautatua edukitzea udara honetan nora joan gure aholkuen beharrik gabe. Kasu horretan, beste hiru informazio-erdigune kausi zenitzake ARGIA honetan guttienik: **JON GANGOITI, 15. orrialdean**, **DIONISIO AMUNDARAIN, 35.ean**, eta amaitzeaz dagoen **KANTU TXAPELKETA, 46.ean**. Baina ARGIAren eduki zabaletik egindako azken hautaera hau opor-norabideen aukeraketa bezain pertsonala denez, has zintezke zeure aldetik horietaz aparteko interesdun orrialdeak topatzen. Zorteak jo zaitzala.

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubizarreta, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etchezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendi-guren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegia', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariek: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behe. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sarriak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....360 libera.
Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
Airez.....11.000 pezeta.

EKAINA 14 EKAINA 20

ekainaren 18an
ilbehera

mareak: (ekainaren 14an)
gora: 07.04 eta 19.23
behera: 13.03 eta 00.38

eguzkia: (ekainaren 14an)
irten: 06.17
sartu: 21.41

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Aldizkariaren izena: Elhuyar.

Ezaugarriak: Bi hilabeterokoa. 9. zenbakia. 75 orrialde. 425 peza.

Kaleratu berria dugu da-goieneko Elhuyar aldizkariaren azken alea. "Ez gelditu azalean, zatorz mainera" le-maren ildotik edo ateratzen zaizkigu. Eta saiatzen dira zeregin horretan, benetan eskertzekoa dela.

Aurreko alean Nafarroako autobideari buruzko ekolo-gisten aurkako eritzia plaza-ratu baziguten ere, oraingo honetan proiektu horren azalpena, eta obra-horren ezaugarri nagusien deskriba-pena egiten digute. Baikorregi, positiboegi jotzen ez ote

duten zalantzan utzi naute. Kirats ofiziala dario lan honi, usai hori hartu diogu behin-tzat. Plano eta argazkiez horniturik dator.

"Burdinbidea eta lehiaki-deak" da dossierrari dago-kion gaia. Garraioak garran-tzi haundia izango omen du-te hurrengo mendean eta gar-raio mota ezberdinak bo-rroka bizian ihardungo omen dute bezeroa erakar-tzeko. Maiztasun, lasterta-sun, eta erosotasunak kontu-tan hartzekoak izango omen dira. Hegazkinen, errepideen, ubidetako garraioen, burdinbideen egoera eta etorkizunean zertan izango diren, energi kontsumoaz, poluzioaz, zarata eta garraio antolakuntzaz mintzatzen zaizkigularik. Ohizko atalez aparte ba dira makinabat gauz bitxi eta mamitsu. Eko-logiaren ikuspegi berria: "Gaia" hipotesiak zer dioen. "Noiz iritsi zen lehenengo al-diz gizakia ameriketara?" Lehenagoko datak zalantzan jartzen dituzte aurkikuntza antropologiko berriek. "Na-bigazio modernoaren sorre-ra", "Eragingailu elektrikoak robotikaren arloan" Maki-nen automatizazioen izuga-rrizko aurrerapenak. Azke-nik, hurbilago ikutzen gai-tuzten artikuloak ere badira, berebiziko sariketa bat, "Go-rosti" elkarteak natura eza-gutzeko dituen asmo eta gri-nak, J.L. Munoa eta I. Anti-guedad-ekin solasaldiak. Hau eta gehiago "Elhu-yar-zientzia eta teknika" al-dizkariaren orrietan.

José Miguel Barandiarán MUNDOS DE VIDA CASAS RITOS FUNERARIOS CREENCIAS MITOS PRÁCTICAS SUPERSTICIOSAS Y BRUJERÍAS DE ETNOGRAFIA DE NAVARRA

Titulua: De. Etnografia de Navarra. Bizimoduak. Etxeak. Hileta-legeak. Si-nismenak. Mitoak, Sorgin eta aztikeri praktikak.

Egilea: Joxe Miel Barandia-ran.

Argitaletxea: Txertoa, "As-katasun haizea" saila.

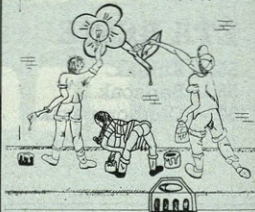
Ezaugarriak: 180 orrialde.

Aspaldian han eta hemen argitaratu ziren Nafarroako etnografi datu, berri eta za-harren bilduma dugu obra hau. Azpittuluek dioten ara-bera, ba ditu bere atalak, zei-netan bizimoduak, etxeen izenen zerrendak, Hileta-le-geak, sinismenak, kantak, leiendak eta abar luze batek bere lekua ba dute. Den de-nak badute kabida, batera datoz baina ez nahastuta, eta batzu ezagunak bageni-tuen ere ez da guztiekin ber-dina gertatzen. Bilduma ho-nen bidez Nafarroako eta bi-denabar, Euskal Herriko kul-tur tradizionalean sakontzen hasteko aukera eskaintzen zaio irakurleari.

Zugarramurdiko biztanlee-taz eta beraien usadio eta tradizioekin abiatzen da On Joxe Miel. Inguru hauetan informatzaileak izan zituen Joxe Mielek garai batean. Dominika Giltzu izan zen hoietako bat. Herriko aho-ja-kinduria jaso zuen autoreak gero herriari berritzultzeko. Zugarramurdi, Aurizperri, Arano eta Otxagabiataz tra-tatzen dituzten atalak "Cues-tionario para una investiga-cion etnografica de la vida popular"erako erabili zituen materialak izan ziren bere orduan.(1934)

"Zugarramurdiko biztanleak eta beraien tradizioak" du abiapuntu. Jarraian, "Auriz-perri-Espinal herriak. Giza kokalekuak." Arbeizako pu-tzua", "San Juan iturri", "San Miel Excelsiskoa", Teo-dosio Goñiren leienda, koba-zuloak, saindutegiak, "Sinis-keriak, hileta eleizkizunak eta ohiturak Arano eta Otxa-gabian", Kristoren etorrera zenbait tokitan, Mariren izen eta semeak, Lamiak eta la-mia motak, Akelarreak, lhauteriak, Pertsonai histori-koak, Harriak eta oferendak hildakoei, historiaurreko mo-numentuak eta abarrekin bukatzeko. Guzti hau irudi, plano, data, ahozko euskara literalarekin horniturik, ez dago aspertzeko astirik. Lan bikaina eta interesgarria, be-raz, formato herrikoian es-kaintzen zaiguna. Badakigu arlo honetan egindakoa beti ere gutxi izango dela, kris-ton garrantzia dutela lan hauek gure arbasoen bizitze-taz jakiteko, eta beti geratu-ko dela zerbait ikertzeke, baina, Joxe Miel erraldoiak zerbait ikutu gabe utziko ote digu?

EGUZKI-BERRI -18. Alea

ATAUNGO-ESKOLA
100 Pta

Titulua: Eguzki Berri 18 zenbakia.

Egilea: Ataungo eskola.

Ezaugarriak: 106 orrialde. 100 peza.

Liluragarria Ataungo es-kolako ikaslegoaren artean argitara ematen den aldizka-ri hau, bai bere mami eta edukiagatik bai luzeeragatik. Fotokopiatan eta grapaz josi-tako ehun eta piku orrialde-tan barrena denetarik es-keintzen dute eskolaurreko

ASTE HONETAN NABARMEN

Hitzak hizpidea dakarrenean

Titulua: Literatur Gazeta, 5. zenbakia.

Argitaletxea: La Primitiva Casa Baroja.

Ezaugarriak: 400 pezeta, 20 orrialde.

Gauza erakargarriak egiten dakite talde honetan biltzen diren idazleek. Itxura ere halakoa ematen diote eta horren hein txiki batean salmenta azkartzen du.

Bostgarren zenbaki honetan narratiba edo berari buruzko kritika edo saioak ditugu. Iduri luke Jon Juaristiren eritzi batzuk, saio zenbait zuzpertz dutela eta bat baino gehiagok heldu dio lumari. Hauetako bat Koldo Izpizua dugu, Juaristiren eta Lasagabasterren eritziei buruz bere ideiak boteaz. Gaurko euskal nobelistek zer dioskuten, linguozentrismoaren arazoa, Sazarbitoriaren hirugarren nobela eta gero-ko hutsune literarioaren esanahia eta interes biziko beste eritziak Koldo Izpizuarenak.

Lasagabasterrek Joxe Aus-

tin Arrietaren «Manu militar» lanaren kritika edo eritzia ematen du nobelaren intertestualitatea eta literatur-errealitate jokoa goresiz. Gaiaren lehertzeak lortzen dituen zipriztin literarioek biziki gustora utzi dute gure kritikorik haundiena edo den Lasagabaster.

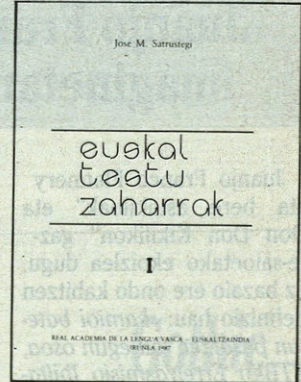
Joxerra Gartzia suerte okerragoa opa dio Laura Mintegiren «Bai... baina ez» lanari, bertako akats linguistiko eta literarioak bortizki aurpegiaraz. Gisa berean

zafratzen du Bixente Alberdik Marc Legasse eta Jakue Paskualen «Anark-herria».

Felipe Juaristik berriz, Jon Juaristiren «euskal narradoreek ez dakite nobela zer den» esaldia ardatzat hartuz burutapen batzuk papereratzten ditu.

Bestelako alorretan sartuz, Mikel Azurmendik Joseba Zulaikaren «Tractatus hestetico ritualis» lanari ipini hitzak nabarmendu beharko lirake, edota Mikel Lasak itzulitako Rimbauden poemak. Patxi Perurenaren lau poemekin batera, Mikel Azurmendik eta Felipe Juaristik «Larrosaren izena» nobela dute idazkien gai, Esteban Antxustegik unibertsalaren arazoa eta nominalismoa dituelarik.

Barojaren narrazio baten itzulpena, Jose Luis Zabalaren ipuin saritu bat, Xabier Olarra, J.A. Ayukar eta Pako Aristiren lanak ditugu gai-nontzekoak.

mendi aldekoak bilduz.

Satrustegik erabaki omen du pilatzeari uztea eta bildutakoa sintetizatzea eta horretaz teorizatzea. Asmo bera du etnologiar dagokionean. Argitaratzea hau hor dago beraz, bide gurutzean.

Edizioaz bi hitz idatzi gabe ezin egon. Dendetan esan digutenez ez omen dago edizio «popularra» egiteko asmorik. Edizio hau oso zaindua dator itxura aldetik, zainduegi beharbada, zaintzeak hiru mila pezeta pasatxo eskatzen badu. Liburuak denentzat egiten dira, baita hementzi urtekoentzat ere. Euskaltzaindiak subentzio anpatuak jasotzen ditu, baina «Euskara» aldizkaria edo kasu honetan liburu hau garestiegi jartzen ditu karrikan. Asko eta askok apaingarri gisan erosiko dute liburu kankargarri hau, azken batean «es de Satrustegi», eta hori da beti inoren osperako.

Dena den, kritika txiki horretaz gain, liburuaren benetan gorestekoa dugu.

ikasleengandik hasi eta goi ziklokoenganainoko lanez.

Poemak, ipuinak, denborapasak, test bitxiak, lehiaketak eta orotariko marrazkiak, azken hauen artean bat nabarmentzen delarik (gure eskutara ailegatu den zenbaki honetan bederen): hiru urteko mutiko baten puztuki koloreztatu bat!

Udaberriko zenbaki legez aurkezten dute berau zortzigarren mailako koordinatzaile taldeak eskola guztien izenean, «kirkil hots eta erre-karen gulu-gulu» freskoaz. Hemezortzigarren zenbaki kaleratua dagoeneko, eta derri gorrez azpimarratu behar

merezi ez duen orrialderik ez dagoela, zenbait multikopistako kopiaren kalitatea salbu. Eutsi motellak!

Titulua: Euskal Testu Zaharrak I.

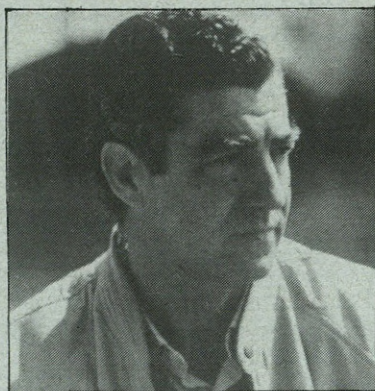
Egilea: Jose Mari Satrustegi.

Argitaletxea: Euskaltzaindia.

Ez dugu Satrustegi aurkezten astirik galduko. Bere urtetako lanek, etnologia eta filologia aldizkarietan barreiatuturik gehien bat, nahiz sexuaz idatzitakoek nola nobelak dena diote.

Izan ere horixe da liburu honetan ikusten dena, urteak eta urteak zehar bazterrak harrotu dituen norbaiten emaitza oparoa, mende diferenteetako euskal testu zaharrak, Irunerri guztikoak, gipuzkoarren bat, Nafarroko

Juanjo Franco ekoizle badugu ere, bestelako lan guztiak egiten ditu bere programetan, hala nola zuzendaritza, koreografia, eszenografia eta beste... ez da gubti!.

Juanjo Franco: gidoiak imajinetan gauzatzen

Juanjo Franco Flannery eta bere astakiloak" eta Don Don Kikilikon" gazte-saioetako ekoizlea dugu, ez bazaio ere ondo kabitzen definizio hau: «kamioi batean pasatzen dut egun osoa, ETBko Erretransmisio Ibiltarian hain zuzen ere, non 10etik 14 ordutara pasatzen bait dut egunero».

Umeentzako lanetan ari dela eta... «etzazu pentsa. "Don Don kikilikon" 10 urte bitartekoentzat pentsatua badago ere, helduek gusto ederrez ikusten dute. "Flannery eta bere astakiloak" berriz, gai konkretu batzutan zehazten da eta gainera pedagogia maila bat landuz, gazte helduagoari zuzenduz alegia», erantzun digu.

Zinea eta telebistaren artean eta ekoizte lanetan diferentzia nabarmenik ba

omen da: «ordu t'erdiko pelikula bat egiteko hilebete behar duzu. Guk, telebistan arratsalde batetan egiten dugu programa. Ez da berdina noski, planotan egin edo sekuentziz, gurearen moduan». Bestetik, ekoizle izateaz gain zuzendaritza eta bestelako lanetan aritzen zaigu Juanjo: «nere programetan ez da inongo zuzendaririk izan. Nik egin ditut lan guzti hauek, hala nola eszenografia, koreografia...». Amerikan bestela egingo da noski!.

Zerotik hasi direla dio: «asko aurreratu bada ere oso denbora gutxian». Bukatzeko, artisten kontuak: «bi eratakoak ezagutzen ditut: arazo sortzaileak eta konpotzen dituztenak, bestetik». Bigarren horietarikoa dugu Juanjo.

«Itsasoa»: Itsaso urruna hurbildu nahian

Saio berri batekin gatzokizue oraingoan. Honelako berriak gutxitan suertatzen direla eta, benetan pozten gaitu. Are gehiago itsasoa gaitzat harturik eta ikuspuntu hurbil batez tratatzen bada.

Ekainaren 7an, Teleberriren ondoren «Itsasoa» saio berriari hasiera emango zaio. Honen helburua itsaso urruna lehorreko Euskal Herriari ezaguraztea izanen da. Horretarako saio honetako talde teknikoak arrantzalekin batera itsasoa bizi izan du benetako irudiak eskeini ahal izateko eta hauen zergatia adierazteko.

Ordu erdiko hamairu saioz osatuko da «Itsasoa» eta untzigintzatik hasi eta itsasoarekin zerikusi duen edozertaz arituko dira saioak, ez da arrantzale gaiaz soilik arituko itsas kirolez ere izan daitezke, alegia. saio bakoi-tzak hiru atal izango ditu: lehena, itsasoarekin loturik dauden berriez osatua, bigarrenean pertsonaia bat izanen da elkarriketatua arrantzalea nahiz itsas zalea, nahiz itsas «jefea». Hirugarren atala, luzeena, erreportai batez osatuko da, lehen saioan antxoaren arrantza azalduko zaigu.

Noizbehinka Terranovan, Noruegan, hots, itsas urrunean dauden arrantzelekin kontaktua egingo da.

Aurkezlea Charo Arteaga izango da; errealizadorea Adolfo Luzuruaga, Mikel Agirre ekoizlea eta itsas gaietako aholkularia Jesus Maria Egaña. Ea gustokoa duzuen!!

Erraz irenstekoak; badaezpada.

Hauteskundeen emaitzen beldur edo, abentura ugari oraingoan ere. Mafia, espioiak, mendebalde basatia, eroak eta txinatar auzoko gora beherak. Ikus bestela:

Igandez «Uztalezue». Amerikak, hilketa antolatuen gehiegikeriez nazkatutik, gerla deklaratu die gaizkile hauei. Ekintza ugari eta Amerikako «zuzentasuna»ren adierazle. Zuzendaria: Sam Wood. Antzesleak: R. Arlen, V. Bruce eta B. Cabot.

Asteartez «Calamity Jane». Calamity Jane mendebalde basatian zehar dabilen neskatxa gogorra da, gizonezkoen bizitza bera egingen du eta izugarritzko arazotan murgilduko da. Zuzendaria: John Beckman. Antzesleak: D. Day, H. Keel eta A. McLerie.

Asteazkenez «Hurbil eta Urrun». Zoroetxe batean kokaturiko luzemetraia dugu honako hau. Hala ere, elkar ulertzeko eta maitatzeko aukeraz arituko da. Zuzendaria: Marianne Ahrne. Antzesleak: L. Kovanko, R. Farrant eta A. Kronberg.

Ostiralez «Etsaien Lurraldea». 1939. urtea. Charles Walson-Carton koronla inteligentzia zerbitzuaren buru da. Frantziako agenteak Alemanian sartzen saiatuko da. Zuzendaria: Harry Keller. Antzesleak: T. Franciosa, A. Comer eta G. Stockwell.

Larunbatez «Chinatown-eko Gauak». Goi mailako neska bat txinatar auzoan murgiltzerakoan bi buruzagiren hilketa dakusa. Ezkutatu nahian Chuck Riley-ren etxera jomo du. Zuzendaria W. A. Wellman. Antzesleak: W. Berry, F. Vidor eta J. McHugh.

Igandez «Uztalezue». Mafia eta hilketak hauteskundeak ahazteko.

zinema

■ Azpeitiko arkupe-
tan gaueko 11etan
diapositiba emanaldia,
bertako Argazkilari El-
karteak antolatuturik.

Bilboko Fas

ekaina

15 Bilboko Fasek ere ba-
du zer eskaini ekaina
honetan. Ekaina hasieratik
"La otra Europa" izeneko
zikloari ekin zioten eta hu-
rrango emanaldia hilaren
15ean izango da, Istvan
Szabo zinegilearen "Coro-
nel Redl" izeneko filma es-
kainiko delarik. Emanaldia
San Vicente kaleko 2. zen-
bakian, arratsaldeko
7,30etan.

Oreretako King Kong

ekaina

12 Ekainaren 12an Ore-
retako King Kong tal-
deak Desmond Davis zinegi-
learen "Furia de Titanes"
izeneko filmaren emanaldia
eskainiko da. Filma honen
efektu bereziak Ray Harr-
yhausen-en lana dira. Ema-
naldia bertako Vivtoria zi-
neman izango da, arratsal-
deko 5,30ak, 7,45ak eta
gaueko 10,30etan. Sarrera
125 pezetatan izango da sal-
gai.

Iruñean emakumeari buruz

ekaina

16 "Emakumea eta zinea" izenpean, emakumeek egin-
dako eta emakumeei buruzko zinema ikusteko aukera
izango da Iruñean. IPESek eta Golemek antolatutako ziko
honen barnean ekainaren 16an pelikula frantses baten ema-
naldi eskainiko da, Agnes Vardaren zinegilearen "Sin techo
ni ley" izeneko, hain zuzen ere. Filma honetan hilik ager-
tzen den emakume gazte baten istorioa kontatuko zaigu, be-
rarekin bizi izan zirenek azalduko bait dute. Emanaldia Go-
len zineetan, arratsaldeko 8ak lauden gutxitan. Sarrera 300
pezetatan izango duzue salgai. Ziklo honetako hiru filmak
ikusi nahi baldin badituzue, abonoak izango dira salgai.

bertsolaritza

"Bertsolariak Arenalean 1987"

ekaina

13 "Bertsolariak Arenalean 1987" izenpean ospatzen ari
diren ekitaldiak aurrera doaz eta oraingo honetan
ekainaren 13an Iparraldeko bertsolariei egokituko zeie bere
txanda: Alkat, Ezpona, Xalbador eta Xanpun arituko bait
dira eguerdiko ordubatatzen Bibloko Arenalean. Aurretik
txistu kontzertu bat izango da, eguerdiko 12,30etan hasita.

aste
honetako
filma

Gothic

Lord Byron, Shelley, Mary-Shelley, Clair eta Polidore
personaia historikoen elkarren arteko harrema-
nak, edota, Mary Shelley-k «Frankenstein» munstroa nola
irudikatu (sortu) zuen ikusi nahi duenak ez du atseginez
hartuko Ken Russell zuzendari eszentrikoak eskaintako
«Gothic» hau.

Antzeko zerbait gertatuko zaio «Women in Love» eta
«Lisztomania» filmak zuzendu zituen Russell-en zinta hone-
tan beldurrezko pelikula bat ikusi nahi duenari: ez du es-
pero duenarekin topo egingo.

Film honetan, literaturazale erromantiko eta beldurrezko
film zaleen kaltetarako, irudi eta eskenografia derrotxe bat
egiten da, pintura mailan surrealismok sortutako estetikaz
blai.

Efektista da pelikula hasieratik bukaerara. Efektoen hel-
buru ez da ordea beldurra: irudi exotikoak lortzea, nazka
lortzea, amets-gaizto bat sortzea baino.

Narrazioaren aldetik narrazio gotiko bat lortu nahi izan
du Russell-ek zinta honekin. Narrazio gotikoak daukan be-
re zentzu betean: erromantikoa, exotikoa, gauekoa, hilerri
girokoa, fantasmagorikoa... Lorpenen aldetik genero hone-
tan hain ugari diren film merke horietako bat izatea baino
ez du lortu, nahiz eta oso preziosista izan irudi eta eskeno-
grafien hautapenean.

Okerrena, fantastikotasuna erabat aidean uzten duena
hain zuzen ere, egiantza erabat galtzen duela da.

Aspergarri egiten da une gehienetan eta denborapasara-
ko estilo honetako film batek izan dezakeen indarra ere
galdu egiten du gure ustez.

Martin Goikoetxea

□«Gothic». Ken Russell (zuz). Julian Sands, Gabriel Byrne, Natasha
Richardson, Miriam Cyr.

Bertsolariak Donostian

ekaina

27 Donostiako Alde Zaharreko Ilazki euskaltegiak zenbait bertsolari saio antolatu du. Ekainaren 21ean Telleria eta Mendizabal bertsolariak arituko dira Ilazki euskaltegi bakoitz bertatik (Kontituzio enparantzan). Aurretik txiztu kontzertu bat iragarririk dago, bertsolariak berriz, eguerdiko ordubetetan.

arte

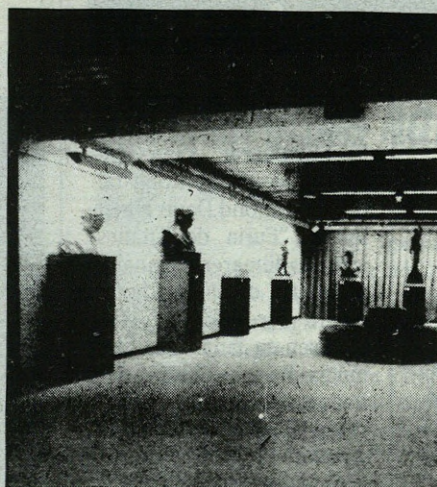
Hila bukaera bitartean Ibarrolaren lanak ikusgai Bilboko Erakustazokan, Arriaga enparantzan eta Arte Ederretako Museoa. Lan ezberdinak ikusteko aukera Bilboko toki hauetan.

Carlos Elgezua Donostian

Carlos Elgezuaren eskultura lanak Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipaleko aretoan ikusteko aukera egongo da. Erakusketa honetan hamasei lan bildu dira, batzuk berunez eginak, besteak egurrez, marmolez eta abar. Besteak beste, Pedro Enbeita bertsolaria eta Atano III.aren buruen irudiak ikus daitezke erakusketan honetan.

Arrasateko Nazioarteko II. Eskultura Topaketak

Ekainaren 8an hasi eta 28a bitartean Arrasateko Nazioarteko Eskultura Topaketa

hauek ospatuko dira. Honokoak izango dira topaketa hauetan landuko diren materialak, Markinako harri beltza eta buztina. Erakusketan hau bertako pilotalekuan izango da eta hona partaideak: Xabier Krutx Arrillaga, Ramon Azpeitia, Gino

Corsanini, James Francis, Fernando Garcia de Cortazar, Koldobika Jauregi, Marta Medici, Javier Moreno eta Jose Maria Herrero.

Zarauzko Arte Zaleak

Zarauzko Arte Zaleak izeneko elkarteak erakusketa

bat antolatu du. Erakusketa honetan 1986-87 ikasurteko lanak izango dira ikusgai: diseinu eta moda, esmaltea, hiru dimentsiotako kua droak, itsasontziak, zeramika, makramea, marrazkia, narrugintza, pintura, sukaldaritza, zurgintza eta tapizak. Sanz Enean izango da hilaren 14a bitartean. Lan egunean arratsaldeko 7etatik 9etara eta jaiegunean eguerdiko 12etatik ordu bietara. Besterik jain nahi baldin baduzue dei ezazue Arte Zaleak elkartearen telefono honetara 835568.

Euskal abeslari eta taldeak

Anje Duhalde
Erramun Martikorena
Basakabi
Akelarre
Minxoriak
Etxamendi eta Larralde
Tapia eta Leturia
Begoña ta Soledad
Izeki
Txanbela

Sonorizazioak, argiak. Harremanetarako: (943) 462014

kantaldiak

Jose Azpiazuri

omenaldia

"Uda musikala 87"

Gipuzkoako Foru Diputazioak eratu duen kanpainiaren barruan eta lehenengo ekitaldi gisa, ekainaren 13 honetan eta Oñatin Jose Azpiazuri omenezko kontzertu bat eskainiko zaio. Bestalde herri berean eta programa beraren barnean, hilaren 14an "Juan Crisóstomo Arriaga" orkestra entzuteko aukera izango duzue.

☐ Hilaren 13an Arrasaten Itoizen kantaldia.

☐ 13an Iurren Jotakie eta M-ak.

☐ 17an Arrigorriagako polikiroldegian, gaueko 10etan Ganbara.

☐ 17an Fallan Itoiz.

☐ 17an Ibarrangelun Ru-per Ordorika.

☐ 18an Markinan Baldinbada.

☐ 18an Muskizen, gaueko 10etan Bizkar,

☐ 18an Artzeniagan Ru-per.

☐ 19an Labastidan Ru-per.

☐ 19an Murelagan M-ak, Jotakie eta Deliriums tremens.

☐ Hilaren 20an Tafallan Itoiz.

☐ Ekainaren 21ean Zornotzan Baldinbada eta delirium termens.

Elihalarren Euskal kantu txapelketaren finala.— Ez da aspertuko, inondik ere, heldu den 21ean Eihalarrrera hurbilduko dena. Herritarrek-eta programa luze bezain aberatsa paratu bait digute. Goizean Bernard Etxepare zaharrari omenaldia eginen badiote (ikus xehetasunak ihardunaldietan), arratsaldean, berriaz, euskal kantu txapelketaren finala izanen da. Izugarritzko ikusgarria izanen da hori, izan ere hego zein iparraldetik berrogeitabosten bat taldek parte hartuko omen dute. Goiza arratsaldearekin poliki lotzeko gainera, Garaziko ikastolakoek herri bazkari ederra prestatuko dute. Honezkero eta Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan zein klasifikatuko zain gaudelarik oraino, Nafarroako mugaz bi aldetako klasifikatuen izenak emanen ditugu: Hegoaldeko Nafarroatik, Elizondoko Eusebio Izeta, Leitzako "Izarra" bikotea eta Zangotzako "Rokamador" taldea, hiru horiek kantu tradizionalen; gaurko kantuan, Andres Garmendia Etxarrikoa, Xole eta Mirari eta Leitzako "Kilkir"; eta haurren mailan Arantzako taldea. Iparraldeko Nafarroan klasifikatu direnak hauek ditugu: era tradizionalen kantuan, Aiherrako Maitexa Duhalde, Alberatzeko Etxepare eta Altxurrun eta Garaziko "Lauak"; era berriko kantuan, Gabadiko Jojo Bordagarai, Garaziko Irigoien anaiak-eta Eihalarreko bertako Arbose taldea; haurren sailean Aldudeko Magali Zubillaga eta Aiherrako Jon Ohienart; publikoak aukeratutakoa azkenik Garaziko "Sardinak" taldea ere lehiatuko da final horretan.

JO ET

aste
honetako
diskoa

Klasikotasunari punta atereaz

Pauso bat gehiago trikitixaren berrikuntzan, hori da Joseba Tapia eta Leturiaren lehenengo disko honek suposatzen duena. Azkenengo txapelketan jadanik argi ikusi zen mundu honek bere baitan zerabilen iraultza. Eskuartean duzu horren lehenengo emaitza oso bat.

Joseba Tapiaren estilo berezia garbi ageri da bere inprobisazio lana edo duo anitzen erabilpena dela medio. Soinu handira lehendik eginga zegoen hurbilketa ahaztu gabe, azkenaldian joera den modura, instrumentu berari zuku berria ateratzen saiatu zaigu. Tapiak asmatutako doinuak dira disko honetan eskaintzen direnak, eta propio soinu tikiarentzako eginak dira. Duoak egiteko erabiltzen den modua ere berezia da, eta azken urteotan normal bihurtua bazen piezetan «bi soinu» entzutea, Tapiak trioak ere egingen ditu zenbaitetan.

Konposizio guztiak bereak badira ere, Kepa Junkeraren eragina nabarmentzen da, batez ere «Jazzan ezak» kalejiran. Ahaztu gabe Josebarengan Keparen eskala kromatikoak duen eragina.

Gorago aipatu dugun kalejira horretan, erabat berria eta agian zenbaitentzako eskandalagarri ere izan daiteke akordeoiaren baxuak erabiltzea, eta orobat piezak berak duen desarroiloa. Horrezaz gain, ordea, betiko laguntzaile onartuak sartu dira disko honetan zehar: dultzaina, kriskitinak, botila... eta irrintziak eta panderoa, noski.

Hitzei dagokienez, Peñagarikanoren eta Amurizaren baina kenduta, gainerakoak Joseba Tapia eta Leturiarenak dira. Agian bertsolari batek emango liokeen kalitatea lortzen ez badute ere, estimagarria da trikitilariet lan hori beren gain hartu izana.

Badirudi bikote honek izan behar duela duan abestea berbultzatu behar duena. Diskan hori nabari bada, zuzenean areago nabarmentzen bait da arlo horretan egiten duten aportazioa. Eta, dudarik gabe, Leturiaren umorea eta presentzia diskoan ez bezala zuzenean apreziatzen da.

Mielanjel HARANA

☐ "Jo eta hautsi". Tapia eta Leturia. Elkar.

Kantu txapelketan Gipuzkoako azken saioa

ekaina

13 Datorren larunbatean, eta gaueko 10,30tan euskal kantu txapelketaren Gipuzkoako finala ospatuko da, Ordiziako "Herriko Antzokia" zineman. Honako kantariok izango dira bertan: Pasaia "Oihanaz blai", Lazkao Joxemari Apaolaza eta Iñaki Izagirre, Donostiako Laura Hortigosa, Arrasateko Patxi Agirreberia, Legazpiko Josean Rodriguez, Bergarako "Poxpolinak", Getariako Patxi Saiz, Azpeitiako Ana Belen Ca-

rrera, Idiazabalgo Mikel Telleria eta Donostiako "Lai-ka". Sarrerak 300 pezeta dituz salgai, haur eta jubila-tuentzat 150etan.

ihardunaldiak

"Jendearekin Topaketak" Bilbon

Hilaren 17an bukatzen dira Unibertsitateko Heda-kuntza ikastaroen antola-kuntzapean, "Jendearekin topaketak" izeneko zikloa-ren hitzaldiak. Zikloari bu-kaera emanaz, Salamanka-ko Unibertsitateko erretore izan zen Julio Rodriguez Vi-llanuevak hitzgingo du. Ju-lio Rodriguez Zientzia Fa-kultateko Mikrobiologia Ki-mikoaren Institutoko kate-dratikoa da. Hitzaldi hau Unibertsitateko Hedakuntza ikastaroaren modura, Bilbo-ko Udalaren Heziketa, Kul-tura eta Euskalduntze sailak babestu du. Hitzaldia Sarrio-ko Ekonomi eta Enpresari Zientzien Fakultateko areto nagusian izango da.

Bernard Etxepareri omenaldia

ekaina

21 Euskal Herriko Kantu txapelketaren finalaren egun be-rean, eta final hori erabakiko den herri berean, Eihera-larren hain zuzen, bertako herritarrek Bernard Etxepare gu-re lehen idazle ezagunari omenaldi bat paratu diote. Honako programa honekin: 9,30tan meza bertsolariekin eta Pierre Moleres Baionako apezpikuarekin. 10,30tatik aitzin herriko auzapeza mintzatuko da, halaber mugaz bi aldetako bertsola-riak. Goizeko 11etan berriz kantarien txanda izanen da: Mikel Laboa, Antxon Valverde, Niko Etxart, Etxamendi, Martikorena, Amaia Zubiria, Eztitxu eta beste batzu bertara-tuko dira, kantu banarekin.

lehiaketak

6.go Bizenta Mogel lehiaketa Azkoitian.— Az-koitiako Kultur Elkartek, Azkoitiako Udaletxearen babesean, "6.go Bizenta Mogel" ipuin lehiaketa anto-latu du. Arauak: -parte har-tzaileek 18 urte beteak be-har ditu izan. -Aurkezturiko lanak jatorrizkoak eta argi-taragabeak izango dira. -La-nak Udaletxera bidali be-harko dira izengoiti batez izenpeturik eta honekin ba-tera, bere azalean izengoiti bera daraman itxitako kar-tazal batean egilearen xehe-tasunak bidaliko dira. Lite-ratur lehiaketa honetara euskaraz idatzitako lanak bakarrik aurkeztuko dira. Lan hauek orriaren alde ba-tetik bakarrik eta tarte bi-koitzez mekanografiaturi-koak izango dira, gutxienez lau orri eta gehienez hamar izanik. -Lanak bidaltzeko epea urriaren 31ean ama-itzen da.

Trikitilari gazteen txapelketa Zaldibarren.— Trikitilari gazteen V. Txapelketa antolatu du Zaldi-barko Kirol Elkartek. 14 eta 15 urtetako 17 bikote neurtuko dira. Markinan eta Abadiñon jokatu dira kanporaketak, ekainaren 14ean Zaldibarren erabaki-ko den 8 onenak aukera-tzearen. Bizkaiko trikitixa, porrusalda, fandango eta arin-arin bana jo beharko ditu bikote bakoitzak. Kanporaketa saioetan, 9.000 pe-zeta jaso ditu bikote bakoit-zak, eta epai mahaiaik

aukeratutako zortzirekin jo-katuko da finala Zaldiba-rren. Irabazleak, 25.000 pe-zeta, trofeoa eta txapela ja-soko ditu. Bigarrenak 20.000 eta trofeoa. Hiruga-rrenak 17.000 eta trofeoa. Laugarrenak 14.000 eta tro-feoa. Beste laurentzat ha-marna mila pezeta daude izendaturik. Bizkaiko trikiti-xa ondoen jotzen duenaren-tzat bada trofeorik.

"Baporea" haur liburu lehiaketa.— Idazlanak be-re hedaduran 50 foliotakoa beharko du izan gutxienez, biko tarteak utziz betetzen direlarik. Idazlanak argita-ragabeak eta orijinalak be-harko dute izan ere. Gaia guztiz libre da. Jatorrizko idazlanak izenorde pean etakartazal itxi batekin bi-daliko dira beronen barruan idazlearen helbidea eta ize-na jarriko direlarik. Helbide honetara hiru kopia bidali behar dira: Santa Maria Fundazioa (Haur-liburu le-hiaketa) C/Carretera de La-r-raskitu, 35, 48002 Bilbo: Idazlanen pnapen epea irailaren 15ean amaituko da.

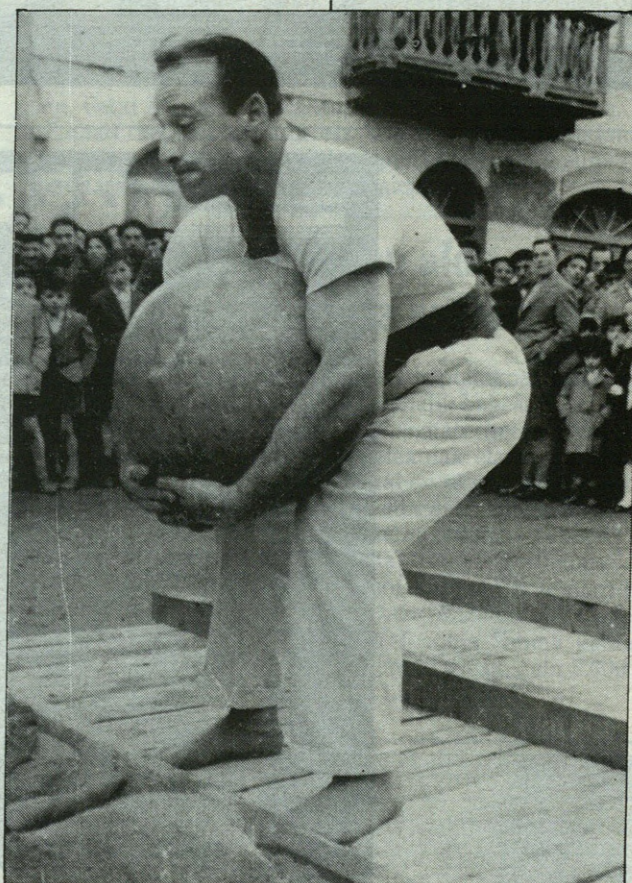
ikastaroak

Mutrikun ikastaro trinkoak.— Mutriku-Deba Udal Euskaltegiak uda honetarako ikastaro trinkoa antolatu du arlo hauetan: Euskalduntze, Alfabetatze eta EGA bost ordu-ko modulotan. Klaseak goizetik izango dira. Deban ekaina-ren 29tik uztailaren 24ra. Mutrikun ekainaren 22tik uztaila-ren 17ra. Matrikula kostea 3.000 pezeta da eta informazioa Deban Ondartza kaleko 6an (602236tef). Matrikulaldia ekai-naren 8tik 23ra. Mutrikun udaletxe azpian dagoen lokalean, 603490 tfn. Matrikula aldia ekainaren 1etik 16ra.

● **Ikastaldiak Donostia.**— Gipuzkoako Ikastolatako Langilegoaren Elkartaren eskutik, hainbat ikastaro eratu dira: "Geografia-Historiaren didaktika eta metodologia", "Psikomotrizitatea-Errekuperapena", "Euskara D ereduan", "Lenguaiaeren didaktika", "Integrazioa" eta "Metodologia, programaketa eta azterketa". Ikastaro hauek uztailaren 6tik 10era bitartean izango dira, Donostiako Santo Tomas Lizeoan. Prezioa 4.000 pezetakoa. Izen ematea edo informazio gehiago: Irakasle Elkartea, Amezketan 12-8 F, 20.010 Donostia (455100 telefonoa).

● **Lanbide Heziketa ikastaroa Elgoibarrren.**— Elgoibarko Lanbide Heziketa Institutoko ikasle izan zirenek, kontrol numerikoa duen fresadorazko ikastaro bat eratu dute. Ikastaroa hau ekainaren 26ean hasi eta ekainaren 30ean amaituko da. Bertan parte hartu nahi dutenek langabetuak izan behar dute, ikastaroa dohain izango delarik. Izena eman nahi dutenek lehen bait lehen egin dezatela eskatzen da, 15 batek bakarrik parte har bait dezakete.

kirolak

jaiak

Ikastolaren Eguna Orion

ekaina

14 "Ikastolaren Aste Kulturala"ri amaiera emateko Orion ekainaren 14ean Ikastolaren Eguna ospatuko da. Honako hau duzue goiz goizetik hasita egun honetarako prestatu duten egitaraua. Goizean, trikitilarien eta txistularien goiz eresiak eta kalejirak. Gero 10etan, Herri meza, haur guztiek parte hartzen dutelarik eta beraiek abesten dutelarik. Eguerdiko 2etan, ikastolako guraso eta hurren bazkaria. Bazkari garaiean, bertsolariak, abesbatzak, antzerkiak eta trikitilariak arituko dira giroa alaitzen. Bazkari hau herriko pilotalekuan izango da. Bazkarirako txartelak eskuratzeko jo toki hauetara: Eroskira, Uranga burdindendara eta Kepa harategira.

■ Hilaren 18tik 20era bitartean Azpeitiko mendizaleek antolatuta akanpada izango da.

■ Iganderako, hilak 14 dituela, zikloturistentzako ibilaldi aparta: Azpeitia Itziar - Lekeitio (110 km).

Usurbilen harrijasotzaileak

ekaina

14 Datorren igandean harrijasotze proba handi bat izango da Usurbilen. Harrijasotzaileek mahaspildegi izeneko harriaz baliatu beharko dute (113 kilotako harriaz), tanda bakoitzak sei minutu iraungo dituelarik. 25.000 mila peza eta txapela jasoko ditu lehen irabazleak, 15.000 eta trofeoa bigarrenak, 10.000 eta trofeoa hirugarrenak eta 5.000 eta trofeoa laugarrenak.

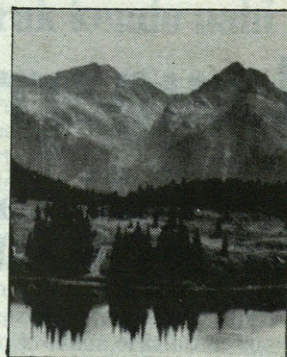
mendi ibilaldiak

ekainaren 21erako

□ **Tabira** (Durango): Ordesa eta eskaladako praktikak Picos de Europan.

□ **Gasteiz:** Ibilaldi berezia Granada - Mulhacen - eta Capileirara.

□ **Kresala** (Donostia): lau egunetan zehar Picos de Europara.

LATTUN

1986ko Abendua

LATTUN

4. zenbakia

4

Elkarriketa: Marc Legasse: 1945ean Ipar Euskadirentzako autonomia eskatu zuen abertzale anarkista. ■ Itzulpena: Karl von Clausewitz. Gerraren dimentsio militarra aztertzen. Tx. Mendizabal. ■ Dossiera: Modernitatea-postmodernitatea. ■ Gogor erasotzen gaitu fenomeno modernoak. Beltza. ■ Modernia, postmodernia. Joxe Azurmendi. ■ Modernitatea postmodernitatearen zipriztinez igurtzi. Eusebio Osa. ■ Saiakera: Non dago Henri Bengoa? Antton Azkargorta. ■ Antzerkigintza politiko baten alde. Mikel Antza. ■ «Oromenderrieta»-ren leherkundera. Joakin Balentzia. ■ Literatura fazista espainiarraren historia eta inplikazioak. Jon I. Odriozola.

Modernitatea eta postmodernitatea

Laugarren LARRUN kalean duzu.

Marc Legasse, Clausewitz, Joxe Azurmendi, Emilio Lopez Adan «Beltza», Eusebio Osa, Antton Azkargorta, Mikel Antza, Joakin Balentzia, Jon I. Odriozola, Pablo Sastre.

Euskal nazio projektuari, buruz.

Peio Ruiz Cabestany eta kirolarien erabilpen politikoaren arriskuak

DENETIK esan eta idatzi da hauteskunde kanpaina hone-tan. Azken egunetan, kirolarien erabilpenak haserretu ditu bazterrak. EAren kirol alternatibaren aurkezpenean egondako bezala aipatu ziren Pello Garin korrikalaria, Pello Ruiz Cabestany eta abar, eta hau gainera Donostiako alkategai den Albisturaren ondoan azaldu zen argazkietan. Guztia EAKoak ez diren bere «fans» ugarien harridurarako. Biharamonean, txirrindulariak argitu zuen Diputazioak antolatutako ekintza batera konbidatu zutela, eta ez akto elektoral batera, eta erabili egin zutela. Egun berean PNVk ere iragarki bat plazaratzen zuen egunkarienta, non esaten bait zen jeltxideek planteiatzen duten kirol-legean atal batean argi eta garbi uzten dela indar guztiz galeraziko dela kirolarien erabilpen politikoa egitea.

GAL, ultraeskuindar eta polizien arteko harremanez egunero datoak

GALI buruzko informazioan, eta batik bat Xabier Galdeano hil zutenei egindako auziaren ondoren, polizia espainolarekiko nahasketaz dato berriak etengabe ari dira ateratzen. Mediterraneoko kostaldean daude auzi berri baten zain gelditu den Cantavenera-ren laguntzaile eta kontakto zuzenak, eta dagoeneko Mari Chica-ren sauna lokalizatu dute Torremolinosen. Polizia eta guardia civilek GALEko partaideei emandako immunitateak askotan balio izan die ihes egiteko, eta Ismael Miquel-en kasoa Thailandian heroinarekin trafikatzegatik detenitu dutelako lokalizatu ahal izan da. GALEko gaiztaginei informazioa bezala dirua eta armak emateagatik orain arte Amedo Fouce poliziaren izena zegoen argitara aterea, baina bigarren polizia bat ere identifikatu dute: ama frantsesa du, «Michel» deitzen diote eta askotan kontaktoetarako Andorra erabili du.

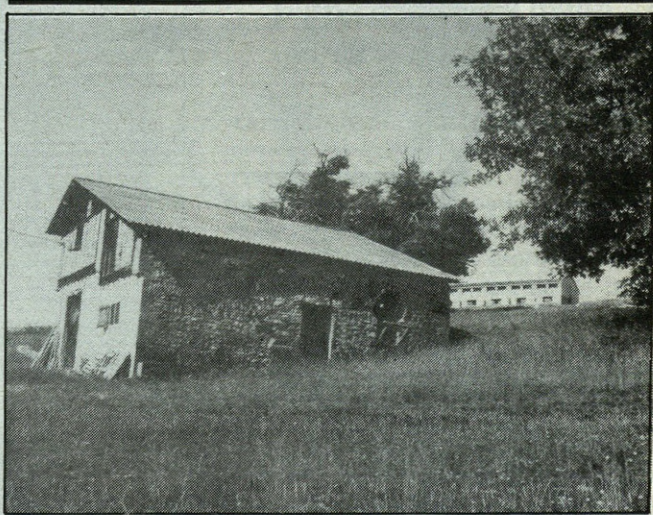
Mikel Atxaga, Eugenio Arozena eta Patxi Zabaleta alkategorako

EUSKAL kulturako izen ugari aurkitu da hauteskundeetako zerrendetan. Luis Mari Bandres Europarako PNVk hirugarren aurkeztu du —hemendik bi urtetara begira— eta Lasarteko kontzejaletarako berriz Mikel Atxaga kazetaria. EAK Goio Monreal Nafarroako Parlamenturako, Xabier Lete eta

Lourdes Iriondo Urnietako kontzejal eta Diputaziorako, Eugenio Arozena Oartzungo alkatezarako eta Lontxo Oartzabal Usurbilgo kontzejaletarako. EEren zerrendetan ezagunak dira Mario Onaindia eta Lizundia. HBk Joserra Etxebarria aurkeztu du Bizkaiko diputatu nagusitarako, Europako zerrendetan Amuriza ikusi dugu, eta udaletan, Joxe Austin Arrieta Oartzunen, Patxi Zabaleta euskaltzaina Iruñeko alkategorako, Tapia trikitilari txapelduna Lasarteko kontzejaletarako. Andoni Egañaren bertsoak izan dira EEren publizitaterik entzunena, eta Joxe Lizasok kantatu ditu EAren aldekoak.

Santiago Carrilloren alde izen zerrenda bitxia argitaratu

ARGI utzi dute nork bere jokabide politikoarekin segitzen dutela, eta jokabide horien gaintik babesten dutela Santiago Carrilloren kandidatura, publizitate baten bidez beren izenak aditzera eman dituen intelektuak eta artista talde batak. «Su actuación fue fundamental en el complicado proceso de la transición española y la opción que representa es necesaria para el futuro de nuestro sistema político» da beren jarraitzaile oinarria. Luis Cobos orkestra zuzendari ezaguna, Antónete toreroa, CBSk Estatu Espainolean duen zuzendari nagusia, Ian Gibson historigilea, Jose Oneto kazetari eta idazle zentrista, Mara Dolores Pradera eta Joaquín Sabina kantariak, Francisco Umbral eta Manuel Vicent idazleak... eta 5.000 sinadura osatzerainoko izen zerrenda bitxia.

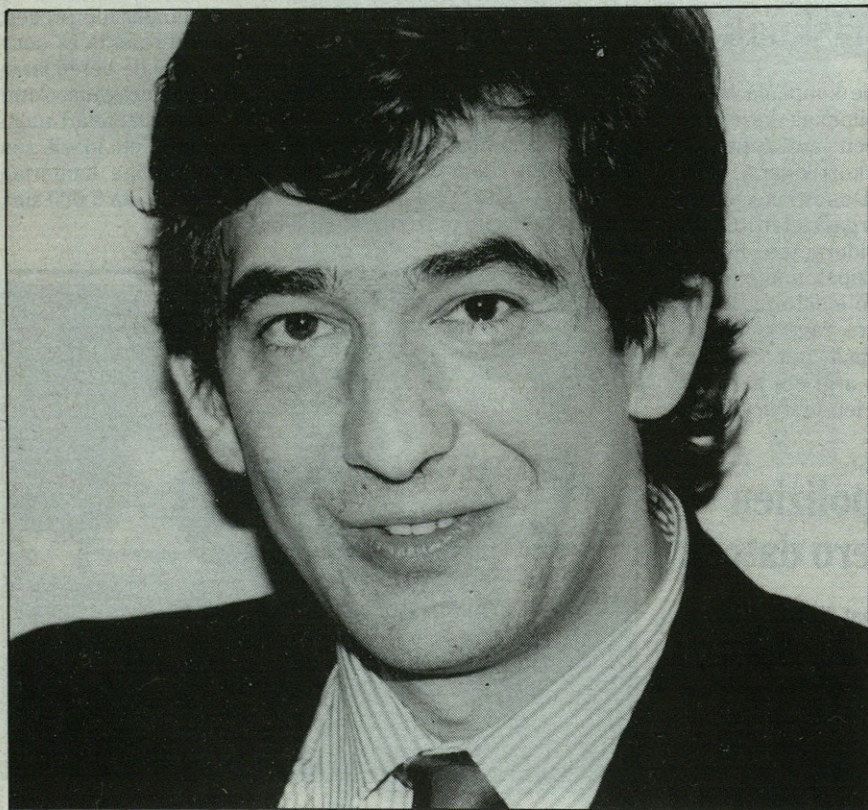

Panpi preso iparretarrari bere etxe eta lurak kendu nahi

MUNOA izeneko baserri eta etxaldea kendu nahi diote Fresnes-en preso den Panpi Sainte-Marie iparretarrari. Lekunberriko jendarmeria berriaren leherketaren ondorioz harrapatu zuten Panpi, eta urte batzuetarako kondenatu. Jendarmeria hura, ordea, euskaldun bati alokatutako etxean zegoen eraikia; orain jabeak, Larrandaburu jaunak, IKK egindako leherketak kostatzen zituen 350.000 liberak Panpik kobratu nahi dizkio, honek Landibarren duen baserria espropiatuz. Lehendabiziko urratsak eman ditu horretarako, eta inguruko laborarien lehendabiziko erreazioak ere nabaritu dira. «Credit Agricole» bankuari eskatutako kredituz ordaintzen zuen Panpik bere «Munoa» eta han egindako obrak, eta hura espetxera sartu ondotik, bere familiarrek zuten kreditua kitatua.

EAJ-PNVren eurodiputatuarekin, geureak ez diren araeuz

Jon Gangoiti: «1992. urterako desagertuko dira Europako mugak»

Gangoitiren eritziz, «diputatu jeltzale batek Europaren hamazazpik haina indar badu».

Jon Gangoiti eurodiputatuarekin izan gara solasean hauteskundeak izateko zirela oraindik. Bere 35 urtez Madrileko parlamenturako diputatu hautatua izan zen EAJ-PNVren izenean, eta alderdi horren ordezkaria ere Europako Legebiltzarrean. Gaurkoan, datorkigun Europa berria izan dugu mintzagai, horren inguruan ditugun hainbat alorri errepasoa eginez: hizkuntza, ekonomia, independentzia eta batasun politikoa, defentsa... Hona hemen Granada etxadian izandako ordu beteko elkarrizketa mamitsuak eman duena.

ARGIA.— Europa sarritan urrun senditu dugun hori orain lortzeko helburua dela dirudi. Zein da zuen intereseta Europako Legebiltzarrean izateko?

Jon Gangoiti.— Arrazoi politikoak dira. 1933tik aurrera, Aberri Eguna Donostian ospatu zenetik, Eusko Alderdi Jeltzalearen planteiamenduek diote Euskadiren askatasuna herrien Europaren emango dela, edota kontzeptua gaurkotuz, Europako herrien konfederakuntzan.

Zentzu honetan, guk uste dugu Europa urrats bat dela Euskadiko askatasun nazionala lortzeko bidean. Ekonomiko ki gaur egun ez dira atal estankoak, Estatu batuek eta Japoik abentaila handia daramate eta Europa batzen ez bada atzera geratuko da. Beraz, ezinbestekoa da europar guztiak batzea atzerapen hori gerta ez dadin.

Orain bai, porrot eginda geratu dira gure sektore ekonomiko batzuk —esnea eta siderurgia batez ere— eta horiek aurrera ateratzeko Europak ez badarakus Euskadirekiko elkartasun ekonomiko bat, orduan Europako Elkarrekin Ekonomikoak zailtasun handiagoak ekar ditzake euskal ekonomiarako.

Europaren, gureak ez diren arauetara egokitu behar

A.— Europa izan daiteke euskal ekonomiaren porrota ala gure zuzpertzarako bidea... Baina zein baldintzatan emango da bata ala bestea?

J.G.— Europa egitura politikoa da, baina batez ere ekonomikoa eta komertziala. Hitzarmenak sei estatu sortzaileek eginak dira haien tankerara. Ikusi dugu nola Ingalaterrak, beranduago atxeki zitzaiolarik, arazoak izan dituen; eta beranduago Greziak ere berdin.

Orain artean Jon Gangoitik bideratu du Europaren errejionalizazioa aztertzen duen txostena.

Estatu sortzaileen egitura industrial hobeto egokituz joan zaio egoerari, beranduago atxeki zaizkion estatuen aldean. Gu 30 urtetako atzerapenaz goaz, eta gureak ez diren joko-arau batzuekin sartu gara. Gure lana gaur egun arau horietara egokitzea da, eta gure sare industrial berriztatzea. Frankismoakizan ere, ez zuen ekarri diktadura politikoa soilik; munduko erreallitate ekonomiko-
tik at geratzea ere ekarri zuen.

A.— Zer aldatu beharko litzateke Europa hori Euskadi zuzpertzeko plataforma bilakatzeko?

J.G.— 1992an Europako Merkatu Handia lortzeko asmoa dauka Europak; merkatu bakarra alegia, eta orduan entrepresak hartu beharko dute kontutan 320 miloi pertsonatako merkatu itzel

hori, eta honek printzipioz aukera handiagoa emango die hemengo enpresei amerikar edo japonesei baino. Guzti hau, jakina, kontutan hartu barik badi-rela Afrika eta Ameriketako hainbat herriekin hitzarmen ekonomikoak, zeintzuekin praktikan arantzelak zero diren.

“NATOn egitura militarrean izatearen aldekoak gara”.

Hori da abentaila nagusia, baina denok berdintasunean egon gaitezen, edo behintzat ez oso desberdintasun nabarmenean, euskal ekonomiari zuzendutako programa berezi batzu beharko lirateke. 1992rako sare ekonomikoa EEEko beste herri indartsuen parekoa ez bada ere, ez dadila behintzat desbentaja nabarmenean egon.

**A.— Europako parlamentuak izan duen oztopo nagusia izan da gehiago bete duela paper errepresentati-
boa efektiboa baino, ezta?**

J.G.— Hala da. Europako Legebiltzarrea orain arte zera izan da, kontzientzia europarra, edo eta presiolekua, baina inolako ahalmen legislatiborik gabe, eta diru ahalmen mugatuaz. Aurten sartuko da indarrean akta bakararra, eta honekin Europako Legebiltzarreak protagonismoa irabaziko du.

Legeak egiteko izango duen ahalmena, ez da izango Euskal Legebiltzarreak edota Ingalaterrakoak izango duenaren parekoa, baina elkarren akordioaz edo Ministrarien Kontseiluen baieztapenez legeztatzeko aukera izango da. Protagonismo handiagoa edukiko duen arren Europako parlamentuak ez du parlamentu estatalek izango duten protagonismo berdintsua edukiko.

Diputatu jeltzale baten zama European

A.— Partiduko parlamentari bakarra izateak Strasbourgen ez dizu eman beti erronkan ari den musularen sentsazioa?

J.G.— Ez. Europako parlamentuan familia politikoen bidez jokutzen da. Inork ez du lortzen oso osorik ezartzea berea, beti egiten da «encaje de bolillos» antzeko zerbait. Gu talde demokristauan gaude —parlamentuko bigarren indarra, 118 partaidez osatua— eta honek nolabait esan nahi du gure proposamenek 118 boto dutela.

Eta hori dela medio lortu da urte t'erditan guk aurkeztutako hiru proposamen onartuak izatea; Madrilekoan aldiz lau urtetan ez nuen lortu proposamen bakarra ere aurrera ateratzetik. Dimentsio berri batetan gaudela konturatu behar dugu. Arestian esaten nion Fraga Iribarneri parlamentari jeltzale batek talde demokristauan zama handiago daukala haien hamazazpi diputatuek talde kontserbadorean baino, arrazoi sinple batengatik: demokristauak kontserbadoreak baino bi aldiz gehiago dir-elako Europako parlamentuan.

A.— Talde demokristauan izan dira beste indar batzu —PDP kasu— PNVrekin oso ondo moldatu ez direnak...

J.G.— PDPekin izan dugun harremana positiboa izan da, itun bat burutu bait genuen haiekin: Euskadirekin zeri-

kusia zeukaten gauzetan PDP-k gure alde ematen zuen botoa, edo bere kasuan abstenitu egiten zen; eta estatuari zegozkion gaietan PNV-k ordaina ematen zien.

A.— Lehen aipatu duzu zuen helburua dela herrien Europa lortzea, ez estatuen Europa. Zein da bidea horra iristeko?

J.G.— Bide luzea da. Argi dago legealdi honetan —urte t'erdi irauten du— ez dela lortuko herrien Europa ez guttiagorik ere. Bada aukera urrats berri bat emateko. Orain arte ezagutzen diren egitura bakarrak estatuak eta erkunde supraestatalak dira; hemendik aurrera, aldiz, aukera berria zabaltzen da Legebiltzarreak errejioen papera instituzionalizatzea erabaki zuelako. Horretarako txostengile bat izendatu zuen. Txostengile horrek txosten bat aurkeztu beharko du errejionalizazioaz Europan urri-azarorako, eta gero Batzar Nagusian datorren urteko otsail-martxorako.

Txostengile hori neu naiz. Zentzu horretan ez naiz ausartzen esaten nola geratuko den errejionalizazio projektua, baina ziur esan daiteke lehendabizikoz, 30 urteotan, errejioek eta nazionalitateek beren estatusa izango dutela Europan.

A.— Zure ustez txosten hori onartzekotan horrek ekarriko luke Europak euskal nazioa onartzea?

J.G.— Zaila da orain esatea. Nik lanean dihardut, eta ez daukat oraindik dena burutua, hauteskunde kanpainak geldione bat ekarri bait du guzti horretan. Hilabete pare bat atzeratzea eskatu dut. Proiektu honek errealista izan behar du, bidezkoa eta aurrera ateratzeko modukoa. Helburua EEE-k estatu bakoitzean diren bloke konstituzionalak eza-gutzea da.

Hau da: badira neurri handiago edo murriztagotan deszentralizatutako estatuak, eta horietan badira zenbait kompetentzia gobernu zentralarenak, eta beste batzu autonomietako gobernuenak. Nik eskatuko dut Europa mailan errespetatzea estatu bakoitzean jadanik

errespetatzen dena. Honek ekarriko luke Europan nolabait euskal nazioaren nortasuna errespetatzea, eta momentu puntualetan Eusko Jaurilaritzari dagozkion gaietan —laboragintza esaterako— Bruselen interlokutorea Eusko Jaurilaritza izatea eta ez gobernu zentrala.

Honek ekarriko luke baita laguntza ekonomikoen programa —iaz ia ezer ez da iritsi— Euskadira iristea. Programa hauek Madrilek gestionatzen ditu gaur egungo legediaren arabera, baina nik proposatzen dudana onartuko balitz laguntzarako programak Eusko Jaurilaritzak aurkeztuko lituzke zuzenean Bruselen. Egitarau horrek laguntza mereziko balu zuzenean bidaliko lituzkete so-sak Euskadiko Komunitate Autonomo-ra.

Europaren helburua: 1992rako merkatu bakarra

A.— Zure ustez guzti hau urrats bat izan daiteke independentziarantz?

J.G.— Independentziatart hartzen badugu ohizko kontzeptua —mugena-gauden prozesuan inor ez da independentea izango. EEEren helburua da barne merkatua lortzea 1992rako, eta honek esan nahi du ez dela izango

“ Frantesak dauzka Europako hizkuntza izatera iristeko aukerak ”.

*Kafe ona hartzeko,
Bake da garrantzizkoa.*

Kafe ona hartzeko, ez da platera garrantzizkoa, ez kikara, ez kutxarila, ezta gozatu ala ez ere.

Garrantzizkoa kafea berria izatea da. Egunero xigortua, zeure

hurrean. Nahasteak behar duen puntuan, zaporea bakarra izan dadin.

KAFE BAKE KAFE BERRIA da, garrantzikoena kafe ona hartzeko. Beste konturik gabe.

KAFE BAKE, KAFE BERRI-BERRIA
Nahi duzu?

«Akta bakarraren ondorioz Europako Legebiltzarrak protagonismoa irabaziko du» diosku Gangoitik.

aduanaz oztoporik, mugen kontzeptu klasikoa desagertu egingo da, estatuek boterea galduko dute. 1992an Arrasaten ekoizturiko produktu bat salduko da Kopenhavnen Bilbon sal zitekeen modura, inolako ez oztopo tekniko eta ez arantzel barik.

Independentziaz hartzen badugu gaur egungo estatuak lagatzea zenbait konpetentzia botere supraestatal bati, eta gaur egungo estatuak egotea berdintasunean estatu gabeko nazioekin... orduan bai. Hots, Frantzia, Espainia, Euskadik... izatea estatus berdina, konpetentzia berberak. Hori bai, hori bai da urrats bat herrien Europarako. Guk zentzu horretan ulertzen dugu euskal autogobernua, ez muga berri bat sortuz, lehen aipatu dudana bezala 1992ra mugak desagertuko direlako.

Gaur egungo estatuak utzi behar diote botere zati bat gobernu europarrari, eta nazioek ere baliatu beharko litzukete estatu horiek dituzten konpetentzia berberak. Hau da, Euskadik parte hartzea berdintasunean Alemania,

Frantzia eta Espainiarekin Europa interdependiente horretan.

A.— Euskara hizkuntza ofiziala izango da Europa berriko parlamentu horretan?

J.G.— Ez da ofiziala, eta nik esango nuke ez dela izango ere. Alderantzizko prozesu batetan gaude, europarrek planteiatu zutena Grezia atxeki zenean, eta sakondu egin dena Estatu espainola eta portugesa sartu direnean. Estatu bakoitzeko hizkuntza ofiziala bilakatzek izugarritzko arazo burokratikoak ekartzen ditu. Agiri guztiak hizkuntza ofizial guztietan egin behar bait dira, bapateko itzulpena...

Batzutan gertatu da Europako Legebiltzarreko bilerak ordu jakin batetan bukatu behar izatea gaiak geratu arren bapateko itzulpenagatik. Legebiltzarraren joera dago gaur egungo hizkuntzak murrizten joatera. Hizkuntza bakarra lortzera joateak ez du kentzen gaur egun estatuetan ofizialak diren beste hizkuntzak errekonozituak izatea.

Zenbait parlamentarik proposatzen

du hizkuntza ofizialak laura murriztea: bi iparraldekoak (ingelesa eta germaniera) eta bi hegoaldekoak (frantzesia eta gaztelera). Horren ostean joko litzateke bi hizkuntza ofizialak: ingelesa eta frantzesia; eta azkenean bakar batetara. Posibilitate gehien daukana frantzesia da, trebeak izan bait dira hiru egoitza europarrak Brussel, Strasbourg eta Luxembourgen kokatzean, hirurak hizkuntza frantzesia daukaten herrietan. Bestalde, frankofonoak erabiltzen duten argudioa da Europa indartsu batek Estatu Batuek darabilten hizkuntzaz apartekoa eduki behar duela.

NATOn egitura militarrean sartzea

A.— Duela gutti irakurri ditut zure deklarazio batzu esanez egokia izango litzatekeela estatu espainola NATOn egitura militarrean ere sartzea...

J.G.— Eusko Alderdi Jeltzaleak defendatzen du segurtasunaren printzipioa munduan. Horregaitik, gu desarmaren aldekoak gara, Helmut Kohlen paradaren alde gaude: «0 hirukoitza» aukeraren alde. Hau da, ez bakarrik iriste labur, erdi eta luzeko misilak desagertzea, baizik eta baita misil taktikoak eta ohizko armamendua ere.

Orain, ez gaude Mendebaldeko blokearen desarmaren alde Varsoviako Itunak ez badu gauza berbera egiten. «0 hirukoitza» aukera gertatuko ez balitz gu Mendebal Europako Batasuna indartzearen aldekoak ginatke (erakunde militar europarra, zorigaitzez protagonismo handirik izan ez duena). Reagan eta Gvachoven arteko elkarrizketek zera utzi dute agirian: «0 aukera» eta «0 bikoitza» aukerarako akordio batera iritsiz gero, ez USA eta ez Sobiet Batasuna ez direla bata bestearen armez ikutuak izango, eta eraso nozitu duena Europa izango dela. Gaur egungo egoerari NATOn egitura militarrean izatearen aldekoak gara, baina gaurdanik proposatzen duguna da Mendebal Europako Batasuna indartzea, Europak bi blokeen dependentzia jasan ez dezan eta indar propioa izan dezan Europako testuinguru militarrean.

A.— Parada hau ez dago kontrajarrita Euskadin NATOn erreferendumean agertu ziren datuekin?

J.G.— NATO ez zen onartua izan, baina nik proposatzen dudana ez dakit onartua izango zen. Mendebal Europako Batasuna indartzeak ekarriko luke higadura militarra gutxitzea —elkarren defentsa egiten delako— eta erdi mailako epe batetan NATOrekiko independentzia.

Itzi ZUBIONDO

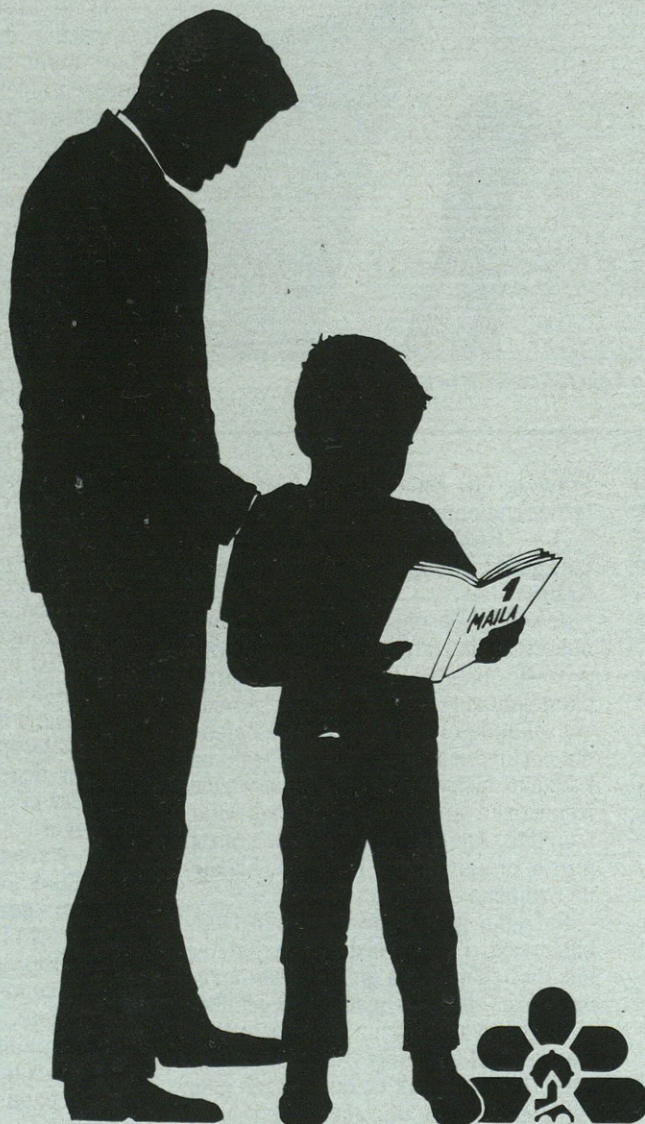

Euskarari bideak argitzeko eta zabaltzeko, arlo guztiera heldu dadin: etxera zein eskolara, lantegira zein kalera.

Horrexegatik egiten dugu berba hain argi Bilbo Aurrezki Kutxan, euskarari laguntza emanda, gure sorterrri osoan erabili eta zabaltzeko dadin. Gure berezko hizkuntza delako.

ARGI EGITEN DUGU BERBA, EUSKARA ARGITZEKO.

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA

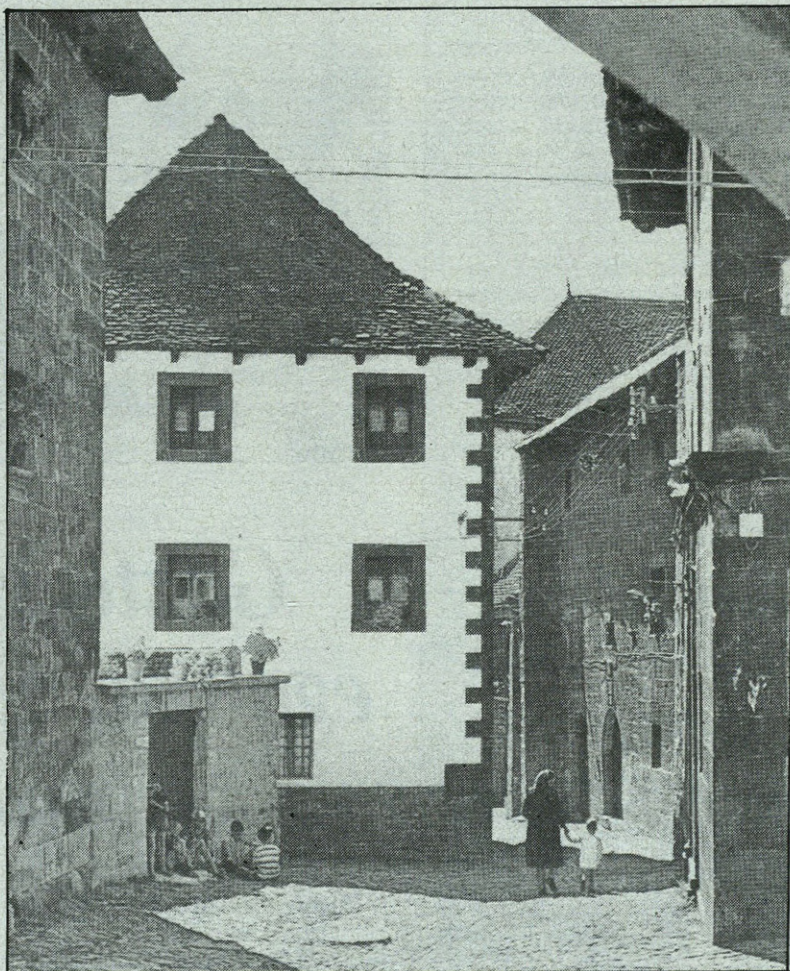
Oporrak

Euskal Herrian

***Hauteskundeak pasa direla eta oporretan zer egin izango da jende gehienaren kezkarik nagusia egun haue-
tan. Kanpora begira aritu ohi gara horrela-
koetan askotan. Euskal Herrira begiratzuz gero, bada makina bat txoko eder, bazter zoragarri, hondartza bete eta mendi lasai. Gauerako eta egunerako martxa nahiz trankilidadea. Deskubrimendu asko-
tarako ematen du oraindik gure herriak.***

Bidaia baina seguru

Bidaiarako prestatu behar diren paperen artean, komenigarria izaten da aseguroren bat prestatzea, iztripu eta gaixotasun kasuetan laguntza handia emango lukeena. Estatutik ibiltzeko nahikoa da, edukiz gero Seguritate Sozialeko kartila eramatea (edo horren fotokopia). Oraintsu arte eskualdetik irtetea 'despalzamentu kartila' delakoa atera behar zen bideratu aurretik, baina orain aste batzu kendu egin dute oztopo hau.

Estatutik kanpo ibiliz gero, Seguritate Sozialekoak balio dezake zenbait herritan, gobernu zentralak dituen lekuetan, baina hala ere, askoz ere interesgarriagoa da TIVEk egiten duen ISIS aseguru egitea. Ikaslea izanez gero eta 30 urte baino gazteagoa, nahikoa da argazki

bat, NANA, ikaslea zareneko dokumenturen bat eta 225 pezeta, aseguru lortzeko. Ikasle izan gabe, baino 25 urte baino gazteagoak diren guztiak ere lor dezakete aseguru bera, baldintza berdintsuetan. Irakasle guztiek lor dezakete aseguru hau 1000 pezeta ordainduz.

ibilaldi bat

Gasteiztik Mirandako errepidetik abiatuz Haroko bidegurutzean Bastidarantz jo gosaltzeko asmoz. Hemendik Samaniego utzi eta Eltziegion ongi bazkaldu eta gero, lokuluska ederra botatzeko aukera. Arratsaldean ardo erosketa ederra La Pueblan egin ondoren, bada ezpada ere, manto-mantso etxera.

jai bat

Aramaio, San Ferminak baino lehen eta San Ferminak pasata. Musika eta kultur animazioa parte igualtan zaintzen den herria. Hilaren 10a gomendatzen dugu. Goizean auzoz auzoko buelta, gero gaudu feria ikusi, pote batzu hartu, arratsaldean dantza, (gaupasa), eta biharamunez erromeria, San Cristobalgo ermitan.

menu bat

Arabian babarrun txurien entsalada jango dugu. Babarrunak egosi edo egosita erosi bestela. Bi arraultze egosi. Bi tomate eta bi piper berde txikitu, egositako arraultzeak ere bai txikitu eta babarrunak erantsi. Tipula pixka bat eta olioaz eta gatzaz bere puntua eman. Hotza jan. Ardo gorriaz lagundu. Postretako, yogurra.

txoko bat

Biasteri. La Rana diskoteka. Herriko sarreran bertan, harresien parean, giro diskotekeroa. Horrelakoak gehiago sortu badira ere hauxe dugu veteranoena. Arkume txuletitak batzuk jan ondoren eta bodega freskoetan bueltaska batzuk eman ondoren, erabat mareatzeko tokia izan dezakezu horixe.

Aramaio, atzean Anboto somatzen delarik.

Biasterin zure zain, Errioxako ardoak.

Etxe-trukatzea soluzio ona

Oporrak pasatzeko unean bazaudete etxea utzi eta motxila hartuta, kanping edo aire librean ibi nahi dutenak, baina, badaude beste hainbeste, etxera joatea nahiago dutenak, honek eskaintzen dituen erosotasun eta abantaila guztiaz. Kasu hauetarako, Madrilen badago egon estatukop eta atzerriko familien arteko harremanak errezatzen dituzten egentziak. Agentzia hauek, semealaba kopuru antzeko eta maila sozi-ekonomiko antzeko familiak kontaktuan jarri eta udako hilabete batez etxe-trukaketa egingen dute. Alemania, Holanda, Dinamarka, Suedia, eta iparraldeko he-

rriak izan ohi dira honelako kanjeak egiteko zaleenak, eta batez ere Madril eta Bartzelonako familiekin egin ohi dituzte. Euskal Herrian ez dago honetara dedikatzen den agentziarik, askoz ere guttiago bertan—bertako kanjeak egitekoa, baina iniziatiba edozeinek har lezake, egunkarietan iragarkia jarritz.

Imajina dezagun, esaterako, Ondarrru, Algorta edo zarautz aldean bizi garela, eta gustora bizi izango gine-la aste batez Nafarroako Erriberan, Atharratzen edota Errezilen, eta alderantziz. Norberaren etxea utzita, debaldeko hotela edukiko genuke hilabetez, edo nahi den epeaz. Ez dugu uste ideia txarra denik.

Gazteen ostatu, egoitza, udaleku eta baserri

Ondoren jasoko duzuen informazio guztia Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Turismo sailak argitaratutako gidaliburu batetatik hartu dugu. Bertan, Gazteria eta Komunitate-Ekintzarako Zuzendaritzak, Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako ostatu, egoitza eta besteren berri ematen du. Guk geuretik ez dugu Nafarroa eta Iparraldetik informaziorik biltzeko betarik izan; honengatik edo hargatik...

Arabako aukerak

Zuaza Uharteko ostatu kanpamendua Ulibarri-Ganboa urtegia egitean sortu zen. 500.000 metro karratutako irla da hau. Ostatu-ke-ta, literak dauden kabinetan egiten da. Itsas-kiroletarako tresneria ere badago. Bare-bare eta guztiz lasai. Alokatzeko arduraduna Gaztedi eta Kirol Foru Erakundea da. Zuzenbidea: General Alava, 10, 01005 Gasteiz.

Horren ardurapean dago Barriako ostatua ere. Donemiliagako (San Millan) biztanleak 15 herrigunetan banaturik daude. Udalerrri honek istoria aurreko aztarnategi garrantzitsuak ditu. Barriako Ostata XII. mendeko Cister komentua izandako eraikuntza dugu. Bertako klausitroa aipagarria da. Barrutian 10.000 metro karratu baino gehiagoko lur-eremua du.

Bizkaian Atxondo eta Santa Maria

Atxondo 1962an Apatamonasterio, Arrazola eta Axpe Marzana udalerrriak batzean sortzen da. XVI. mendean ustiatzen ziren jadanik burni mehategiak. "Iturralde"ko baserria, zelai, baso eta landaz inguraturik dago. Txangoak egiteko leku aparta. Inguruan aurkituko dituzu Anboto (1.325), Ungillartz (1.120), Udalaita (1.117)... Baserriaren kostua pertsona eta gaueko 250 peza.

Santa Maria parrokia Ajangizen

kokaturik dago, nekazaritzari eta abelzaintzari emandako herri honetan hain zuzen ere. Gaur egun Gernika udaletik bereizteko bidean dabil. Ardura Xabier Ikobaltzeta-ren gain dago: Goienkale 1, Gernikan. 300 peza pertsona eta gaueko.

Gipuzkoan Orion eta Larraularen

Itsasadarren ondoan dago, akanpatzeko lekua eta hondartza ere badu. Ostatu honetan itsas kiroletako tresneria bisitarien esku dago. Ardura Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskutandago eta giroa San Pedrotako prest.

Larraulgo erretore etxea 100 urte baino gehiagokoa baldin bada ere, 1983. urtean berregokitu zuten. 240 metro karratutako hiru solairu ditu. Literak ere badira. Ardura Donostiako Gros hauzoko "Hezkide Eskola"ren eskutan dago. Erriotik gertu. Pertsona eta gaueko 150 peza.

Denda baten epeltasunetik

Mutrikun eta Zarautzen

Menditik gertu eta kostalde guztia ezagutzeko kokagune aproposa. Hondartza ezin gertuago. Pertsona eta eguneko 200 peza eta kanping denda beste hainbeste. Bost kanping aukeran: "Aitzeta", "Camping Saturrarán", "Galdona", "Mutriko" eta "Santa Elena". Primeran hil.

Zarautzen berriz bi kanping dau-

de: "Gran Camping Zarautz", urte osoan irekia eta 1.200 pertsonentzat leku bikaina. 240 peza pertsona bakoitzeko eta beste hainbeste denda. Itzaletan. Itsasoari begira. Bestea, "Talai-Mendi" dugu. 20 peza merkeago. 320 pertsonentzat lekua. Zarautzik 500 metrotara. Talai-Mendiaren malda kokaturik datza bestea bezala.

BEHE NAFARROA

ibilaldi bat

Astlehena behar du Garaziko merkata harrapatu ahal izateko (udan sobera turista). Gosari legea bertan eginda Isturitze aldera jo koba-zuloak ikustera. Bazkaldu Baigorriko Eiheralde auzoan eta Iholditik Donapaulera bidean siesta koskorra egiteko ametszeko bazterra dukezue.

jai bat

Ospe handiko bestak ditugu Bidarraikoak, eta ez da atzo goizeko kontua. Izan ere herri honetan kultur-nahaste ikusgarri bat obratzen bait da, mugaz bi aldetako jendeak eta musikak ezagutu eta gozatzeko aukera ematen digute. Txarangak, zikloro jatea eta gaueko musikak nabarmenduko genituzke. Uztailean, 11-12ko asteburuan dituzue.

menu bat

Piperrada erraz bat eginen dugu. 6 bi-per berde, 2 gorri, kilo erdi tomate, 2 tipula eta baratxuri buru bat txikitu eta (behar den ordenez) sutan ezarri. Beste padera batean lau urdaiazpiko xerra eta 2 txorizo txiki arinki frijitu. Bota kaxuelara 4 arraultze eta ongi irabiatu. Bota gero urdaiazpikoa eta txorizoa. Edateko, Irulegi-ko ardo beltza. Postretako, meloia.

txoko bat

Garazi. Batzokia. «Credit Agricole» bankuetearen ondoan aurki dezakezu ostatua ez den baina bil-toki moduan funtzionatzen duen batzoki hau. Iparraldeko «barne-aldea» ezagutzeko, automobilez paraje berdeetatik buelta bat eman ondoren, hor izango duzu aukera bertako jendea ezagutzeko.

Bidarra, bestak hasi baino lehen.

Behe Nafarroako bestak, pilotalekuen inguruan.

ibilaldi bat

Lekeitioko ugartearen ongi gosalduta eta gero (mareak uzten badu bederen), Gernika-ko bidea hartuz Izpazter aldera joanez Earantz joko dugu, hemendik Elantxobe-ko bazter isilean bazkari fresku batez goza ahal izango dugu eta Laga eta Laida-ko hondartzak eta Gernika atzean utziz, eguzkiaren lotaratzeta Mundakaktik ikusi-ko dugu.

jai bat

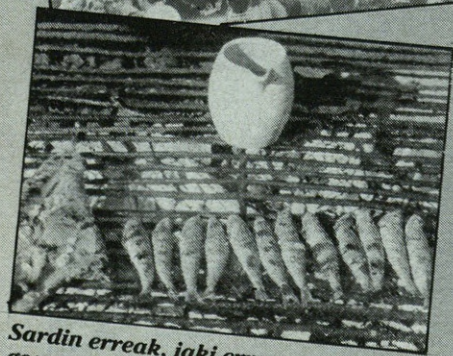
Bilbo, abuztuaren 15aren inguruan. Mari Jaia Begoñatik jeitsi eta martxa handiz hasten dira festak. Arenaleko txosnetan, musikapean egosten dira saltsarik gehienak. Txarangez aparte hainbat kontzertu egoten da, denetarikoa musika. Egunez bada dira korridak eta beste, baina gau-jai tipikoak dira.

menu bat

Entsalada mixto bat prestatuko dugu: letxuga, tomateak, tipula eta olibak gutxienez. Gero sardinak. Plantxa oso bero jarri, oliorik gabe. Ondo garbitu sardinak, gero gazitu eta su bizi-bizian erre. Ateratzean olioaz frijitutako baratxuria eta limoia erantsi (limoi bat dozena bakoitzeko). Txakolinez busti. Postretako, jeltatua.

Lekeitioko Erkiaga taberna. Udalaetxea eta Eleizaren artean. Musika eta martxa gaztea. Bi barra, eserita egoteko toki aski, banderilak, alkohol klase guztiak eta bestelako drogak ere bilatzeko aukera. Taberna sare ugaria Lekeition bertan mozkortzeko edo flipatzeko.

Pertsonai zaharren presentzia hirietako jaietan.

Sardin erreak, jaki erraz, merke eta goxoa.

Zugarramurdin eta Mendigorrian

Zugarramurdin esan ohi da baina Urdazurin kokaturik datza kanpinga: Dantxarinatek barrena iritsiko zara muga ondoko herri honetara. Mendiko paisaia, arboldegiz josia dago. Benetan interesgarriak diren Zugarramurdi eta Urdazuriko kobazuloak bisitatzeko aukera bikaina. Ekainaren 1etik aurrera irekita. 200 peza pertsonako.

Iruñeatik 29 kilometrotara berriz, Lizarra bidean, Mendigorria dago, ardoz ederki gozatutako eskualde batean. "El Molino" du izena Kanping-ak. 440 pertsonentzat lekua. 300 peza eta denda, garesti samarra. Herria bisitatzekoa noski.

Gasteiz, Leza, Mundaka eta Lekeition

Arabian bi kanping besterik ez dugu aurkitu: Gazteizen "Ibaia" ize-

nekoa eta Leza-n "Leza" kanpinga. Lehenengoa Gazteizetik 5 kilometrotara aurkitzen da eta 200 pertsonentzat lekua du. Errioxa aldetik paseo bat txurrutan egiteko aukera polita. 225 pertsonako lekua. Beste, Lezakoa. Urte osoan irekita eta 520 pertsonentzat lekua. 250 peza pertsona bakoitzak eta denda ere beste hainbeste.

Bizkaian Mundakako kanpinga dugu. Itsas paisaje tipiko batean, era guztitako hondartzak inguruan, surfing-erako olatu bereziak. Bermeo, Gernika... herri ederrak inguruan. "Portuondo" da kanping-aren izena: 230 pertsonentzat lekua. Ezin hobeto uretan.

Beste bat Lekeition daukagu. Ekainak 15etik aurrera irekita dago bertako "Enday" kanpinga. 90 pertsonentzat lekua. 130 peza pertsonako. Herria zoragarria. Taberna mordoak eta hondartzak nonahi.

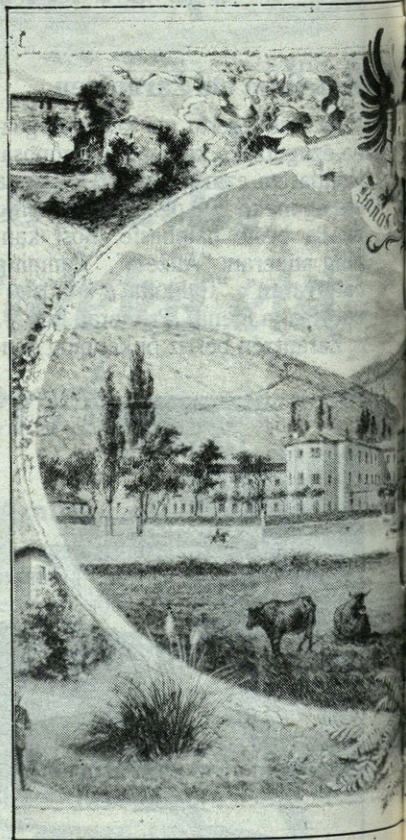
Ur gazi eta kirastunen bila

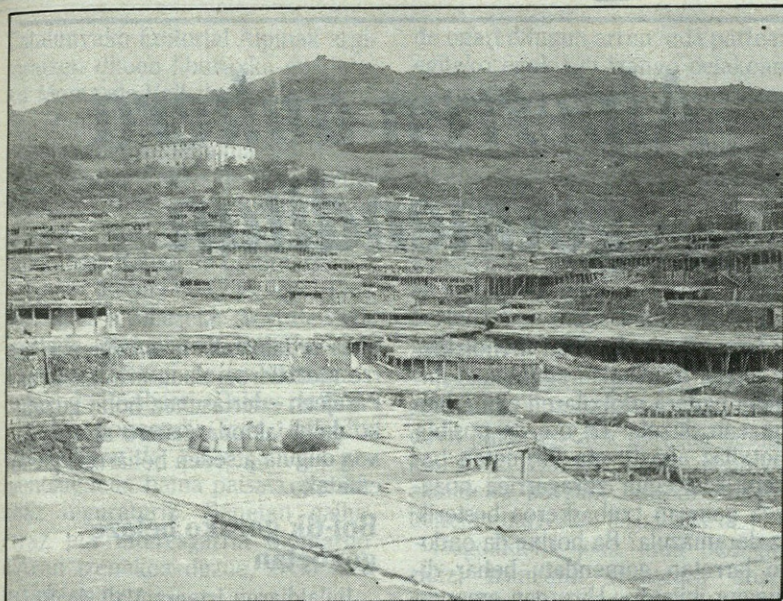
Uda honetan duzu aukera gure arbasoek gatza non eta nola ateratzen zuten ezagutzeko, eta giza-kiak antzinatik erabiltzen duen sendabiderik klasikoena probatzeko ere.

Euskal Herriko gatzagak

Paisaje zoragarri eta oso ezezagunak bisitatzeko modua ematen digute Euskal Herriko gatzaga sonatuenek. Gipuzkoako muturrean eta Arabarekin muga eginaz dago Leintz-Gatzaga, herri zahar eta dotorea. Industriadar betetako Deba bailaran oasis bezala mantentzen da Arlaban lepoaren behekaldeko zoko batean. Gatza horko ur gaziei kalderetan ateratzen zieten. Antzinako laborantzako aztarnak ere oso berandu arte gorde dira eskualde horretan, lihoa esate baterako.

Eskoriatzako balnearioa, 1880.eko argazkian.

Arabako mendebaldean Añana-Gezaltza daukagu, Trebiñotik ez urrun. Parajea baino gatzat ateratzeko antolatua dagoen injiniaritzatza lana da bisitaria zoritzen duena. Terrazatan ikus daiteke ur geldia, ebaporatuz doan neurrian gatzat utziz doana, mendeetan zehar egin den moduan.

Nafarroan Jaitz edo Salinas de Oron gatzagak ez dira hain ikusgarriak. Baina paisaiak merezi du. Lizarratik Iruñerako bide berri bat

ezagutu dezakezu: Urbasako Lizarragara abiatu eta handik Abarzuza aldetik desbideratuz. Gauza gehixeago konplikatzeko prest bazara, Jaitzetik berriro atzera egin eta ausartu zaitez Ollo eta Goñi bailara aldera, Genbetik barna.

Balnearioak: Fiterotik Kanbora Zestoaan barrena

Balneario famatu asko liburuetan bakarrik gordetzen ditugu. Asko iturri soil dira. Batzuk zereginen aldatuta daude: Arrasateko Santageda psikiatrikoa da, lehen balneario ezaguna zen lekuan, Arretxabaletako Otalorakoa komentu barruan gelditu da, eta abar.

Bizkaian Markinako Urberuaga da sonatuena: Durangotik Ondarrura aldera txango polita egiteko aitzakia. Balmasedako balnearioak ere gaur baino izen handiagoa izan zuen.

Gipuzkoan Zestoako balnearioak berpizkunde aldi bat ezagutzen du, hainbeste urtetan lokartuta pasa ondoren. Osasunarentzako oso onak, paisaia aldetik zoko samar egiten du; Zarautz eskueran edukitzeko abantaila du ordea. Nafarroan, gure nazioaren hegoaldeko mugan, Fiteroko bainuak: instalazio egokiak eta eguzkia izanen duzun segurtasuna.

Bainuetarako kategoriarik handiena, ordea, Lapurdiko Kanbon aurkituko duzu, zerbitzu guztiekin ondo osatuta. Kanbon batera eta bestera dabilzan zahar eta eriekin kokoteraino jartzen zarenean, Garazirako bidean, Arpeako sainduaren oinetan ateratzen den ur mirakulosoak larruazaleko edozein gaitz sendatuko dizu.

ibilaldi bat

Donostiako giro astunaz ihesirik, Tolosatik Azpeitiko bidea hartuz Errezilera iritsiko gara aukera bikaina izanik sabela zertxobaitez betetzeko. Azpeitira jeitsi eta hemendik Bergarako bidea hartuz Elgeta ederrarekin egingo dugu topo eta geroxeago Bizkaiarekin. Ikusitako parajeak liluragarriak irudituko zaizkizu, ziur.

jai bat

Iraila hasi da, askorentzat lanera itzuli behararen etsipena... Baina ez! Hondarribian hasi dira jaiak! Hilaren 6an, tanteoa. Hilaren 7an, kontuz. Hilaren 8an, herriar gizonen desfilea, eskupeta bana daramatela. Gau horretan lehertzen da jaiak, desmarea esan nahi dugu. Hurrengo bi-hiru egunetan ere joan daiteke zerbaiten bila, gero jadanik ez.

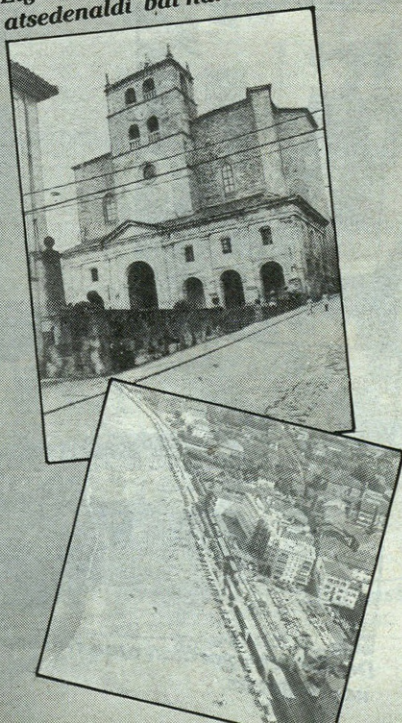
menu bat

Entsaldak, letxuga eta tomatearekin, eta gero tortila patatena: erre patata txikitua eta tipulak eta piper berdeak, denak batean. Urrezatatu direnean, atera, ondo xukaturik, eta irabiatutako arraultzez nahastu, eta gatzez zuzendu. Bota pardelera eta kontuz, buelta emandakoan. Edateko, sagardoa. Postrekin ez: sagardoz busti arratsaldea.

txoko bat

Zarautz. Argiñano jatetxea. Sukaldaritza berriaren eredurik ederrenetakoa. Jakirik ederrenak dastatzeko aukera izango duzu hondartza gainean dagoen jauregitxo paregabe batean. Tripa ondo gozatu ondoren Zarautzko gaua izango duzu martxarako. Euskal Herriko martxa-lekurik ederrenak dauzkazu han horretarako.

Elgetako elizaren itzalean
atsedenaldi bat hartuko dugu.

ibilaldi bat

Frantses mordoia ikusi nahi duenarentzat. Hendaia-itsas aldeko errepidea hartu eta Sokoan ogitartekoa janez itsas bazter zoragarriaz gozatu. Donibanetik Miarriztera joan eta itsasoaren enbatak ikusi, pasealeku aparta. Bidaia motz honetan aspaldiko ezagunen batekin topo egingo duzu. Ahal izanez gero neguz joan. La-saiago bederen.

jai bat

San Juanetan (noski) joango gara Donibanera. Ez da abuztua, ez da uztaila, baina turista usaia hedatu da bazterretan. Festa kuriooa izan daiteke: plazan donibandar zein paristar neska-mutilak, musika arrotza folklore piska batekin, egunez xuabetasuna, gaez alkohola... baina edo-zertarako behar duzularik ere, hondartzan bainatzeko mentura...

menu bat

Atuna janen dugu Lapurdin. Plantxa bero-bero jarri. Atun xerra lodi xamarrek erosi. Gatzatu ondoren, plantxara. Tipula eta erdibitutako bi tomate ere plantxan ezarri. Ez zaizu damutuko. (Atun gutxi baduzue, alternatiboki, marmitakoa egin dezakezue). Lapurdiko ardoa ez da arras ona: edan txanpaña, eta bukatzeko pastalak.

txoko bat

Baiona. Kaiet-Enea ostatua. Baiona tti-piko karrika estuetan ibiltzea izanez gero, eguzkiaren itzala lortuaz ostatu batetik bestera, Kaiet-Enean parada ezin hobea goa izan dezakezu gazte-giro eder batean lagun artean egoteko, edota horren faltan lagun bat bilatzeko.

Baionako festetan denetarik ikusten ahal da.

Donibaneko portuan atun freskoa udara guztiz.

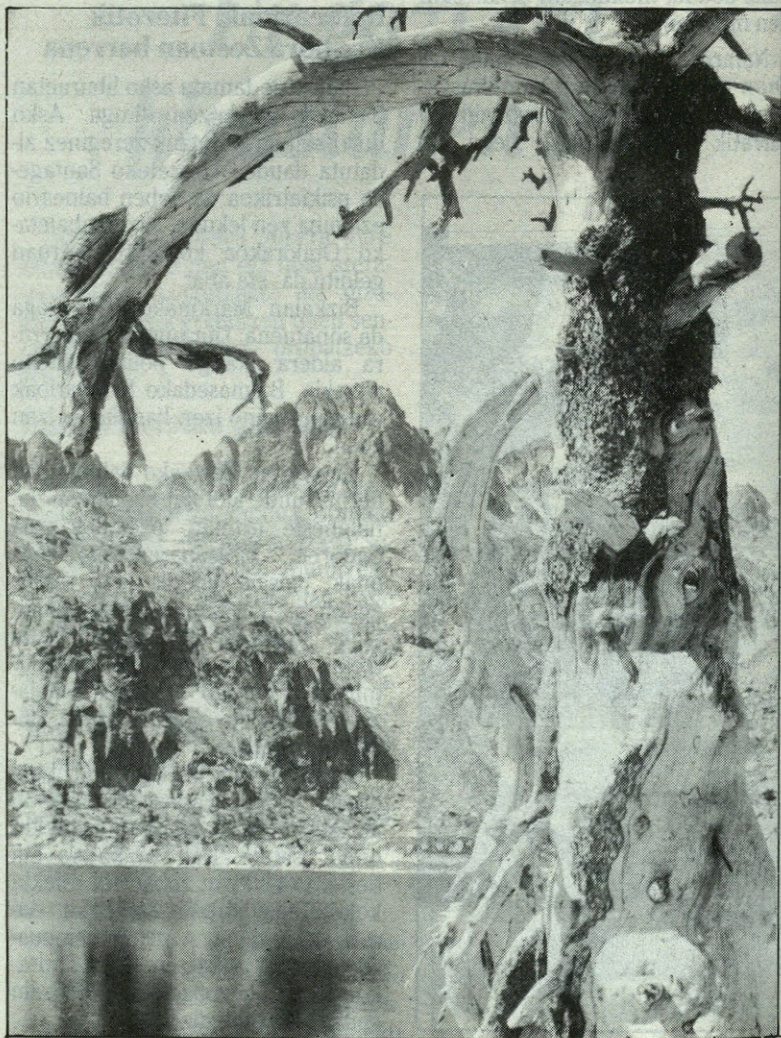
Alperren aukera goimenditan

Zein astuna den beti mendialde-
ra jotzea hiruzpalau egunetako ibilaldia egitera motxilaren zama bizkarrean duzula. Ez ote da posible motxilaz ahaztu eta Piriniotan barrera lau egun zoragarriez gozatea gainean txubaskeroa besterik ez daramazula? Ba horixe da ondoko lerrotan gomendatu behar dizuegun ibilaldia. Hiru gau emango digu jira osatzeak eta hiruretan errefugio ederrak izango ditugu eskuera afaria eta loa bertan eskeintzen digutenak. Beraz poltsikoa sos batzuegaz bete, —ez da asko behar, ez bait da oso garesti; bota 2.000 pezeta eguneko jana eta

ohea ordaintzeko— eta egiezue barre motxileroei zuen arintasunean. Parajean edertasunaz hobe gozatu-ko dugu jakinda gauero aterpe goxoa dugula atsedean beharrari gusto emateko.

Boi-tik gorako belaze goxoetan

Ibilaldiaren irteera Vall de Boi-n kokatzen da. Bertaratzeko Vall d'Arán-dik Viellako tunela pasa eta Pont de Suert-eko bidegurutzean Boi-ra jo Caldes de Boi-raino. Karrertera presa handi baten magalean bukatzen da eta hor du hasera ibilaldiak. Erabili beharreko mapa

Catalunyako Editorial Alpinak argitaratzen dituen liburuxka gorrieta-ko Montardo-Vall de Boí izenekoak da. Mapa begi aurrean daukagula honela litzateke ibilaldia:

1. Ingo. eguna: Caldes de Boí - Refugi Ventosa Calvell edo eta Del Negre.

2. eguna: Refugi Ventosa - Port de Colomers - Refugi de Colomers.

3. eguna: Refugi de Colomers - Port de Caldes o Ribera - Port de Colcrestada - Refugi de la Restanca.

4. eguna: Refugi de la Restanca - Refugi de Besiberri - Caldes de Boí.

Nahiz goimendia izan, ibilaldia erraz egiten da, belar gainetik gehientsuenean baina paisaia granitikoaz inguratutik. Benetan gailur erraz eta interesgarria Montardo d'Aran izenekoak duzue, 2830 metro iristen duena.

Bueltarakoan, aprobetxa itzazue Caldes de Boí-ko balnearioaren eskaintzak. Merezi du, alajainkoa!

Larrañetik Orhiraino

Uda honetarako proposatzera gatozen bigarren ibilaldia Orhikoa da. Mendi horretara igotzeko ibilbi-

de ugari ditugun arren, uda partean egiteko egokiago izango delakoan, Iparraldeko Larrañetik ateratzen den ibilbidea aukeratu dugu. Bestetik gabe, Larrañetik (627) irten, eta lehenengo tramoak kotxez egin ondoren, Erroimendira (1.362) iritsiko gara. Erroimendira iritsi baino bi kilometro lehenago, Burkegin, akanpatzeko leku aproposa dugu, bertatik Larrañeko harana eta Orhi mendia ikusi daitezkeelarik.

Igoeraren lehen partean Atxurterri (1.829) ipar-ekialdetik lotzen duen palomeretatik barrena helduko gara. Handik Orhi mendiko ekialdeko paretak ikusiko ditugu, benetan harresiak diruditelarik.

Hegoaldetik joan nahi badugu, aldiz, Iruñeatik Huescara doan errepidea hartu, Loiti pasa eta Iruñerriantza doan bideadarrari jarraitu. Hemendik aurrera eskualde mailako bideetatik Zaraitzu haranarantz joango gara, Izaltzuraino segiko dugu (haran honetako azken herria), 7 kilometro egin eta muino baten gainean, bidearen eskuinaldean aterpea begiztatuko dugu.

Kantauri bazterreko hondar gainean

Bizkaian hasiko gara. Abrara begira diren hondartzak salbu —du ten kutsadura dela eta solarium gisa baino ezin bait dira erabili— Bizkaiko hondartzak ez daude erabat gaizki. Azkorrik hondartzan ibilbide bat has daiteke Lemoizeraingo. Tartean 'Salvaje', Barrika eta Arminza inguruko batetan biluzik bainatzea onartua dago. Arminzatik Sukarrietara, itsasertza harrizkoa dugu, horregatik bere xarma galtzen ez duelarik: Gazteluatxe, Matxitzako... eta Bakio, Sukarrieta, Mundakako hondartzak.

Gernikako itsa-adarretik aurrera Laga eta Laida tartean kokatzen den kala eder batetan baina daiteke larru gorritan, eta baita Antxoran, Ea inguruan ere, eta beste txokoren batetan be. Bestela badira zenbait hondartza eder: Lekeitio, Saturrarán etab.

Surfa egitea gogoko baduzu honako hauek dituzu lekuri onenak: Sopela eta Mundaka; windsurfa egiteko: Gaminiz—Gorliz eta Gernika-

ko estuarioa. Urtetik aritzeko ur argienak ordea: Gazteluatxe, Arminza, eta Izaro.

Gipuzkoa, plaiatz plaiatz

Saturrarango hondartzan, arroka bitxiak ematen dioten aire exotikoarekin, Gipuzkoan nudismo integrala egiteko aukera bakarrenetako bat izango du horren zaleak. Ondarru alde batera, Mutriku bestera, toki aparta aurkituko du eguzki eta itsaso zaleak. Kanpinga ere bertan dauka.

Kostatik segituaz Deba eta Zumaiako hondartzak aurkituko dituzu. "Beraneo" tradizio handikoak biak eta igandeetan, Debakoa bereziki, Urola bailaratik jeitsitako jende bezetuz direnak.

Zumaiatik atera eta Getariara abiatuz, karretera jeneralean bertan, surf egiteko tokirik olatutsuenetako bat aurkituko du uhinen bizkarrean ol baten gainean zutik ibiltzea maite duenak.

ibilaldi bat

Lasai egotekoa. Iruñeatik Huarteko errepidea hartu eta Mezkitzen gosál dezakegu. Gero Garrañaldan edo-ta Garaioan haragi ezin hobea erosi eta Euskal Herriko herri altuenera (1035m) iritsiko gara, Abaurregaina-ra. Bazkari merkea dastatu ondoren Otsagira edo-ta, atzera joz Orbaiztako arma ola ikustera joango gara.

jai bat

Uztailaren 25ean, «Santio»tan joango gara Garesa. Goizean prozesioa, ondoren «banderei agurra», ekitaldi famatua. Gero gaiteroak eta musika gehiago, eta larrañ-dantza (batzutan bezperan egiten dute). Zezenen inguruan ere badago mugitzeko aukerarik, bai ajoarrieroa dastatzeko ere.

menu bat

Nafarroan karramarroekiko arroza. Tipula, piperra eta baratxuria urrezatu olioaz. Gero arroza bota, utzi pare bat minutuz. Segituan erreka-karramarroak ego sitako ura (bere proportzioan) bota arrozena, baita gatza ere. Ordu laurden batez utzi, gero nahastu eta karramarroak bota. Jan. Edateko, ura nahiz ardoa. Postretako, mamia.

txoko bat

Iruñea. Alde Zaharra. San Ferminetan ezertaz gogoratuko ez bazarete ere kontutan hartu Jarautako poteoa, San Nicolas-eko poteoa eta gauez, kopeorako, Malkoa eta Primi. UEUn bazaude, San Juan aldean arituko zara dudarik gabe.

Jaiak direla eta Garesen amonak ere piztu egiten dira.

Karramarroak ezezik, haragi puska ederrak aurki daitezke Nafarroan.

ibilaldi bat

Parajerik politenetako bat Atharratzetik Barkoxerako bidea duzu, Madalenako elizatxoaren albotik paseaz, Erbiria-ko paraje zoragarrietatik barna Etxahun zaharren sorterrira jaitsi, eta hemendik Eskiulara. Oloron Euskadiko muga dago: hortik euskal izenez beterik dagoen Axpe bailaratik gora. Bedous herri inguruan, San Martingo harriako bidea, eta handik Atharratzte bidean, Bateroze haran liluragarritik paseaz.

jai bat

Ez gara Zuberora jai patronalen bila joango. Izatekotan, abuztuaren 20ko Atharratzekoak politak izaten omen dira. Baina ez: egunkarian irakurriko dugu, aurten pastoralak zeinek eta non antzestu behar duen. Joan egingo gara. Eta horren inguruan edo harako bidean non edan eta pilotan ikusi eta dantzatu bilatuko dugu.

menu bat

Zuberoraino heldu gara eta, bazkaltzera zertan ez joan jabetxe batera? Arratsean sorpresa bat emán zure lagunei, koktel honekin: piña neurri bat, eta neurri laurden bat ginebraz eta vodka. Mendian bilduriko menta osto batzu txikitu, jela puska batzu ere bai txikitu, eta dena nahi-si ontzi batean. On egin diezaizula.

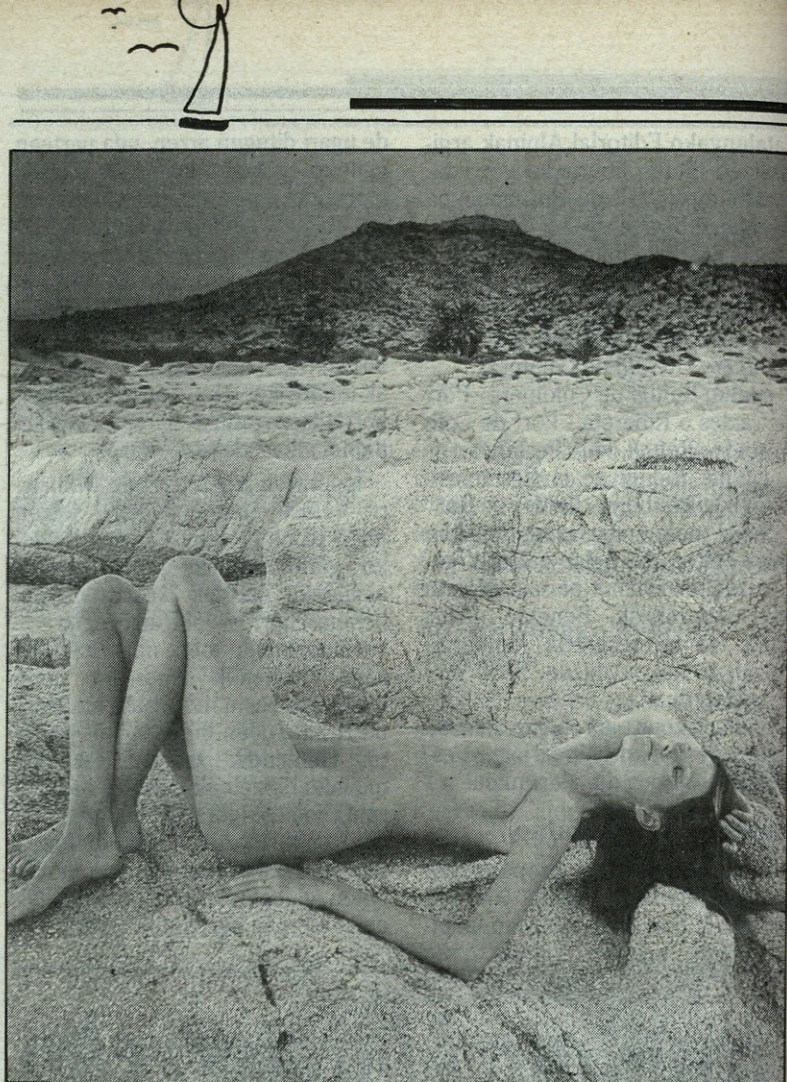
txoko bat

Maule. Irabarneko Gazteluan dago kokatuta Xiberuko Boza irratia. Horren saietean aurkitzen da Maulen euskal-giroa duen ostatu kasik bakarra. Manexak izan arren ongi-etorriak izango zarete.

Piña koktel batez busti zaitez Zuberoan.

Barkoxen makina bat bazter ejer.

Euskadin nudista askok arroken babesa bilatzen du oraindik ere.

Getarian berriz, dikea berriarekin hondartza handitu bada ere, ez duzu plaia handiegirik aurkituko, nahiz eta egokia izan bertan larrua tostatzeko eta Getariako kale zaharretan, arrainik ederrenak dastatu ahal izateko txakolin poteo baten ondoren.

Zarautzen, "La playa de las reinas" izatetik, "La reina de las playas" izatera pasa den hondartza aurkituko duzu. Zarautzko kosta—hala deitzen diote han hondartzari—Gipuzkoako luzeenetakoa izan arren gora behera handikoa da, mareen arauera. Top-less delakoa ongi ikusita badago ere, erabateko biluztasuna golf-aren inguran bakarrik toleratzen da. Itsasoa arrisku-tsuen—eta kutsatuen—dagoen tokian.

Orietik Miarritzera

Orioko hondartzan, estua baina sakona, olatu handiak eta barra luzea dira aipagarrien.

Donostian, Ondarreta, Kontxa eta Groseko hondartzak dauzka bisitariak, Ugartearen ere toki ederra izanik, hondartzan edo belarretan, eguzkia hartzeko.

Hondarribiako hondartzak Txingudira zabaltzen gaitu eta Bidasoaren bestaldera garamatza bistarekin zuzenean. Gipuzkoako hondartza guzti hauetan zerbitzuak mehoratuz etorri dira azken urte hauetan.

Hendaia-ko hondartza tradizio handikoa izan da hegoaldeko top-less zaleen artean. Luzea izateak, eta herrian bertan ez egoteak, jende asko-eraman ohi du haruntza.

Donibane Lohitzuneko hondartza ere egokia da horrelako planen bat egiteko. Nudismoa egin nahi duenak berriz Bidart-eko hondartzara jo beharko du, han bait dago horretarako tokia.

Miarritzeko izango da turismoak gehien esplotatu duena. Tokia ederrenetakoa izan arren atzerre egiten du askotan halako Marbella "euskaldun" batean egoteak.

Hortik aurrera, Euskal Herri-landak, Landak izango dituzu nahi adina. Itsasoa, hondartza eta pinuak bertan, bakarrik egoteko aukera paregabearekin (gendarmen bat agertzen ez bada behintzat).

XXX

K O M I K I A

65. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Lofetegui
&
Iate 2 86.

GARMENDIA
AITA-SEMA KANPOAN
DIRA. MILDRED
BAKARRIK DAQO ETA
BISITATXOA EGIN
BEHARKO NITKE!!!

FAMILIAREN ASPALDIKO LA-
GUNA IZANIK. JE JE! ETA BI-
DEBATEZ ZER EDO ZER SU-
ERTATZEN BADA!!!

MILDRED ORAINDIK ORAIN
GOXATZEKO. ANDREA DA.
NABARMEN IZAN DUT BETI.

ZER MODUZ, MILDRED MAITEAZ
INGURU HAUETAN NENBILEN
ETA!!!

BAI, BAI, SARTU
BARRURA!!!

PORTEKOA DA
NERE SENARRAK ZENBAT
LAGUN DUEN
IKUSTEA!

DISEINU BAT

IRIZARREN DRAGOI modeloa

GOI MAILAKO

Capazitatea,
konforta eta diseinua,
IRIZAR
kalitatearen zigiluarekin.

IRIZAR

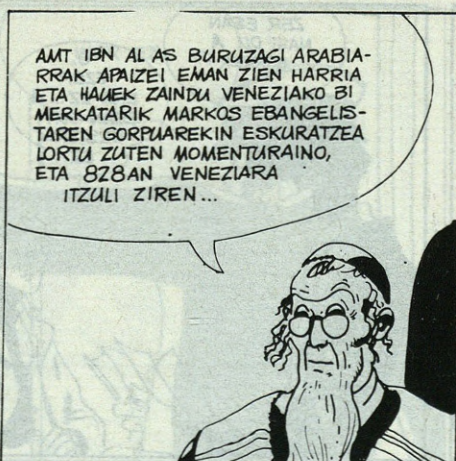
Barrio San Andrés, s/n. ORMAIZTEGI Gipuzkoa Tel. (943) 881900 - Telex 36670 IRKA E

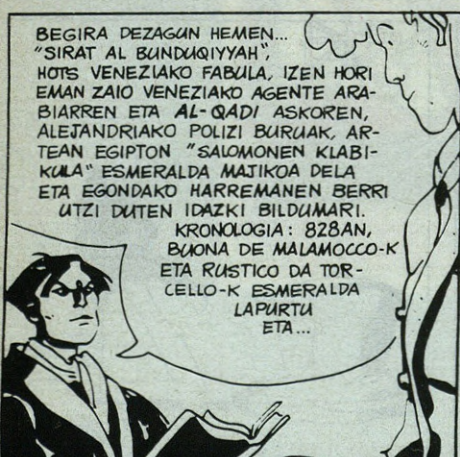
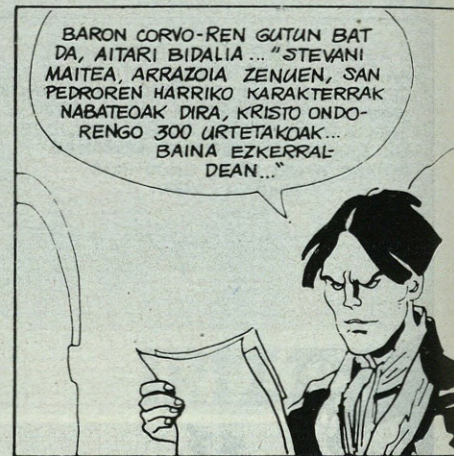
EZ UTZI IRAKURRI GABE

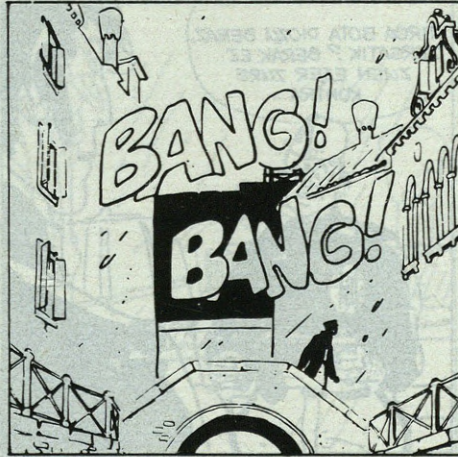
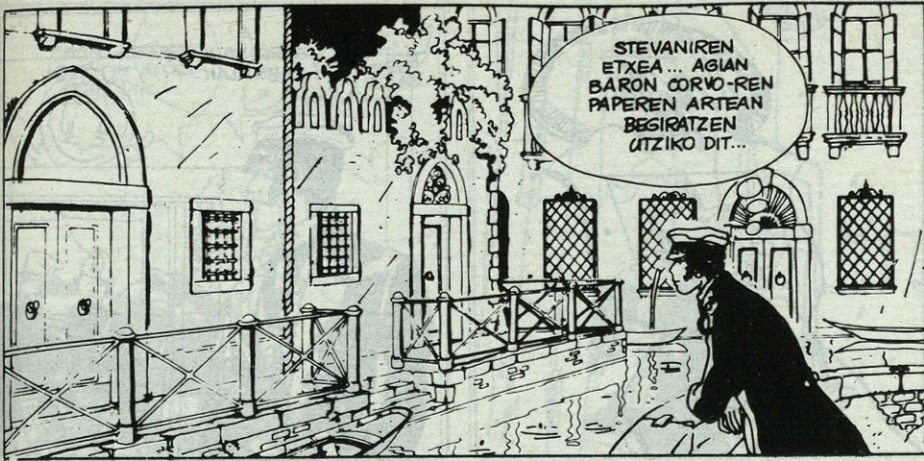

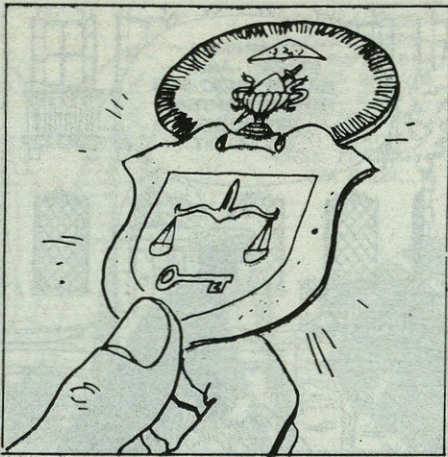
NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

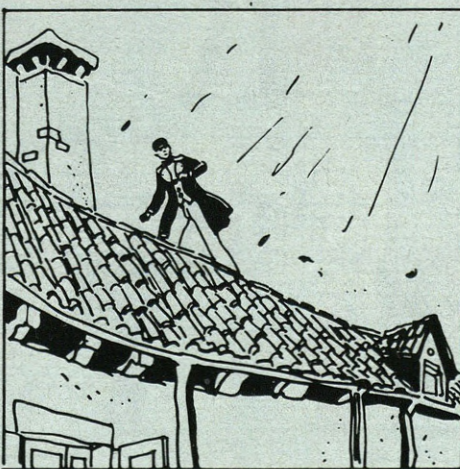
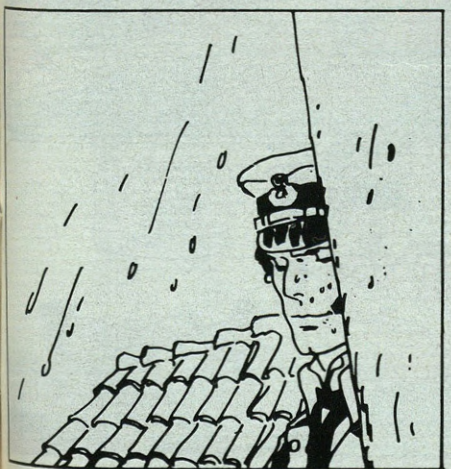
TTARTTALO Argitaletxea

LITTLE NEMOTM IN SLUMBERLAND

Dionisio Amundarain:

«Irakaslegoak, profesionalizatzeko bidean, ankilosatzeko arriskua du»

Hogei urtetik gora daramatza Dionisio Amundarainek helduen alfabetatzean buru-belarri sarturik. Borondate onarekin, gizartearen premiak nolabait betetzearren hasi omen ziren batipat, baina antolakuntza, didaktika eta horrelako gehiegirik gabe. Goierriko Euskal Eskolaren zuzendaria, beste hainbat erresponsabilitateren artean, AEK inguruan oraintsu arte, HABEren aurrekontuen zai daukagu Dionisio, Lazkaon Barnetegi publikoa irekitzeko. Zer dela eta bere eritzia publikoki ez duen agertzen maizago galdetu diogunean, izakeraz jende aurrean agertzeko gizona ez dela erantzun digu.

“Egiaz ikasleen beherakada izan ote da, ala bestelako eskola horiek hartu dituzte ikasle posibleak?”

lehen eta
orain

GALDERA: Orain dela hamabost urte Dionisio Amundarainen izenak pisu espezifiko bat ba zuen, baina orain zertxobait galdu omen du horretatik. Hori horrela baldin bada, zergatik?

ERANTZUNA: Nik hori ez dakit...

GALDERA: Zu ere konturatuko zinen...

ERANTZUNA: Bai, adina, egoera asko aldatu da... Adinagatik izan liteke. Dena den onarpen hori norengandikoa litzatekeen aztertu beharko litzateke.

GALDERA: Dakizun bezala berreuskalduntzearen eremu zabalean gutxitze nabarmen bat gertatu da ikasle kopuruari dagokionez. Zifrak orokorrean hartuta, geroz eta ikasle gutxiago matrikulatzen ari omen dira azken urtean, zer dela eta uste duzu izan daitekela, motibazio faltaz edo?

ERANTZUNA: Baietz esango nuke, ez dakit esplikazio zuzenik emango dudana. Soziologoek egin beharko lukete, baina uste dut zerbait esan dezakedala: frankismoaren garaian

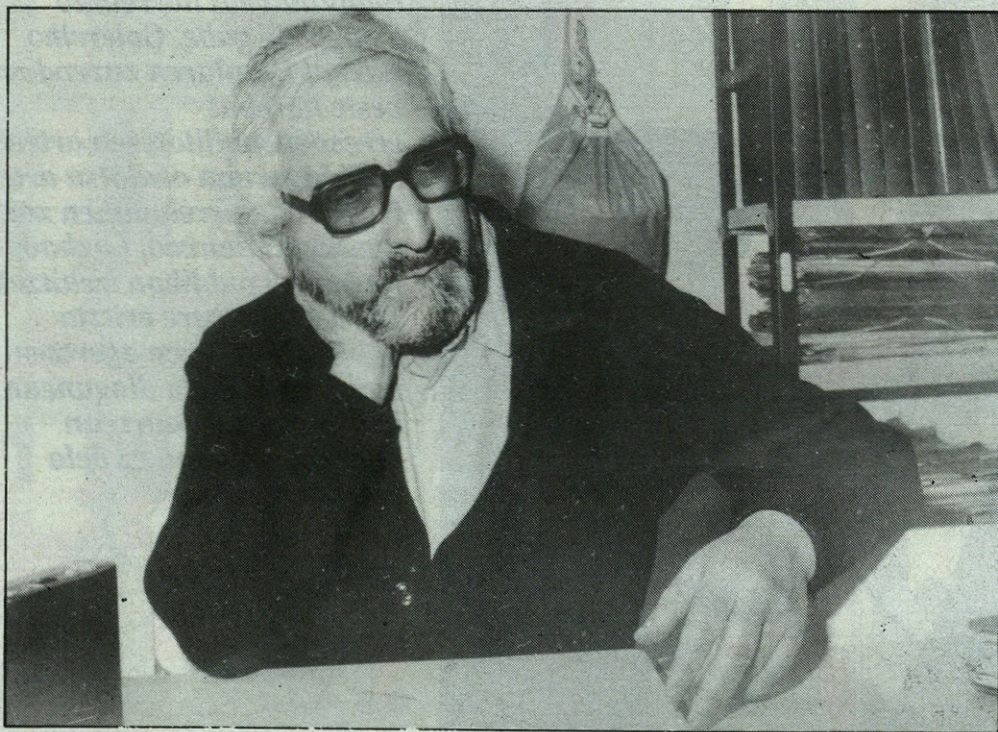
egiten zen lan guztia eta geroxoago ere oposizio lana zen Euskal Herrian eta oposizio horretan euskara sartzen zen. Hori bandera bezala hartzen zen eta denok bat etortzen ginen. Orduan euskarari buruz, euskal munduan sortzen ziren aldizkariak (ZERUKO ARGIA), panfletoak eta guzti horiek euskaraz ziren; gero partiduak, Eusko Kontseilua eta abar sortu zirenean hauek beren errebistak ateratzen hasi ziren, gero «Egin», «Deia», irratia eta beste sortu ziren. Alderdi politikoei ez zitzaien ajola izan beren errebistak erderaz ateratzea, guzti honekin txoke bat izan zuen jendeak. Alderdi abertzaleek euskaraz ez bazuten egiten; zertarako saiatu behar zen jendea? Hor ikusten dut arazoaren zati bat.

Beste zati bat izan daiteke zera: guk estudio txiki bat egin genuen Goierri mailan, ez zen oso sakona izan baina, eta atera genuen hainbat jende ikasten ari zela Euskal Eskolan, baina kontutan hartu behar zen lehenago Euskal Eskolara etortzen zen jende mota ikastoletan ari direla, edo Eskola publikoetan edo Eskola profesionaletan. Beraz, egiaz beherakada izan da, ala beste horiek hartu dituzte ikasle posibleak? Hortik jotzen zuen, Goierri aldean fenomeno hori aztertzean Iñaki Larrañaga soziologoak.

GALDERA: Beste puntu bat alfabetatzea izango litzateke. Ez al da izan, orain arte behintzat, frakaso haundi bat Euskal Herri mailan, ez delako lortu zentzuzko planifikazio bat?

ikasleen
gutxitzea

alfabe-
tatzea

ERANTZUNA: Nik ez nuke esango hori, gure artean alfabetatu diren asko eta asko komunikabideetan eta dabilta. Halere esan beharra dago, alfabetatze kanpainak euskalduntze kanpainak baino beherakada haundiagoa jasau dute. Jendeak ez du ikusten alfabetatzeko beharrik. Guk buruan darabilgu, nola motibatujendea, behin eta berriro bilatzen ibili gara, baina zerbait falta da, bideak ez ditugu asmatzen.

GALDERA: Eta inork ez du asmatu orain arte ezta?

ERANTZUNA: Orain arte frakaso bat da. Jendeak landu beharko luke imajinazioa ea guztion artean zerbait bilatzen dugun, baina hori oso zaila dela argi dago.

GALDERA: Ez-tabaida haundi bat egon da beti subentzioak banatzeko sistimaz, zer iritzi duzu?

ERANTZUNA: Hori aztertzeke eta epaitzeke gauza naizen ez dakit, egoera 'pribilegiatu' batetan nagoenez. Guk hitzarmena daukagu, eta HABEk euskararen irakaskuntzan eskatzen dituen baldintza eta guzti horietan nahiago nuke ez sartu, ze partziala izango nintzatekeela uste dut.

“Alfabetatzea... arazoa buruan darabilgu, nola motibatu jendea, baina zerbait falta da, bideak ez ditugu asmatzen”.

GALDERA: Hainbatetan aipatzen den diskriminazioaz ze iritzi duzu, orduko eta ikasleko hainbat pezeza, arrazoizkoa da ala ez?

diskriminazioa

ERANTZUNA: Hor arazo bat dago. Bereizketabat egin beharrean gaude: batzuk hitzarmena dugu HABEekin, beste batzu kondizio diferentetan daude: hauek zentru homologatuak dira, eta gainantzekoak gau-eskolak ditugu. Homologatuei ez dakit nahikoa ematen zaien ala ez. Ulibarri euskaltegiaren zuzendari den Artiñanok esana dauka beraiek dirua irabazten ari direla. Gau-Eskolena prolema latza da. Nik uste dut diru horrekin ezin direla irakasleak edo zentru bat aurrera atera, hogeitamabost pezeza dira ikasleko eta orduko. Hori bai: eskatzen zaizkien baldintzak ez dira hainbesterainokoak. Bestalde, gau-eskolak krisian daudela begi-bistan dago. Bizkaiko berri ez dakit zehazki baina Gipuzkoan mantendu dutenen bakarrenetakoak garela uste dut, gu ere nahiko zalantzekin. Orain Udal Euskaltegiak irekiko dituzte Beasainen eta Ordizian, eta gure Gau-Eskola pikutara joango da. AEK sortu da aurten berriz Goierrin, beraiek hortik jarraitu nahi dute baina diru aldetik nahiko gaizki ibiliko direla suposatzen dut. Dirurik ez baldin badago irakaslegoa profesionalizatzea nahiko zaila da.

GALDERA: Helduen euskalduntzearen barruan, metodologi kontutan aurrerapenik izan dela uste al duzu?

metodologia

ERANTZUNA: Bai, nik uste dut baietz. Asko lagundu gaitu HABEk, bai AEKri bai gu zein besteei ere bilaketa batetara, hobeagotzera behartu gaituenean. Gaur egun edozeinek ekartzen ditu gaitaz tratatzen duten liburuak atzeritik. Oraindik orain komentatzen zidan lagun batek ia soberan dugula materiala, arazoa da aukeratzen jakitea. Irakaslearen lana da gaur bilatu eta aukeratzea. Pentsa zenbaterako materiala daukagun HABE, AEK, eta abarren artean. Alde honetatik ongi gaude, kakoa irakaslegoan dago. Irakaslegoa ia profesionalizatzeke bidean dago, eta neurri horretan badu arriskurik, eta zera izango litza-teke: ankilosatzea. Berriekin zabiltzenean berri bestea arriskua preparazio eza duzu.

subentzioak

“Guk metodo batetik hau eta besteetatik beste hura hartu dugu, nolabait deitzearren bide ‘eklektikoa’ sortu dugu”.

AEKren metodoak

GALDERA: Azkenaldian atera diren metodo komunikatibo, antidiglosikoak eta AEKk atara dituenak zer iruditzen zaizkizu?

ERANTZUNA: Egia esan AEKren metodoak aztertzeko beta gehiegirik ez dut izan. Dena den ez dut uste metodo komunikatiborik dagoenik, komunikazio joera duten metodoak dira munduan zehar dabiltenak, hurbilbidezko metodoak. Arazoa da beraz, metodo audio-lingualetik iragan eta metodo kognositibo eta hurbilbidezkotik jendeari, logikoago, atseginago eta biziago gertatzen zaizkiola gauzak.

barnetegia

GALDERA: Barnetegia irailean irekitzen al duzue?

ERANTZUNA: Hori ez dago garbi, ze HABEren aurrekontuak onartu gabe daude eta ez dakigu noiz onartuko diren. Horretarako jendea hartu beharko litzateke, lehiaketa publikoen bidez eta abar. Orduan irailean ziur aski ez da irekiko HABEren barnetegi publiko bezala. Orainarte bezala joan beharko du horrek urte honetan behintzat.

GALDERA: Barnetegia ireki ondoren nola geratuko da hemengo GEE?

ERANTZUNA: Hori ez dakigu nola geldituko den, prolema haundi bat dago baina ez dakigu nola geldituko den, hain zuzen. Sujerentzi batzu bota ditugu, HABE-kin alegia, baina ze subentzio izaten diren arabera, hor legoke prolema.

GALDERA: Barnetegiak funtzionalak izan behar dutela aipatu izan duzu. Traszenditu duten zure eskolako zenbait arauetaz mintzatzeko aukera ematen digu horrek: 5.000 ptako fiantzen asuntia, moral estuak etabar... nola ikusten duzu hori?

arauak

ERANTZUNA: Barnetegi honekin hasi ginean batere araurik ez geneukan, ikasleei esan izan ohi diet. Berrogeitabost lagun hasi ginen urte hartan irailean. Israelera joatera suertatu zitzaidan urte hartan. Handik etorri nintzen horrela ezin genuela jarrai ikusi nuen, jendeak farranda eta huts egiten zuen. Handik hasi ziren sortzen arauak. Lehenago-

ko araua zen hainbeste huts egiten zituena hurrengo ikastaroan kanpo geratuko zela, baina horrek ez zuen funtzionatu. Gero hiru mila pèzeta jartzea erabaki genuen eta hori izan da soluzio majikoa. Beharbada aldatu egingo dugu hori, Hondarribian uste dut primatu egiten dela hutsak egiten ez dituen jendea. Beste soluzio bat da hori, berdintsua dela uste dut, horrelakorik gabe ez dago soluziorik. Batzu motibaturik etortzen dira, baina talde txikietan daude bildurik, batz best 86ko uztalean gure taldeak 12,3 lagunekoak izan ziren, huts egiten dutenekin hasi zaitez berriro hamarrera hurrengo egunean! Horrek behartzen gaitu horrelako neurrietara, talde txikietan ez da unibertsitatean bezala ikasten. Nik adibide bat jartzen dut, Alfontso Yoldi, duela gutxi Erriberan lehergailu batekin hil zitzaiguna, hark ez zuen batere hutsik egin eta urtebete batean atera zuen EGA. Horrelakoak balira denak halako neurriren beharrik ez genuke sekula izango.

GALDERA: Langileek ba al dute lekuri ikasleentzako artean hemen, asko ez dira etorriko, ezta?

ikasle
motak

ERANTZUNA: Ez, baten bat etorriko zaizu bere oporrak utzita hilabetez baina gehiengatik langileak ezin du hori egin; Gasteizko Udaletzeko batzu atzo bukatu zuten beraien ikastaroa, Jaurilaritzatik ere etortzen dira beste batzu, izan genituen ertzainak ere duela hiru urte, hogeitamar bat ziren, IRALEtik ere etortzen dira maisu-maistra liberatuak, Tolo-sako Udaletxetik ere banakako batzu... Beasaingotik... horrelako jendea.

GALDERA: Inon agertua da homosexual bat espulsatua izan zela hemendik. Hori horrela izan al zen?

ERANTZUNA: Hori ez zen horrela gertatu. Alde egin zuen ondoren informatu ninduten horretaz. Inor espulsatzerik ez zaigu burutik ere pasatu. Berarentzat ez zuen leku egokirik aurkitu eta joan egin zen. Inori ezer esan gabe aldegin zuen eta begibistako motiborik gabe aldegiten duenean norbaitek kezkatu egiten zara. Guk ez dugu inor diskriminatu. Horiek esames hutsak dira.

GALDERA: Galdera pertsonal bat. Zu fraidea

“Gau-eskolei ematen zaizkien subentzioekin ezin da zentru bat aurrera atera”.

izan zara edo zara... utzi egin al diozu fraide izateari?

fraldetasu-
na

ERANTZUNA: Ni oraindik fraidea naiz. Komentutik kanpo bizi naiz, jarrera berezi bat sortu arazi nahi zidatelako komentuan; zera planteatu zidaten: edo Goierriko Euskal Eskolako zuzendaritza uzten nuen edo bestela beste bide bat hartu. Eta nik ez nuen ikusten biderik zuzendaritza hori uzteko, batzarrean planteatu ondoren. Konpromezua kontzientzian bete behar nuen. Aukeraketa baten aurrean aurkitu nintzen eta aukeratu nuen, kalean pisu bat daukat eta Euskal Eskolan jarraitzen dut lanean. Nolabait euskararen alde egin dut aukeraketa.

GALDERA: GEEko klaseetako partizipazio ezaz, betiko programa errepikatzeaz, dinamika ezaz kexatu omen dira ikasle asko. Erabiltzen duzuen metodologia gramatikalarik dago-kionez, oinarrizkoa bezala jotzen al duzue, ez al da atzerakoa?

parte
hartzea

ERANTZUNA: Erabat alderantzizkoak entzun ditut ikasleengandik. Eta zenbait adierazpen esplizitoak ere badaduzkat alde horretatik. Dena den gure ikastaroen ondorioak, fruituak alegia, hor daude. Metodologia gramatikalarik, gauzak ez dira horrela, hain zuzen ere, ikasleek gramatika aldetik gehiago eskatzen dute. Gure programa ikusi besterik ez dago, beheko mailetan hizkuntza egiturei zenbat denbora eman, nahiko argi dago programa horietan; eta goiko mailetan sinpleki erantzuteko haxe esango nizuke: egunean, bost ikastordu ematen badira ordubete ematen diegu gramatikal azalpenei.

GALDERA: Zuen metodoa gramatikala ez dela esan duzu. Nola definituko zenuke, beraz?

metodo
“eklekti-
koa”

ERANTZUNA: Guk metodo batetik hau eta besteetatik beste hura hartu dugu, nolabait deitzearen bide ‘eklektikoa’ sortu dugu. Ez dakit, uste dut aportazio asko egin ditugula, AEKn genbiltzenez ikasten saiatu ginen, UEUn ikastaro bat ere eman genuen behin ruinean, eta horrela ibili gara.

JOAN MIEL ARANO
JOSU LANDA

Alvaro Gurrea publizitate irakaslearekin
hauteskunde kanpainaz

«Eduki politikorik gabeko kanpaina izan da»

A.Gurrea: «Alderdi ezberdinen kanpainak gauza batetan egin dute bat: ez diote eduki politikorik eman kanpainari».

Azken hoge egunetan jasan izan dugun hauteskunde kanpainak izan ditu bere berezitasunak. Hauen artean nabariena, beharbada, alderdien kanpainen arteko desberdintasun eza izan da, ia denak antzerako irudi eta mezuak igorri dizkigute eta. Zirko elektoral hau nondik nora joan den aztertzeko asmoz jö dugu Alvaro Gurrea E.H.U.—ko publizitate irakaslearengana.

«Eduki politikorik gabeko kanpaina bat izan da —hasi zaigu esaten Alvaro—, irabazten duena gehien agertzen dena da. Inork ez daki zer saldu dion bakoitzak, hauteslegoak, ziuraski, ez du ezer espero, ez du promesik espero». Arlo honetan, ba omen du zer ikusirik udal hauteskundeen berezitasunak. Izan ere, maila honetako hauteskundeetan garrantzia gutxi dute programa politikoei eta are gutxiago nabaritzen dira elkarren arteko diferentziak. «Udaletxeetan alderdiek gehiago jotzen dute gestio efikazia eskeintzera, ideologia desberdinak eskeintzera baino».

Irudi homogeneitate honetatik salbu Herri Batasuna bakarrik geratu omen da, bere propaganda beste bide batetik eraman baitu. «H.B.—k kanpaina publizitate oso dibertsifikatua egin du, pieza ugariak erabiliz, izaera propio bat eman diolarik honek»: Kanpo publizitateari dagokionez, beste alderdi guztiek estiloa berdintsua erabili dute A. Gurrearen ustez: kandidatoen argazkiak, enfoke, fondo eta jarrera berdinean agertzen dira, koloretan eta ia denak gorbataz.

«Kaikua kendu dute EAJ-koek»

Halere, «lupaz begiratuez gero» kanpaina desberdinen artean bereiztasunik aurki daitezke, Alvarok dioenez. EAJ—ren kanpaina desnazionalizatua aipatu digu alderdi honen bereizgarri gisa, «itxura modernoan eman nahian dabilta, ez 'baskitua', kaikua kendu dute». «Baskismoa»—ren bataila HB eta

Publizisten eritzirako, kanpainan gehien agertzen denak irabazten du.

fikazio politikoaren kontzeptua aldatzen ari da, eta hauteslegoak finkatuz doaz: PSOE-koa izatea, adibidez, Athletic-ekoa izatea bezala bizi dute askok».

«Publizitate politikoa gero eta gehiago egokitzen da publizitate arruntaren legeetara», dio Gurreak publizitate politikoak izan duen bilakaera definituz. «Arlo honetan, profesionalizazio bat suertatzen ari da, politika beste merkantzia bat baino ez den neurrian. Nire ustez, politikariak publizistak izan behar dira, eta dira. Masa kulturaren garaiko politikan lenguaia lehentasuna du, zer esaten duzun baino garrantzitsuagoa da nola esaten duzun. Honek 'amerikanizazio' bat suposatzen du nolabait».

Emaitzen gakoa ez datza, halere, hauteskunde kanpainan emandako irudi publizitarioan soilik. Izan ere, A. Gurrearen ustez, alderdiek etengabe landu behar dute publikoarekiko komunikazioa, ez baita nahikoa kanpaina on bat aurretik komunikazio hori lortu ez bada. «Alderdi baten irudia, oinarrian, lau urtetan herriarekin eraman izan den komunikazio politikak egituratzen du. Azken finean, kanpaina 'faenaren erreimatea' besterik ez da, ereindakoaren jasotzea alegia. Esanguratsua da, hortaz, Roca-k jasan izan zuen porrota: kanpaina on batek ezer gutxi balio du atzean ez badaukazu ezer».

Euskararen erabilpena kanpainan

Beti ikusi izan da kanpaina politikoe-tan euskararen erabilpena urria eta, sarritan, interesatua izan dela. Hontaz ere badu eritzirik Alvaro Gurreak. Euskaraz moldatzen den jende portzentaia %20a baino ez den herri honetan, hizkuntza hau erabiltzea ikuspegi publizitario-tik batere interesgarria ez dela garbi uzten du. Euskara ez omen da zerbait esateko erabiltzen, euskara erabiltzen dela adierazteko baizik. «Hautagai ona naizela azaltzeko ez daukat zertan euskaraz mintzatu beharrik. Zinikoki esanda, euskararen erabilpena alderdian, garai batetan Mercedes eta Marlboro etxeek egindakoaren parekoa da: iragarkietan euskara erabili izan zutenean, herri honékin zeudela edo adierazi nahi izan zuten, heuren produktua merkatuan sartzeko alegia». Gai honen inguruan, ondorio garrantz bezain egiazkoa azaldu digu Alvaro Gurreak: «efikaziaren ikuspuntutik ez da efikaza euskara erabiltzea. Euskarak dena konplikatzen du publizitatean; lan bikoitza da, gastu bikoitza ere bai».

L. FERNANDEZ

I. MURUA

daitekeela estimatzen du, EAJ-rena 200 miloitara helduko ote denaren susmoa duelarik. «Guk, adibidez, kalkulatu dugu El Correo egunkarian egun konkretu batetan EAJ-k gastatu zuena: 1.600.000 pezeta. Diru asko benetan...».

Europar Parlamenturako kanpainari dagokionez, EAJ zein EE eta EA-ren irudia egin dituzten koalizioak direla eta difuminatua suertatu dela ikusi du Gurreak. Herri Batasunak, aldiz, Estatu mailan irudi indartsu eta gogorra eman du bere ustez. «Eta gainera PSOE-k kanpaina egin dio HB-ri, ez dut ulertzen zergatik. Hainbat sektorek HB-ren aurka jaurtitako probokazioek, azken finean HB-ren alde jokatu dute antza. Estatu mailan nabarmendu gabe ez pasatzea lortu du horrela».

PSOE-koa izatea, Athletic-ekoa izatea bezala

Trantsizioko lehen kanpainetatik hona bilakaera sakona eman dela dio Gurreak. Kanpaina haiek maila eskasa zuten publizitate aldetik, «ez zegoen, ordea, kanpaina landuak egitearen beharrik; eskari handia zegoen, jendea politikaz egarri zen». Baina jendeak behin eta berriro botatu behar izan duen heinean, politikarekiko interesa galdu dela eta desekantua eta eszeptizismoa hedatu direla aipatu du. «Jendea etxean gelditzen hasia da, eta botatu dezan estimulatu beharra dago. Gainera, identi-

EA-arentzat utzi omen du EAJ-k. Euskadiko Ezkerrak, aldiz, arrazoia eta tolerantziaren bandera baztertu du «apostu» arriskatu bat egiteko. «Arrazoiak irudi oso definitu bat eman izan dio EE-ri orainarte, 'Horra Aukera' lema, berriz, badirudi beste ezer bururatu ez zaielako atera dutela, martxoso itxura emateko agian».

PSOE-ren kanpaina beste edozein produkturen publizitatearekin parekatu du Gurreak, «irudi eta lema bakarra saldu nahi izan du, Nescafe-ren aspaldiko slogan bat berreskuratuz, 'Las cosas bien hechas'». Orokorrean, PSOE-ren kanpaina nahiko pobrea iruditu zaio A. Gurreari, batez ere Bilbon. «Lopez Merino ez da existitu Gorordoren aurrean».

Gorordorena izan da, bere ustez, Euskal Herriko kanpainetatik espektakular eta bereziena. «Kuriosoa da Gorordok Bilbon egin duena, izan ere EAJ-ko aurreko korporazioa, nahita edo nahigabe, kritikatu du. Aldaketa-ren aldeko kanpaina bat egin du, EAJ-ren barnean oso autonomoa». EAJ-ren kanpaina, Bizkaian behintzat, Bilboko alkatetzan zentratu duela esan digu Gurreak, dirutza izugarri bat bertan gastatu omen dute.

EAJ izan da, zalantzarik gabe, Euskal Herrian diru kopuru handiena gastatu duena. Orohar ere, alderdi guztiak hartuaz, inoiz baino gehiago gastatu dela uste du Alvarok. Alderdi inportante bakoitzaren kontua 100 miloitara heldu

«Gernika kuttun» etxean biltzen dira

Sao-Pauloko euskaldunak

Atlantikoa igaro ondoren, Brasilgo bazter zoragarri batean, aurkitu dugu «Gernika Kuttun» deitzen dioten «Eusko-alkartasunaren» etxea, zingira handi bat aurreko aldean duela. Sao-Paulon gaudela, hemengo euskaldunek ez dute ahortzi Gernikako sua nonbait. Gerratik ihes egindako jende mordoa elkartu da paraje hauetan.

«Francoren espetxe girotik irten eta hona etorri ginen askatasunaren bila. 25 edo 30en bat lagun elkartu ginen hemen eta leku eta era berezi baten beharra ikusi genuen geure bileretarako. Espainolek bazituzten beren elkarteak garai hartan: "Centro Gallego" a, "Centro Democrático" a, e.a.; baina nik ez nuen nahi inolaz ere beraiekin nahastu edozein motatako elkarte batean, horren ondorioa haien mende bizitzea izango bait litzateke, justu Euskadin gertatzen zen gauza berbera».

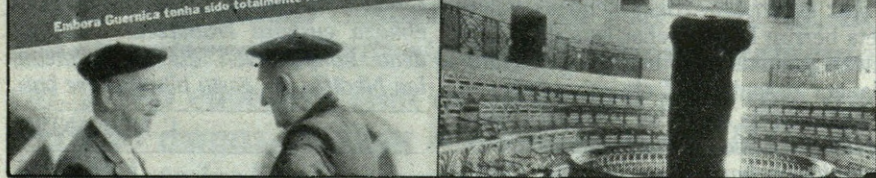

GUERNICA 50 ANOS DEPOIS

A cidade assassinada lembra o massacre,
imortalizado na tela de Picasso

Texto de Mário Bendetson • Fotos de Gérard Rancinan-Sygm

Embora Guernica tenha sido totalmente reconstruída, os sobreviventes, as crianças e seus desenhos, o Arbol calcinado e o quadro

«Eusko Alkartasuna» elkartekoek
«Gernika kuttun» etxean biltzen dira.

Gernikako bonbaketaren 50.
urteurrenean izandako ospakizunek
izan zuten oihartzunik Brasilen.

Joan etorri asko eta eztabaida ugari-
ren ondoren, azkenean, «Eusko Alkar-
tasuna» izena daraman elkargoan bildu
ziren 1959. urtean. «Hasieran ez geneu-
kan etxerik gure bilera egiteko. Han
eta hemen ibili ginen zerbaiten bila, eta
aurkitu genuen. Oso leku polita, zingira
ondoan, giro atsegina eta diru aldetik
geure neurrietara egokitzen zena. Ga-
rai hartan ez genuen berebilarik, diru
ugaritasunik ez zegoen, eta autobusez
etortzen ginen».

Gero ordea berebilak hasi omen zi-
ren sortzen beraen artean eta beste
zenbait tokitara joateko joera erakutsi

omen zuen jendeak. Hasieran elkartzen zirenen kopurua jeitsi egin zen. Ordutik aurrera «Gernika Kuttun»ek zeukan eragingarritasuna murrizten joan omen da gaur egun arte. Berrogeita hamar baldin baziren hasieran hogeita gutxi omen dira gaur egun.

Elkargo honek jatorri brasildarra du. Lehenengo lehendakaria, denen artean aukeratutakoa, Joxe Ramon Zubizarreta izan zen, gure solas laguna, eta gaur egun Andoni Bergaretxe dugu, euskalduna berez baina Brasilen jaioa.

«Gernika fazistek egindako lehenengo hilketaren izen ezaguna zen askorentzat, eta ezaguera horren arabera

egindako aukera izan zen. Brasilen artikulatu bat eta poema liburu bat argitaratu ziren orduan «Guernica» izenaz eta egokia iruditu zitzaigun. Dena dela, berezitasun bat gertatu zen, geure artean zeuden gernikarrek azkar alde egin zuten eta gero eta gehiago ugaritu dira nafartarrak. Bitxia ezta?»

«Gernika kuttun» elkartearen iruditzen zaion galdetu diogu azkenean. Ea zer den bera horretara bultzatzen duena. «Abertzaleentzako batzoki bat da, eta abertzaleak ez direnak, gure iritzi, erizpide eta jokaera abertzaleak, nolabait onartzerako bideratuak dira. Guretzako babes lekua da. Euskadiko berriak eztabaidatzen diren lekua, ze na-

hiz eta Euskadiko aldizkariaren bidez hango berri jaso, horien osaketa lortzen dugu baten nahiz bestearen senideen bidez. Horregatik joaten gara. Igande eta jai egunetan joaten gara. Goizez pilotan aritu, eguerdian bazkaldu eta arratsaldean musean eta solasean. Beraz, gaur egun Euskadik dituen aukerak eztabaidatzen dira, eta noski, bide sakonena, militarrek, goardia zibilak eta geratzen diren Franco-ren jarraitzaileak (eta ez dira gutxi) ezabatzeko da».

ARANTXA UGARTETXEA

Joxe Ramon Zubizarreta, Algortan jaioa, Brasilen bizi da gerraz geroztik

«Gutxi egin da Euskadin»

ARGIA.— Zenbat urterekin joan zinen gudara?

J.R. ZUBIZARRETA.— Hogeita bi urterekin.

A.— Zer izan zen guda zuretzat?

J.R.Z.— Jolas bat, hunkipenez betetako egunerokotasuna bizitzen zen jolas. Igeltsari tresnak utzi eta guda giroan sartu nintzen. Aldaketa honek eramanez ninduen egun batetik bestera bizitza zer zen ulertzera. Non dagoen bat besteetik, hainbat aldiz aldarrikatutako maitasuna... Nere ikuspegia zeharo aldatu zen. Bestalde, sinisgaitza iruditu arren, atsedean bat bezala ere bizi izan nuen guda.

A.— Atsedean bezala?

J.R.Z.— Nere bizitzan ez dut sekula orduan bezainbat ordu izan eguzkitan etzanda egoteko. Ibilaldietan berriz gure herria ezagutzeko aukera eduki nuen: Gernika, Otxandio, Lekeitio, urbazterrak...

A.— Ez zitzaizun ezer gertatu? Ohituta gaude egudako miseriak entzuten, horrelakorik ordea...

J.R.Z.— Ni ere zauritua izan nintzen, baina gauza arrunta iruditzen zitzaidan guda giroan, izan ere, guda gozoriak ez da oraindik sortu.

A.— Zeintzuk izan dira zure nor-tasunean guda utzi dituen aztarnak?

J.R.Z.— Garai hartako aztarnak gaurko aztarna berak dira: gure herriaren askatasun egarria, Frantzia eta Espainiari gorroto bizia (apaltzen ez den gorrotoa; sozialistak izanik ere euskaldunen etsai dira lehenengo); itxaropen kaxkar eta lilura gutxi or-

nitutako maitasun abertzalea; etsipen hunkipenaren bizipen sakona, abertzaletasunaren aitzindaritzaz jabetu nahi duten ordezkariak ari naiz...

Gaur egun hemen nago Brasilen, dirudienez bere burua txirotasunetik aterako ez duen herri desorekatu honetan, baina ez dut irati eta telebistarik entzuten gaztelaniaz. Ez dut bada irati eta telebista espainolak egunerokotasunaren hizkuntza menperatzaileraren bidez gogorazten digun zapalkuntza jasan beharrik. Gainontzekoan, nire lanbidea betikoa da, etxegintzailea naiz.

A.— Zu hemen bizi izan zaren urteetan aldaketa asko gertatu dira Euskadin eta urrutitik ikusi dituzu. Ze egoera ikusten duzu gaur egun

joan diren urteetakoekin alderatuz gero?

J.R.Z.— Euskadiko bilakabideari begiratu, egin diren gauzak arruntak iruditzen zaizkit. Esate baterako, hizkuntzaren arloa ikusten baldin badugu, egoera larriaren aurrean, nere eritzia da gutxi egin dela. Ikastolak beterrik egon beharko lirake egunero, eta tabernak hutsik. 1980.eko Aberri Egunean Euskadin suertatu nintzen, eta kaleak ikurriñez josita egon beharrean hutsune nahiko nabarmentzen zen. Garrantzitsuenak ez izan arren beti da adierazgarria, baina jende batek beldurra zeukan. Euskadiko alderdien banaketa, zatiketa, gehiago agertzen zen «Aberri» askatuaren gose egarria baino. Burrukan eta elkar joka, abertzaletasunaren ordezkarietaz jabetu naiean. Gaur egun ezin da horrelakorik gertatu Euskadin. Guda garaian, artilleroak gutxi ginenez, askotan batloi anarkista eta sozialistekin batera burukatzen genuen etsai berberaren kontra. Ez zegoen eztabaidatzeko aukerarik. Orain berriz Arzalluzenak edo Garaikoetxearenak ez baldin bagara, azpisugeak gara, jakina! Bi gizon hauek alde berean egingo zuten burruka gudan. Orain ez, noski! Jakin beharko litzateke, beraz, bakoitzaren inguruan zenbateko onurak dauden! Gertakizun hauek denak, Euskadik bizi duen une larrian gertatzea ulert ezina da.

Nere ustez zerbait egin da, baina gutxi; orain baino garai okerragoetan gehago egin zen.

A.U.

ARGIA

BEHAR DEN ASTEKARIA

Euskal Kulturari pultsua hartzeko,
astekoaren berri jasotzeko,
gizarteaz eta politikaz ohartzeko,
alfabetatzen jarraitzeko,
denbora pasatzeko...
ARGIAk 60 orri eskaintzen dizkizu
astero zure etxean.

Erreportaia ugari,
elkarrizketa interesgarri,
komikia koloretan...
Haur eta gazte, senar eta emazte,
baserritar, langile ala estudiante,
euskaraz bizitzeko
ARGIA behar duzue.

ARGIAREN HARPIDE IZAN NAHI DUT:

IZEN DEITURAK

HELBIDEA

Telefonoa

Herna Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

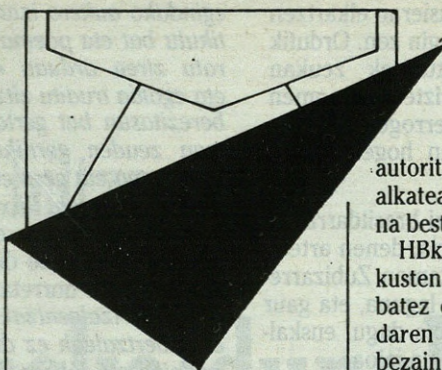
Sukurtsala Kontu Korrontearen Zb.

SINADURA

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

BIDEO ETA FILMEEI AHOTS, HOTS ETA MUSIKA
EZARTZEKO PREST

IZBI SA
BIKOIZKETA GRABAKETAK

Euskara Donostiako Udalean eta HBren kandidatura

HBko zinegotzi eta militanteen lanari eta HB, PNV eta Eeko izandakoen esker, Donostiako Udaletxean euskararen erabilpena normalizatzeko normatiba bat onartu zen, orain dela bi edo hiru hilabete.

Bertan, Udala hiritarrei euskarazko harremanak eskaintzera behartuta dagoela, bai hitzez eta bai idatziz, aipatzen da, eta horren ondorioz, funtzionarioei zer euskara-maila eskatu behar zaien eta abar.

Hori denarekin loturik, euskarari buruzko jarrera eta euskararen ezaguera eta erabilpen maila zein den azterketa soziolinguistiko bat egin da Donostian, ondorio bezala, euskararen egoera nahiko larria dela esaten diguna.

Ez da ahaztu behar, beste aldetik, azken urte hauetan behin eta berriz esaten zaigun gauza bat, hau da, erabilpena dela ezinbestekoa euskara aurrera ateratzeko, jarrerarekin ezer gutxi egin dugula.

Oraindaino esandakoak ongi datoz bata, bestearekin. Ongi ez datorrena da HBk Donostiako Udalera zereendaburu euskara erabiltzeko gai ez den bat jartzea. Primeran legoke Felix Soto, dituen eta bihotzez aitortzen dizkiodan merezimenduekin, alkatea izatea, baina ez Donostian eta gaur.

Funtzionarioei eskatu behar dieguna, ez al diogu alkateari ere eskatu behar? Ze

autoritate moral izango du alkateak berak egin ez duena besteei exijitzeko?

HBk inkontsekuentzia erakusten digu eta gainera, eta batez ere, kandidato-zerrendaren aukera esaten duten bezain demokratikoa bada, HBko kideek ez dutela Donostiako euskararen momentua aintzat hartu. Eta etsitzeko ordua ere badugu. Entrepresariak greba eta agintariak indar-jarrerak bakarrik ulertzen dituzten bezala, politikariak botoak bakarrik ulertzen bide dituzte.

D. GOZATEGI

Latz euskal literatur kritikak!

Kaixo. Zera bat planteatzera nator zuen orrialdeetara. Lehengoan egunkari batean Pako Aristik Arantxa Urretabizkaia «Saturno» nobela zela eta egiten zion kritika irakurri nuen. Ez zen benetan zeharo konstruktiboa, egia esateko.

Bestalde, azkeneko «Literatur Gazeta» aldizkarian, Joxerra Gartzia Laura Mintegiren «Bai... baina ez» kritikatzan du, beste molde formalista, potaleago batez; nolanahi ere, neure ustetan, gogortxo, bera ere.

Bi nobela horiek irakurri ditut eta, akatsak akats, gus-tora «irensteaz» aparte (Laurarena batipat), biek beste elementu positiborik ere badutela esango nuke; ez naiz «kritiko», eta hau ez da lekua, ez naiz beraz zabalduko horretaz.

Dena den: Arantxak Aristiri erantzun gisa esan zuen bezala, euskal idazleak «erasotzeko» «veda» ireki ote zai-gu? Bale. Baina: ez ote dago, asmo horretarako, gure bi «idazlesa» prosistari eman-korrenez landa beste jopunturik?

J.R. ATXALANDABASO

Seaskak mobilizapen kanpaina berriari ekin

Iparraldeko Ikastolen Federakundeak ez du sosoik izango uztai-lean bere 90 langileei dagokien soldatak babesteko haina, baldin eta berez eskuratzea falta zaion dirulaguntzatik %80 iristen ez bazaio. Irakaslegoa eta bestelako zerbitzu-tako langileak langabezia geratzeko zorian daude egun, Hezkuntz Ministeritzak 8 milioi libera eta Herri Elkargoen eskutik beste 4 milioi zin eginikoak erdiesten ez dituen neurrian.

Eskazia dela-eta, pasatu den ostiralean hasi zion kanpaina berri bati Seaskak, Baionako manifestapenarekin Hezkuntzako arduradunarena Azokara hurbiltzekotan zela-koan. Era berean, ekainaren 13an, larunbata, Miarritzen egingo dute bigarren manifestaldi bat; hirugarrena, ekainaren 27an, auto-korrika batez Baiona, Donibane eta Miarrizetik barrena, eta uztailaren 4an azkena. Bien bitartean, Parisen bildu dira aste honetan Ministeritza eta Seaskako arduradunak!

Aste honetan

Kantu Txapelketa,
finalerako prest
(46. orrialdea)

Nafar idazleen
inbentarioa aurki
(48. orrialdea)

Pako Aristi, «Irene»
nobela aurkeztuz
(49. orrialdea)

«RIP», heriotzetik
urrun oraino
(50. orrialdea)

Joseba Tapia,
trikitixarekin
esperimentatuz
(51. orrialdea)

EKB-EK GUTUN IREKIA IGORRIKO SEGITUAN EUROPARLAMENTARIEI

Hizkuntza gutxiengotuekiko bazterketa Europako Elkartearen aldetik

*Europako herri ororen hizkuntzen
faboretan ofizialtasun osoa eta
lurralde printzipio politiko eta
juridikoa aldarrikatu behar.*

Iragan zen astean, hauteskondeen gertutasuna profitatuz, Euskal Kulturaren Batzarreak (EKB) txosten berezi bat aurkeztu zuen, ekainak 10aren ondotik europarlamentari bilakatu diren politikariei bidaltzeko. Bertan, hizkuntza minorizatuek Europako Elkartearen eskutik nozitzen duten egoera diskriminatu eta baztertzalea salatzen ezinbesteko beharra azpimarratu zuten Koldo Gorostiaga, Paulo Agirrebaltzategi eta Jose Azurmendik EKBko bozeramaile gisan.

Europako Elkartek hizkuntza eta kultur gutxiengotuekiko politika guztiz motza eta eskasa erakusten duela gogora arazi nahi die europarlamentariei delako

bederatzi puntuz moldatu txosten honek, eta hango Legebiltzarraren aurrean bereziki agertu behar dela euskarari buruzkoa, betiere Europako herrien kultur minorizatuentzako ofizialtasun osoa eta lurralde printzipioa zinez aldarrikatuz. Funtseskotzat jo behar da, Estatu guztien aldetik Europako herri ororen printzipio politiko eta juridikoak betetzea, eta hauek benetan gauza daitezen 'Bureau' edo Batzarre apropos bat eratzea.

Euskara zerbitzu hizkuntza gisa erabiltzea proposatzen die EKBk bai europarlamentari bai bere alderdiei, eta, halaber, euskaldun guztien eskubideak garatzeko bideak ipin daitezela espreski eskatzea.

Donibaneko AEKantuz erromeri berroz plazaratu

Aurreko urtetan baino musika talde gutxiagok taularatu bazuen ere bere doinua joan den larunbatean burutu AEKantuz-en, hala ere euskarak zeharo zipritzindu zituen Donibane Lohitzungo karririk oro goizean goiztik hasitako festa giroaz. Ezen kale animazioa izan bait zen nagusi fanfarre, erraldoi eta antzerkiz Sebastianok Titiriteroak, Hendaiaiko arraldoiak, Baiona eta Baigorriko dultzaineroak, Koldo Ameztoui, trikitilari eta aberren eskutik. Estropadak ere ez ziren faltatu, ohizko bazkal osteko bertolari eta erromeriko dantzaldiekin.

Ekitaldi nagusia azkenik, Dukonteneko taulan burutu zen Lluís Laçhen azken diskoen aurkezpenarekin eta Mikel Laboak muntatu entzun-ikuskizun bitxiarekin batera, Naturaren antzokiko pantaila eta guzti. Hiru mila pertsona eta berebiziko arrakasta, nahiz eta euriagatik Itoiz-ek jo ez.

BERROGEI PARTAIDETIK KANPO IZANEN DIRA AZKEN SAIOAN
BIDE BATEZ BERNARD DETXEPARERI OMENALDIA ESKEINIZ

Kantu Txapelketa, final nagusiaren zain ekainaren 21erako Eiheralarren herrian

Eñaut Larralde, Niko Etxart eta Maite Idirin, epai-mahai-koetako zenbait, Eiheralarren bertan emanikako prentaurrekoan.

**Euskal Kantu Txapelketaren azken
arnasetan gara aurtengoz. Aurreko
bi urteotan Iparraldean bakarrik
antolatu ondoren, aurten Euskal
Herri osora hedatu da. Asteburu
honetan izanen dira azken
kanporaketak, eta finala ekainaren
21**

Final hori buruz ari garela, esan behar da Eiheralarre herrian jokatu dela, hain zuzen ere Bernard Dtxepareri sortu zen herria. Beraz, final hori ez da ustegabetarik Eiheralarren suertatu.

Detxepareri omenaldia goizetik

Finalaren egun hori bi zatitan egitea pentsatu dute: Txapelketaren finala bera arratsaldearekin, baina goi-

zean egin nahi izan dute ere Bernard Dtxepareri omenaldia. Orduan, programa hau izanen da: lehenik, 9,30etan Eiheralarreko elizan meza bat bertsolarien, eta Baionako apezpikuarekin. Gero, 10,30etan Eiheralarreko auzapezaren eta herriaren omenaldia. Handik hamar minututako, bertsolarien omenaldia Detxepareri, eta horretara Hegoaldetik lau bertsolari joanen dira, probintzia bakoitzetik bat (Ajuria, Abel Enbeita, Olalde eta Mikel Taberna), eta Iparraldetik egun hartan libro ziren bertsolari guztiak: Ezponda, Alkat, Mixel Xalbador, Arro-

sagarai eta Laka.

Goiza aitzineratuz, 11etan kantariak Detxepareri omenaldia eskeiniko diote, bera izan bait zen inprimatutako lehen kantaren egilea. Hemezortzi kantari edo talde joanen dira egun horretan Eiheralarre, eta kantu bana emanen dute: Niko Etxart, Etxamendi eta Larralde, Manex Pagola, Anje Duhalde, Pier Paul Berzaitz, Guk taldea, Erramun Martikorena, Maite Idirin, Xan Mixel Bedaxagar, Amaia Zubiria, Estitxu, Iñaki Zabaleta, Txomin Artola, Urko, Gorka Knör, Mikel Laboa, Imanol eta Antton Valverde. Gomitak egiterakoan, antolatzaileek nahi-tara mugatu dute duela 10-15 urte iadanik abiatuak ziren kantarietara. Lete, Lertxundi, Peio-Pantxoa eta Oskorri ere gomitatuak izan ziren, baina joan ezina adierazi zuten. Kasik denak joanen dira, beraz, gogotik Detxepareri omenaldia egitera.

45 kantari eta talde final nagusirako

Gero, alde batetik arratsaldean arizan behar duten kantarien bazkaria izanen da eta bestetik 3etan xuxen Txapelketako finala hasiko da. Zazpi probintzietatik izanen dira kantariak. Lehen aldia da horretara heltzen gara Euskal Herrian. 45 kantari edo talde ariko dira Eiheralarren. Goizeko kantariak, eguraldi ederra baldin bada herriko plazan ariko dira, baina eguraldia txarra izatekotan, herriko trinkete berrituan. Arratsaldeko finala, eguraldi ederraz herri gainekaldeko pentze handi eta lasai batetan iraganen da, eta sekula euria baliatzen 5.000 tokiko xapito bat dute arrestatua, Donibane

**Eiheralarreko auzapeza (Beñat Aharendaburu) eta erreto-
rea (Jean Irigoyen), kazetariei Kantu Txapelketarako atxiki-
mendua agertuz.**

Garaziko futbol zelaian mon-
tatuko dena. Bezperan deli-
beratuko omen dute bata edo
bestea egin.

Beste puntu batetara ira-
gan aitzin, Txomin He-
guy-ren aburua jaso nahi izan
dugu: «ohartzen gara pentsa-
tzen ez genuen arrakasta er-
dietsi duela Txapelketak, iku-
siz lehenik Iparraldean gau-
zak konparatzen badira kan-
tarien kopurua kasik doblatu
dela gutxienez. Iparraldeko
erdifinalak ikusiz gauzak
landuagoak izan dira globa-
ki, eta zinez gauza interesga-
rriak ikusi eta entzun ditugu.
Zinez pentsatzen dut finala
arrunt mamitsua izan daite-
keela».

Ekainaren 27an, Donostian, rockaren segida

Baina Kantu Txapelketa ez
da Eiheralarreko horretan
bururatzen. Errana zuten an-
tolatzailerok rock sail bat ere
izanen zela, eta rock sail hori
Donostian iraganen da, ondo-

ko larunbatean, ekainaren
27an, Anoetako Polikirolde-
gian. Orain ustez badira ha-
mar bat talde, disko edo ka-
seterik grabatu gabekoak,
talde berriak beraz. Antola-
tzailerakoa den Frantxoak
azaldu zigun zergatia: «gure
xedetan rock kontzertu hori
ere Eiheralarren egitea zen
baina konturatuak gira ezi-
nezkoa dela, antolaketa han-
dia behar duelako. Gainera,
erran behar da rock talde
guztiak, bat salbu, Hegoalde-
koak direla, eta beraz ikus-
ten zen rock txapelketa han
egitea komenigarriagoa lite-
keela».

Nafarrak, azkarrenak Hegoaldean

Esana dugu dagoeneko
aurten dela Kantu Txapelke-
ta Hegoaldera zabalduta den
lehenengo eguna. Hegoal-
dean lehen urratsa Nafarroa-
koek eman zuten, herrialde
horretakoa joan den urteko
azken bi hilabeteetan garatu
zelarik. Arrakasta handiz ga-

ratu ere. Bi kanporaketa izan
ziren, Elizondon eta Leitza-
n, eta finala Doneztebeko Gure
Txoko salan. Nafarroatik
Eiheralarrera zeintzu joanen
diren, beraz, erabakia da da-
goeneko.

Basaurin dute bizkaitarrek azken zita

Kanporaketak eginak dira
baita Bizkaian eta Gipuz-
koan. Zehazki, Bizkaian 41
kantarik parte hartu dute, ba-
karlari, bikote eta taldeen ar-
tean. Batik bat umeek izan
dute arrakastarik handiena
Bizkaian, 16 ume taldek ize-
na eman zutelarik. Kantu tra-
dizionalean, bestalde, 14 izan
ziren aurkeztutakoak. Kantu
berrian, 9 izen, eta rockean 2
bestarik ez. Maiatzaren
10ean Zeunarin jokatu zen
lehen bizkaitar kanporaketa,
jende aldetik izugarrizko
arrakastarekin, herriko enpa-
rantza toperaino beteta ger-
tatu zelarik.

Gauza bitxirik ere izan tar-
tean: kantu tradizionalen bat
tango modura emana izan
zen, 90 eta piko urteko amo-
na abesten irten zen, etabar.
Bigarren kanporaketa maiat-
zaren 16an Lekeition izan
zen, plazan bertan eta jende-
tza handiaren aurrean. Dago-
eneko erabakiak daude fi-
nalera pasatutakoak, ekaina-
ren 13an larunbatez Basauri-
ko futbol zelaian lehiatu be-
harko dutela, arratsaldeko
8etan hasita.

Gipuzkoari dagokionez,
partaidetza 29tara mugatu
da, baina esan behar da he-
rrialde horretan ez zela haur
mailarik antolatu. «Gipuz-
koan oso pozik gaude arra-
kastarekin —diosku Alberto
Gorritibereak—, batik bat
kantu berriaren aldetik ager-
tutakoak, 14 izan bait ziren
sail horretan azaldutakoak». Arlo
tradizionalean 8 izan dira,
eta rock sailean 7. Lehen
kanporaketa Tolosan izan
zen maiatzaren 30ean, eta
bertan 250 bat pertsona el-
kartu ziren. Jaialdi bitxia
gertatu zen, polita benetan,
eta hurrengo kanporaketa
Bizkaikoen finalaren egun
berean izango da Ordizian,

gaueko 10etan bertako He-
rriko Antzokian. Gipuzkoan
finalik ez da izango, ekaina-
ren 21eko final nagusia gai-
nean dutelako. Beraz, Ordiz-
iatik bertatik erabakiko du
epai-mahaiak zeintzu joango
diren Eiheralarrera.

Joxe Anjel Arbelaitzek ere
bere iritzia agertu digu: «Ipa-
rraldeko kanporaketetan
izan naiz, eta Hegoaldeko-
tan nolabaiteko puntu beltza
ageri da haien parean: askoz
jende gutxiago etorri izan da
Hegoaldean, baina gertatzen
da hauteskondeekin batera
izan direla kanporaketa ba-
tzu, eta horregatik ez dela
oso garai aproposa. Dena
dela, kontent geratu gara».

Araba, honetan ere zazpigarren alaba

Araban izan da beharbada
Txapelketako alderdirik ahu-
lena. Bertan, kanporaketarik
ere ez egitea pentsatu zuten,
baina atzeneko bultzada bati
esker azkenean 10 elkartu
dira, 6 ume sailerako eta 4
helduenerako. Horien arteko
kanporaketa ekainaren 7an
izan zen Labastidan, Errio-
xako ikastolen egunaren ba-
tera.

Hegoaldari begirada oro-
korra emanez, ikusten da
desberdintasun handia egon
dela toki batzutatik besteta-
ra, baina nolabait antolatzaile-
ak pozik dira, gutxi gora
beherako abanikoa osatu de-
lako, toki guztietan izan dira
kanporaketak behinik behin,
etabar. Euskal Herri osora
hedatzea lortu dute, eta ho-
rretaz harro agertzen dira
eratzailerak. Lehen urratsera-
ko ongi bezala ikusten dute
egindakoa, eta hurrengo ur-
teetan zabaltzeko aukera an-
tzematen dute.

Azken aipamen bat
epai-mahaiarentzat, Eihera-
larren lan egin beharko due-
na. Zazpi izanen dira, bakoit-
za herrialde batetatik eto-
rria: Maite Idirin, Niko
Etxart, Eñaut Larralde, Kol-
do Pastor... eta Bizkaiko eta
Gipuzkoako izenean joanen
direnak azken mementura
arte ez dira eza gutuko.

J.L.

TXEMA LARREAREKIN BATERA LIBURUA PLAZARATU DU

Perico Díez de Ulzurrun, Nafarroan ere euskal idazlerik izan dela frogatuz

Bizkaierak badu bere antologia. Mugaz bestaldekoak ere sailkatu dira inoiz. Idazle nafarren txanda da oraingoan. Txema Larrea eta Perico Díez de Ulzurrun ditugu egileak. Atxakia hori bide, Pericorengana jo genuen.

Nafarroak euskal literaturan hasmenta hasmentatik eman ditu idazleak, Etxepare bera nafarra zen, Axular ere nafarra, euskal letretan idazlerik joriena eta hoberena Pericoren ustez. Bestalde euskal idazlerik oparoena ez, baina bai oparoenetako bat Elkanoko Joakin Lizarraga dugu. Beharbada bere estiloa ez da erabat euskalduna baina oso obra lutzeta utzi zigun XVII. mendeko nafarreraz. Honetaz hala zioen Pericok: «dena den jendeak ez dakit kontutan hartzen duenez, hiru idazle hauek, lehendabiziko biak batez ere nafartarrak zirela. Honetan egun zabaldu den joera salatu nahi nuke. Zenbait aldiz, bizkaitar bat aurkezten baldin bada, bailara, herria eta baita baserria ere aipatzen dira, beste aldekoekin aldiz, aski da Iparraldekoa dela erratea, berdin da zuberotarra edo kostaldeko lapurtarra den».

Ekialdeko hizkuntz ereduaren zale

Apez eta erlijio gaien pizua handia da dudarik gabe orain artean behintzat nafar idazleengan. Euskal testu gehie-

nak halakoak ditugu, beren helburua badakigu zein den, baina ezin uka apez hauen euskararenganako amodio edo atxikimendua. Plazaratu liburuaren berri eskatutakoan: «hasi gaituk mende honen, joan den mendean sortuak baina emaitza mende hasieran Gerra Zibila bitartean utzi zutenak: Aita Damaso Intza, Blas Alegria la-kuntzar apezka, Ziriako eta Federico Garralda, Otsagiko albaitea, baita Larreak ere». Asmoa dute bigarren liburuan mende hasmentako idazle baxenafarrak sartzea beren artean Manex Haundi luzaidarra delarik.

Perico Díez de Ulzurrun, Txema Larrea edo Jose Angel Irigarai bezala ekialdeko hizkuntz ereduaren darabilen idazlea dugu: «hor historia tiki bat egin daiteke: nik etxean ikasi nian euskara, hamaika urterekin gau-eskolara joan nintzen hobetzer eta han gipuzkera irakasten ziguten, baina nik ezagutu nituen Campionen gramatikaren bidez eta aitzak etxean gordetzen zituen testu nafar batzuren bidez eredu nafarra edo dei genezakeena, eta

pentsatu nuen hura ere behar nuela segitu». Ikusiz Iruñean badela euskara bat eta betikoa, bera iruñesmea izaki, berezitasun horiek erabiltzen hasi zen. Geroztik anitz idatzi du, sindikalgintzan, politikaz edo kazetari gaiez, literatura-rik ez, eta beti euskara horretan egiten saiatu da.

Nafar euskararen altxorra zaharrengan

Bizkaian bizkaiera erabiltzearen aldeko ageri da baita ere. Bidasoaz bestaldean bizi izana da lau urte t'erdiz: «baina horrek ez diat uste izan duenik eraginik enegan, nik ildo hori hamasei urterekin hautatu bait nian, ildoeko euskara nolakoa zen ikusi nuenean». Bere ustez euskara batuak behar luke izan aditz eta ortografia, gero idazleak deretxo guztiak izan behar du nahi dituen hitzak, esae-rik eta moldeak erabiltzeko.

Soziologikoki hain garrantzia gutti duen euskalki bat bultzatzeaz galdetu genio- nean: «batzuren ustez txorakeria izanen duk, baina nik garbi diat, ni euskalduna nauk, Iruñekoa naizelakotz,

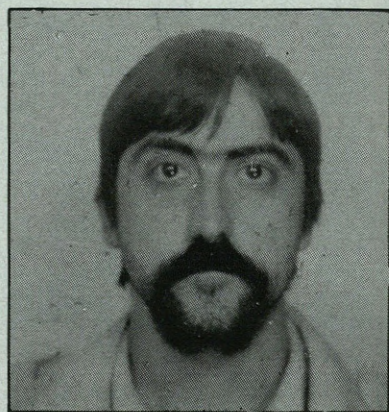
eta bertako euskara erabiltzen diat».

Beste kontu bat, Gipuzkoan eta Bizkaian hainbat jenderen artean gero eta kutsatzenago ari den euskara du Pericok. Jendeak 'bale', 'eske', 'ia-lo-kreo' bezalakoak normalizat hartzen ditu, Euskadi Irratian eta abar. Pericoren ustez, Nafarroan nahiz eta euskara erdia egon harritzekoa da zaharrak zeinen ederki mintzatzen diren kutsatu gabe.

XVI. mendeko ildotik jarraitu behar

Lapurtar literarioa aipatu eta, Krutwig-en jarraitzaile- tzat jotzen du bere burua: «hemen XVI. mendean euska- raz idazten hasi ziren jaun batzuk eta uste dut ildo hori jarraitu behar litzatekeela, Euskal Herriak historian ze- har eman dituen beste emai- tzak atzenu gabe, Sabino Arana esate batera badugu bide bat eta nik uste lapurtar literarioa segitu beharko ge- nukeela».

INAKI CAMINO

Perico lapurtar klasikoaren aldekoa dugu.

«KCAPPO»K HASITAKO TRILOGIAK BIGARREN LIBURUA
DAUKA HONEZ KALEAN: «IRENE. TEMPO DI ADAGGIO»

Pako Aristi: «Irene» nobelan hamarretik zortzi gauza errealak dira»

**Hogeitahiru urteko urrestildar
idazle honek bigarren nobela
kaleratua digu berriki.
Lehenengotik 6.000 ale saldu omen
ziren, eta zifra horrek suposatu
zuen arrakastak eman zigun
bigarrenaz mintzatzeko parada.**

ARGIA.— «Irene. Tempo di adaggio» trilogia baten bigarren liburua diagu. Nola ikusten duk trilogia hori bigarren liburukia amaitu ondoren?

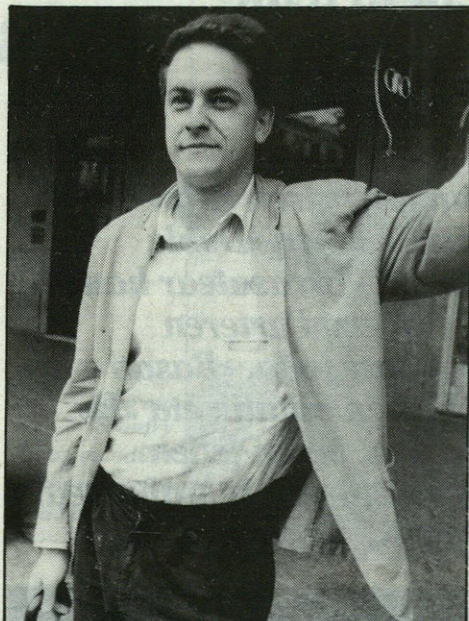
PAKO ARISTI.— Lehenengo badakik «Kcappo» izan zela, eta hura azkar idatzitako nobela izan huen, erreflexio literario handirik gabekoa. Ordurarte nituen gusto eta irakurketetan oinarritutakoa. Istorio bat aurkitu nian liluratu ninduen, eta piska bat presaka bezala egin nian. Nolabait neure burua konfirmatzeko bezala egin nian, inseguritatea kentzeko. Bigarren honetan, lehenengoarekin konparatuz, askoz lan handiagoa egon duk, dokumentazio aldetik edo idazterakoan, bi bertsio desberdin egon dituk, eta erdian dena aldatu nian. Gero, honetan erreflexio literario gehiago dago, eta azken bi urte haueetan irakurri ditudan liburuak propio irakurri dizkiat nozio literario batzu hartzeko, teknika aldetik egon diren intentioak eta horrela. Hobe edo txarragoa jendeak esango dik, baina niretzat landuagoa behintzat izan duk bigarren hau.

A.— Trilogiaren ideiak zutik segitzen dik, beraz.

P.A.— Bai, trilogiaren hirugarren nobela iadanik bueltaka zebilkiat, folio batzu idatzia dizkiat. Mendea hiru zatitan banatu diat, eta hiru epoka desberdinetako bakoitzean nobela bana kokatu diat. Orduan, hirugarren nobela gaur egunean kokatua izango duk, gaur egungo krimen batzu klabe moduan jarriak, etabar. Niretzat oso inportantea izan duk bigarren hau ere nolabait konfirmatzeko modua izan duk, ea kapaz nintzen hirugarren nobela bat idazteko. Koldo Izagirrek esaten dik nobela zailena bigarrena izaten dela, eta kantari askok ere esaten ditek zailena bigarren diskoa izaten dela. Areago, lehenengo nobelaren arrakastarekin listoa bazegoen, eta nire desafioa zen listoi hori gainetik pasatzea, azpitik pasaz gero tongoa izango litzateke eta.

A.— Trilogia horren barruan lehenengoa idatzi huenetik azkena idatzi arte dezente denbora pasako duk, eta gainerako hire idazle formazioa aski urte inportanteak. Horrek ez al dik arriskurik trilogiaren osotasuna galtzeko?

P.A.— Dударik ez. Nobela batetatik bestera aldaketa eta salto asko ikusiko dituk. Ba-

Jenero beltzaren bertsio ruralean murgildu zaigu Pako Aristi «Irene»rekin.

dik arrisku hori, baina ebitatzeko ezinezkoa duk. Egongo den saltoa meioratzeko izango dela espero diat. Pertsonak aldatzen joaten gaituk bizitzan zehar eta liburuan ere hori nabaritzen dut erabat.

A.— «Irene» idazteko orduan inestigazioa aipatu duk. Izan ere, gertaera erreal batzutan oinarritutakoa duk nobela hau, ezta?

P.A.— Bi gertaera zeudek. Krimen bat, Beizamakoa, eta gero Ama Birjinaren agerpena, Ezkion izan zena. Urteetan nahiko hurbil izan hituen, 1926an eta 1931n, eta batu egin dizkiat biak. Alde horretatik, inestigazio lana handia izan duk, funtsezkoa ikusten bait nuen historiari oinarri erreal bat emateko. Mila detaile zaindu behar nizkian, eta horiek zehazten pasa diat denbora asko eta

asko. Hemerotekan ibili izan nauk asko, eta Ezkioko Ama Birjinari buruz ingeletesik itzuli behar izan diat liburu bat. Informazio guzti hori nobelan sartzen joan nauk dosi txikietan. Esan dezagun nobelan hamarretik zortzi errealak dira.

A.— Erreflexio literarioa aipatu duk gorago. Nola isladatzen duk hori nobela honetan?

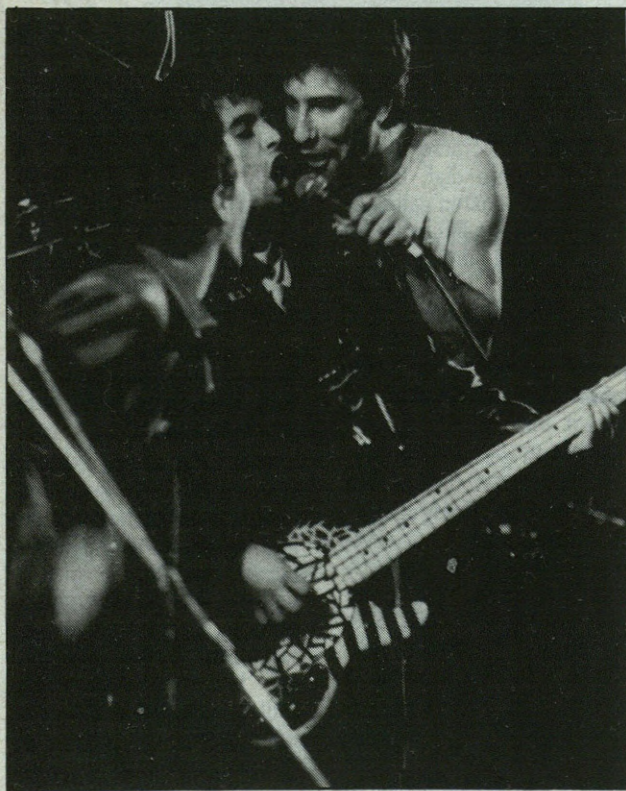
P.A.— Batez ere egitura- ren aldetik. Lehenengo nobelari buruz jendeak esaten zidaan gauzak gehiegi kontatzen nituela, irakurleari gauzak bandejan ematen nizkiola. Garbi ikusi nian literaturan gehiago sujeritu egin behar zela, plano diferentetan sujeritu, irakurlea motibatzen eta. Hori izan duk lortu nahi izan dudana.

JOSU LANDA

«BASATI DISKAK» SEILU INDEPENDIENTEAK EKOITZU BERRIA DU BERE LEHEN DISKOA

«Rip» punk taldearen urteak eta urteak azkenez sarituak

1981. urtean hasi ziren «Rip» izenaz martxan lehen «Doble Cero»n aritutako arrasatear hauek. Jo ta jo ta jo... zazpi urteren buruan lortu dute jada, «Basati diskak» seiluaren eskutik eta «Iz» grabazio etxean, beren lehen bakarkako plastikoaren grabatzea: «Ez hadi mogi!».

«Rip»ekin topera: Karlos, «Portu», «Yul» eta «Txerri». Urteak eta urteak...

«Basati diskak» seilu independentea sortu berri-berria dugu. Lagun batzu bildu eta prestamu bat eskatuz gauzatu da talde asko eta askoren tzat hain beharrezko suertatzen den seiluaren sorrera: «denbora generamagien honetaz pentsatuz dio, seilu honetako partaide den Javi-k. Arrazoiak begibistakoak: «diskoak merkeago eskaintzea, banaketa lana guk egin da noski eta salbenta Gaztetxe, taberna eta dendatarak paseaz. Bestetik, etxeko musika taldeak, talde punkiak nahi baduzu, plastikoratzea da gure asmoa».

Merezi zuen «Rip»ek

Eta guzti honetarako aski ospetsuak diren «Rip» taldearengana jo dute: «merezia dutelako lehenik eta beharrezkoa zelako izen on batez gauzatzea gure lehen lana». 2.000 disko eta kasete kalera-tu nahi dute: «San Ferminetarako ahal bada. Dokumentazioa biltzeko orduan kristoren arazoak sortzen dira, baimenak, kontratua, Auto-reen Elkarte Nagusia dela-ta dokumentazio osoa Madrilerat bidali behar eta, datorren urterarte itxoin beharra genuen». Azkenez, «Iz»ren lizentzia zenbakiaz lortuko dute uztaila alderako kalera-tzea.

Banaketa aurrera eramango duen jendearekin harremanetan jartzea da hurrengopausoa: «atzerrian trukearen bidez funtzionatu nahi dugu batipat, seilu independente eta musika taldeekin diskoak trukatzuz. Hemen, denda, taberna eta Gaztetxez gain korreoz egingo dugu salbenta, salnehurri tartea beti beren esku utziaz, 700 peztatan eskainiz plastikoa alegia». «Basati diskak» seiluaren postakutxa zenbakia Donostiako 1686 duzue: «ondo ateratzen bada, hu-

rrengoa Andoaingo «Bap» taldearekin».

Eta diskoa zer?:

«No te muevas»

«Rip»en aurkezpena hasteko: «Karlos abesten, «Portu» baxuan, «Yul» gitarra eta ni» dio «Txerra»k. Urte mordoaz jotzen eta ez dute «Eskorbuto»rekin ateratako «maxi»az (Zona Especial Norte) gain besterik kaleratu: «egia esan, ez dugu aukera seriorik izan, zuzenean grabatuko ginteztela ere esan ziguten «Suicidas» seilukoek baina...». Baina, aukera oraingo hau izan da: «ez da dena nahi bezala atera (Portu anka hautsita «ibili» da azkenaldi honetan eta diskoa prestatzeko justu-justu), baina lortu dugu azkenez bukatzea».

«Punk» egin izan dute betidanik: «hasiera batean Ingalaterrako «punk» musika xurgatu genuen mordoaz. Gurea «punkia» da eta garai batean azkarrak topera. Gaur egun, landuagoak... », lasaiagoak, musika aldatu dute piskat: «ez dugu sekula santan estilloz aldatuko, hori bai zahartzen ari gara-ta... ja, ja, ja», beno, beno...

Hamalau abesti atera dituzte «No te muevas» izeneko lehen bakarkako plastiko honetan: «zaharrak batzu baina musika aldetik berri-tuak: «Ahogate», «Incorruptible», «Escoria» kasu. Kontzertutan eta, jotzen ditugunak bestetik, hala nola «Lepoan hartu», «Enamorado de la muerte», «Policia no», «Odio a mi Patria», «Revolución»... eta berriak batzu: «Condenda», «Terrorismo policial» eta bersio bat, «Txapelgorri». Letrak «Portu»k idazten ditu: «insomnioz pasatako gaue-tan». Polizia izan da beti beren lehen obsesioa, gizarte hau apurtu nahia, kaleko krudeltasuna azken batean. Abesti azkarrak eta mantsoagoak tartekatuz egin dute aurrera: «Euskal Herrian kristoren martxa dago, Gaztetxan inguruan mugitzen diren taldeak eta... ongi». On-gi.

J.J. PETRIKORENA

Joseba Tapia, soinu txikiaren berrikuntzan, hariari tiraka

1.155. zbk./87-VI-14 **ARGIA** 51

Paperetan idatziak

“INTEGRAZIOA

Gure artean funtsezkoak diren arazoak: lagabezia, bortxa, berreuskalduntzea eta integrazioarena, politikarientzat eta gizartearentzat ezin konponduzkoak bailiren eta hor, “sub quadam aeternitates specie”, betikoturik geratu behar balute bezala agertzen zaizkigu. (...) Berreuskalduntzeari dagokionean, dirutza ikaragarriak erre eta alderdi kualitatiboen neurraketa “sine die” luzatzearekin ihes egiten zaio sakonera ezeztatzea bat sortzeari eta gizarte eta kultur integrazioari bagazozkio, berriz, banadura manikeista batek alde batekoei eta bestekoei “mesede” egiten die-la esan liteke bezeriari eusteko, nahiz eta tarteka ordaintzen diren fakturak garestiak, garestiegiak izan.

Xabier Mendiguren, «Deia» 87-VI-4

“F.M. IRRATIARI

Oraindik lizentzien arazoa erabakitzeke dagoen FMko irati-frekuentzien kopurua 16tan gehiagotu daiteke. Denetara, 28ra iritsiko lirateke frekuentzia horiek. Ente publikoarenak (hots, EITBrenak) gehitze honetatik kanpo geratzen direnez, emisora komertzialen mesedetan izango litzateke erabaki berri hori.

Eguna, 87-VI-4

“EUSKARA ETA HAUTESKUNDEAK

Etxekoak garbi eta gure hasierako asmoari atxikirik, berrikuntza eza azpimarratu behar zaie oraingo hauteskunde hauei. Hau da, presentzia ikonografiko testimonialaz landara, ez dirudi alderdi politikoei euskarari behar duen “tornua” emateko gogorik bat ere dutenik. (...) Duela denbora gutxi, Sanchez Carrionek ateratzear den liburuaren laburpenaren aipamena egiterakoan irakurri ahal izan genuen soziolinguista honek, euskararen berreskurapenerako, nahitanahiez kotzat jotzen zuela euskal komunitatearen burutza eta aitzindaritzat “euskaldun oso” direlako horiengan izate. Ez zaie alderdi abertzaleen zerrenda-buruei azterketa bana egin behar lojiko hutsa den baieztapen hau urrundik ere betetzen ez dela jakiteko. Eta honetatik —bakar bakarrik lau Diputazio, lau hiriburu eta Europar Parlamenturako zerrendak kontutan harturik— ez da alderdi abertzale bakar bat ere libratzen.

Martikorena, «Navarra Hoy», 87-VI-2

“TELEBISTA BERRIA

Normalean oso ondo informatuta egoten diren iturrietatik jakin dugunez, telebista berria sortzeko asmoa dago. Baina ez telebista pribatu famatu horiek, hori ez. Entzun dugunez telebista publikoa izango da —instituzioek manejatua eta ordaintzen dituzten horietakoa—. Eta non eta Bilbon. Bilboko Udalak asmo hori omen dauka: kable bidezko telebista sortzeko asmoa. Momentuz ez dakigu gehiagorik, baina udaletxean ez digute ezezkorik eman. Beraz hortxe dago notizia eta aurrerago ikusiko dugu ze gertatzen den.

J. Beranta, «Aizua», 58. zbka. 1987ko ekaina

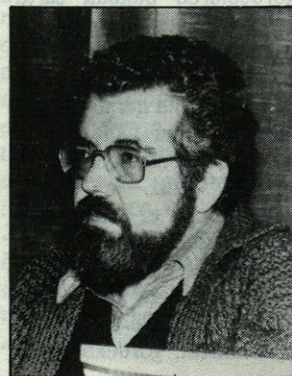

Zein proposamen egin nahi izan diezue EKB bezala Europar Parlamenturako aurkeztu diren hautagaiei?

Paulo Agirrebaltzategi

Jokin Aldazabal-en galderak Donostiako Irratian (ekainaren 1ean)

— Lehenengo aldia da Euskal Herriatik Europako Parlamenturako hautagairik aurkeztu dena, eta EKBn pentsatzen dugu mementu aproposa dela euskarari buruz eta bere etorkizunari buruz Europaren aurrean gogoeta egiteko. Eta baita ere Europarako hautagai ditugun politikoei beren eritzia eta politika ezagutarazteko eta horren berri eman diezaguten guztioi. Europako Ekonomi Elkartek hizkuntza gutxietuekiko oso politika motza daramate. 1982.an sortu zen HIZGABE, hizkuntza gutxituen aldeko bulego europar bat baina horretan oso diru gutxi gertatzen da (urtean milioi bat ECU) eta hiru langile, Parlamentuko hizkuntza ofizialen arteko lanak egiteko ia 2.000 funtzionario erabiltzen diren aldi berean. Europarlamentariei beren gain har ditzaten planteatzen ditugun erreibindikazio nagusiak hauek dira: Euskal Herrian —Ipar nahi Hegoaldean— euskarak eta euskal kulturak jasan eta jasaten duen zapalkuntza ezagutaraz dezatela, programetan agertzen diren neurria defenda ditzatela, etabar.

Lucien Etxezaharreta

Alberto Gorritiberea-ren galderak Loiolako Herri Irratian (ekainaren 8ean)

— Uste dugu behintzat baietz, hori besteei esan behar duten gauza bait da. Saiatzen gara hemen Iparraldean dugun euskal kutsu idazle horren plazaratzerat, eta ez da beti gauza erraza. Hegoaldean ere posible, baina Iparraldean laguntzarik gabe piska bat misioner lana egin behar dugu, idazle batzu bait dira beti bezala lanpetuak eta haiei beti zerbait ematen saiatzen gara, talentu hori nola euskaraz indartzeko erabili behar duten. Hemen gutxi gora behera belaunaldi gazte bat bezala dugu doi bat biltzen, eta badugu ere nolabaiteko orokortasun bat tartean Hegoaldeko idazle batzu sartuz. Baina halere hemen hamar bat pertsona inguruko ekipo bat gara, gure aldizkarian egiten ditugu 600-700 ale, eta uste dut erdia-edo Hegoaldekoek erosten digutela. Horrekin bizi gara gutxi gora behera.

— Lucien Etxezaharretak zer irudi dauka Ipar eta Hegoaldearen arteko harremanetaz?

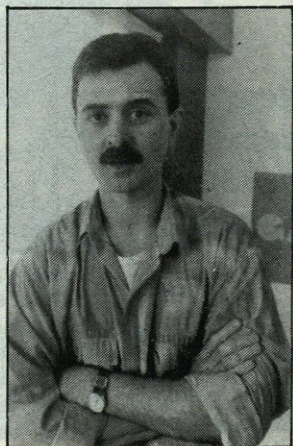
— Hemen inpresio bat dugu denok: harreman eskas hori, eta Hegoaldekoak ez direla konturatzen Iparraldean dugun berezitasunaz eta Iparraldea ere Euskal Herria dela. Hori oso gauza inportantea da. Testotxo batean irakurtzen nuen eta esplikatzeko zuen Hegoaldean kultura hispanikoaren influentzia daukatela, gero eta gehiago azaltzen dena; gu hemen kultura frankofonoan gaude, eta orduan bi kultura horien arteko loturak hausteko edo bata bestetik urruntzeko arriskuarekin gara. Lotura horiek baitetzpadakoak dira. Eta uste dut ere —gauzak positiboki ikusiz— auzo-

tekeen euskal irakurlegoan hein handi bat.

— Beste gauza bat esaten da euskal gauzak ez direla aise saltzen... Uste duzu produktu aski interesantea dela gaur egun euskal liburua?

— Nik hala uste dut. Ezin esan dezakegu erabat negozio handi bat denik, baina euskal kulturgintzan gero eta garbiago dago —beste edozein kulturatan bezala— jendeak laketa duela. Oraindik ez dagoela akaso guk nahi genukeen hainbat irakurle, baina piskanaka hori lortzen ari dela. Konparatuz gero, esate baterako Hegoaldean, Espainian egiten diren tiradak eta salmentak, gu ez gaudela atzera.

— Ikusten da orain liburuaren portadak edo azalak oso politak direla. Horri kasu ematen diozue asko?

— Orain konkretuki, eta nire lanpostua sortu berria zenetik, ahalegin berezi bat egin nahi izan dugu liburuak ezagutarazteko besteek ohituraz dituzten promozio gisako eta itxura aldetiko mimoa eta zainketak eginez. Horretan oraingoz ez dugu ezer berririk asmatu, baina nahi dugu gutxienik besteen mailara iritsi.

— Euskarazko produkzioarentzat geroa zabalik dago?

— Nik hala uste. Hor jende askok egiten dugu negar horretaz: gaizki gabiltzala, eta gutxi saltzen dela, irakurle gutxi dagoela... baina uste dut ezin daitekeela ezkorra izan.

ko kulturek oso gauza interesgarriak ekartzen dizkigutela, ez orain, beti hala izan da, eta hor badugu suertea, Europa mailan horrelako nahasketa interesgarria egin dezakegula kultura latino eta hispanikoa alde batetik, eta bestetik kultura frankofonoarekin, biak junta eginez. Alde negatiboa, bistan da, gure hizkuntza desagertuz doala dugu, baina literatura mailan ere gauza nabaria da nola Hegoaldean kasu egiten diozuen Hego Amerikako literaturari, eta hemen gutxiago, hemen kasu gehiago egiten diogu kultura frantses, aleman edo ingelesari. Hori guztia elkarren artean aipatzea biziki gauza interesantea da. Gero turismoa dago, badakizu oso protestatua dela hemen, eta ez genuke nahi Iparralde bilakatzea turismo leku bat Hegoaldekoentzat.

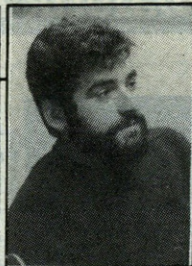

Xabier Zaldúa

Lucien Etxezaharreta-ren galderak Gure Irratian (ekainaren 3an)

dizu segur.

— Segur. Hori hemen beti da pozgarri, eta jakinez gainera alde batetik arras differentea dela giroa Ipar eta Hegoaren artean, eta hemen («Zabal»-en) konzentra daitekeela Iparraldean egon dai-

Torrealdak puntua jarrita

Hasier Etxeberria

— Hasier, «Lapikoka» asteroko telesaioan zergatik eta zertarako «nahasten» dituzu sukalea eta solasa, jana eta hitza?

Zer lortu nahi duzu: audientzia ala kultur forma berri bat?

Jana eta hitza ez al dira berez beti elkarrekin egoten? Jan edanaren plazerrak ez al dakar derrigorrez hitz egin beharra? Neri hala deitatzeko zait behintzat. Jatearen ekintza fisiologiko hutsa baztertu eta zeremonia osoari begiratu behar zaio. Sukaldariak jana ekarri bitarte, txur txurrean ihardutea ohizko gauza da, naturala, argibiderik ere behar ez duena.

Bigarren galderari erantzunez argi da «Lapikoka» egiten dugunok ez dugula nahi (ez eta ahal ere) kultur forma berri bat eraikitzea. Gauza askoz ximpleago eta aldi berean zailagoa da. Gure gastronomiaren kolore, pertsonaia eta erreportajeekin batera, euskara egunoroko tresnatzat darabilten gizakiek hurbildu nahi ditugu gugana. Esparru ugariatik etorritako beraien «ipi-apa» eta kezka jakingarriak aideratuko dituztenak. Eta zergatik ez esan, lan hau eginez batera, audientziarik gehien guragantzea da estratejiatiko bat.

Puntako argitalpenak

Iruñeko «Xalbador» liburudendak emandako datuak

Literatur liburuak:

- 1.— «Saturno», Arantxa Urretabizkaia. Erein.
- 2.— «Irene. Tempo di adaggio», Pako Aristi. Erein.
- 3.— «Haur Besoetako», Jon Mirande. Erein.
- 4.— «Garazi», Xipri Arbelbide. Elkar.
- 5.— «Bai... baina ez», Laura Mintegi. Susa.

Orotarikoak:

- 1.— «Euskal irakaskuntza Nafarroan; normalizazioarako oinarriak», Pakita Zabaleta. Egilearen argitalpena.
- 2.— «Euskal Hiztegi Historikoa: Erdi Aroa eta Aro Modernoa», Murgil taldea. Gordailu.
- 3.— «Antología poética vasca», askoren artean. Vanguardia Obrera argitaletxea.
- 4.— «Euskal testu zaharrak (I)», Jesus Mari Satrustegi. Euskaltzaindia-Mintzo.
- 5.— «Euskal Herriko Zoologia», Askoren artean. Kriselu.

Peter Paul Rubens-en «Medusaren erraptoa», XVII. mendeko erakusgarria Viennako Kunstler Hauseko erakusketan.

Viennako laberintoan, Medusaren manierismoa

Stendhal-ek deskribatu zuen lehenik “artearen gaitz” hori, edo “museotako gaitza” izenez ezaguna den gaitz fisikoa. Artelanen dimentsio aldaketak eta perspektiba desberdinek zorabioa sor dezakete bisitari xume zein artezale porrokatuagan.

Viennako Kunstler Hauseko erakusketaren antolatzaileek muzin egin diote itxuraz arrisku horri artelanen laberintoa osatuz. Uztailaren 12a bitartean zabalik izango den erakusketaren antolatzaile den Werner Hofmann-ek esan du: «manierismoa da funtsezko modernismoa». Premisa horren arabera XVI. mendetik gaur arteko zenbait obra bildu ditu laberinto moduko batetan, metamorfosia eta metafora gidari dituela.

Artinboldo-ren bi koadro dira erakusketaren giltzarri, Rodolpho Ilaren bisaiaren metamorfosia bi biak: «sua» eta «uda». Rubens-en «Medusaren burua» ere halakotzat har daiteke. Surrealista kutsuko azken koadro hau Viennako Kunsthistorisches Museumeko gela batetan oihal baten atzean gorde-rik egon izan da 1960 ingurura arte.

Hiru oinarri

Koadro giltzarriak alde batera utziz, hiru oinarri ditu erakusketak: «gauza orok du bere kontrakoa», «arazo bakoitzeko anitz soluzio aurki daiteke», eta «bariazioak tema (gaia) ordezkatzan du». Horren arabera antolatu dira koadroak, bisitaria Luigi Blau arkitektoak prestatutako espazio tronpalarian abiatzen delarik. Bi estaiatan banaturiko 19

sala dago. Lehen estaiak XVI. mendeko manierismoari eskeinia da, eta garai hartako obrak modernoago diren baturekin erlazioan kausi daitezke: Max Ernest-en miniaturazko paisaia bat Joos Demonper-en «buru-paisaiarekin», edo Giacometti-ren diseinu geometrikoak mende hartako marfilezko poliedro batekin.

«Begirada sorgindua» izeneko salaren bi alboetatik galeria bana osatzen da, Medusaren sinboloaren bikoiztasunaren argigarri: edertasuna eta heriotzea, Venus eta Marte. Izen iradokorrez bataiatu dituzte salak: «Laberinto misteriotsua», «Liluren gela», «Kapritxoaren etxea», «Gaueko pentsamenduak», «Egia biluzia». Manierismoa eta sinbolismoaren arteko hartuemana argitaratzen saiatzen da erakusketa, eta inpresionismoa, kubismoa eta espresionismoa ezabatuz, surrealismorako saltoa egiten da Duchamp, Man Ray, Breton, Picasso... bikoiztasunaren bariantek, figurazioa eta abstraktoa nahasian, posmodernismoaren arkitektoen kapritxoekin amaitzen da erakusketa. Galtzeko arriskua ez da makala, subjektibismoa da gidari. Horixe omen da antolatzaileentzat «aukera, askatasuna».

J.M. HERITZ

Kazuo Ishiguro, mendebaldeko idazle bat

1954.ean jaio zen, eta bost urterekin Ingalaterrara eraman zuten. Japoiko prentsak bere berri ematen duenean ez du sekula literatur orrialdeetan sartzen. Fenomeno bitxi bat da. Ingelesentzat ere hala da, japoindar tipiko bat. Rock musikoa izan nahi zuen idazle honek, orain arte Japoi hautatu du bere nobelen kokaleku gisa, baina ez da sekula bertara itzuli: «nire irudimeneko Japoi bat sortu dut, bertaratuz gero harritu eta etsitu egingo nintzatekeela uste dut». Japoiko literatura ulertzen ez duela dio, eta bere hurrengo nobela Ingalaterran kokatu duela.

Andrés Segoviaren azken akordea

94 urte zituela, ekainaren 2an hil zen Andrés Segovia kitarrajole birtuosoa. Linares-en jaioa flamenkoak tira zion fuerte eta kitarraz interesatu zen, admirazio askorik sortzen ez zuen musika-tresna garai hartan. 1909.ean eman zuen bere lehen kontzertua, 16 urterekin. Gero arrakasta, konpositoreak beretzat

espreski idazten hasi ziren. Gerra Zibilek ihes egin zuen eta New Yorken topatu zuen babesa. Hurrengo urratsa irakaskuntzari eskeini zion, Italia eta Ingalaterran anitz eskola eratuz. 100 kontzertu inguru ematen omen zuen, gero sariak ere iritsi ziren, aipatzekoa Juan Carlosek 1981.an Salobrenako Markes izendatu zuela.

Comédie Françaiseko greba amaitu da

Urte t'erdiko greba Pariseko Comédie Françaiseko enplegatu tekniko eta administratzaileekin egin dutena. 1986ko urtarrilean hasi zen aldizkako greba eta aurtengo martxoaz geroztik dexente gogortu. Azkenik ekainaren 5ean, sindikatu guztiek sinatu dute akordioa, testu baten bidez kategoriatan jakin batzuri eman beharreko prima berezia ezabatzen delarik. Greba hau zela eta zenbait emanaldi eten beharrean egon zen, eta ondorioak aurtengo irailera arte nabaritu dira.

Elton John, eskandalo eta mututasunaren artean

Eskandaloa «The Sun» egunkariak Elton John kantariari montatu diona. Gizonezko prostituta, sudurretatik 100 dolarreko bileteen laguntzaz sartutako sustantzia txuriska... lehen orrialdeko titularretan agertu da berria «The Sun» egunkariak. Detailak gaztetxoak eramaten omen zizkion batek eman zituen, eta Elton John-ek protesta mutua luzatu du, Australian egin dioten aho-kordetako ebakuntzaz ez bait da guztiz eta osoki goxatu. Egia izanen da? Disko gehiago salduko ote ditu kantari bisexualak?

'River' Sestao, bi urte eta primerarantz!

Bigarren B-tik igo ondotik mailarik gorenera saltoa egiteko aukerarik ukanen zuenik ez zuen inork espero denboraldi honen hasieran. Baina bolada hauetan 'azaña' ez erdiesteak sestatar askoren ametsak bertan behera pitzatuko lituzke, nahiz eta Javier Iruretaren mutilek kanpaina osoan zehar erakutsitako eginahal porrokatuak txaloak baino gehiago merezi dituen dagoeneko, riverzale amorratuen alimoek bezalaxe.

SESTAOk lehendabiziko dibisiora zuzenean igo ahal izateko hiru puntu behar ditu matematikoki: Castellón-en etekinik ateratzea eta Las Llanas zelaian Celta-ri azken matxean irabaztea aski da. Baina ez da makala! Celta galizarra ere egoera berean bait dago sestatar puntu berberetik (baina atzetik).

River-eko jokalarien bost hilabeteotako erregulartasunak eta berebiziko borroka izpirituak horretarako gai dela demostratu duen arren, orain jo behar du azken txanpa erabakikorra lehen dibisiora laugarren euskaldun talde bat eramateko.

Estadistikak balio ez badu ere...

Baloia zelaia atera, jokoan ipini eta piriakala ari delarik estadistikarik balio ez badu ere, gogora arazteko modukoa da Sestaok etxean zenbat partidu galdu eta berdindu dituen, eta alderantziz, Celta-k zenbat irabazi eta berdindu dituen kanpoko zelaiak bixitatu dituen.

Orain arte Sestaok Las Llanas-go zelaian jokatu dituen hogeita bat matxetatik bakarra galdu du eta lau berdindu. Hamasei ga-

raipen, alegia. Galizarrek bere aldetik, kanpoko hogeitabat partidutarik hamaika galdu ditu eta sei berdindu. River-ek 19 matx irabazi ditu orotara, 13 berdindu eta 10 alditan galduz.

Gutxitxo iruditzen zaionarentzat beste zifra pare bat ere ekarri nahi dugu ordea: gol asko sartu ez dituen arren (47), bigarren dibisioan hobekien defendatzen duen atea du 26 gol baino sartu ez dizkiotelarik!

Iruretaren adorea bere mutilengan

Honez gero Clementez oroitu arazi ditu zenbait kazetari Javier Irureta entrenatzaileak, bere jokarienganako duen erabateko eraginaren aldetik bederen. «Nork gertuko gaitu une hauetan? Gure adorea eta alimoa topera dago, eta jokatzeko dauden lau puntu horien bila goaz buru-belarri». Jokalariei konfiantza ematea oinarritzat deritza: «erregularrenak garela azpimarratzen diet, amaiara arte borrokatu behar dela eta oztupo guztien gainetik beste guztia berez aterako dela». A ze bitaminak! Bigarren B-tik primerarantz!

GORKA ARRESE

Osasuna, kakanahastearen erdian larrituta

BIGARREN dibisiora nor edo nortzuk eta nola jeitsiko, erabakitze dago oraindik. Egundoko kakanahastea sortu du Konpetizio Komiteak datorren urteko ligaren nolakoa moldatzerakoan, ezen play-off-ek txapela jokatzeko eta 87-88 denboraldiko liga hogeitaz osatzea onetsi zuenetik makina bat lokarri lotzeke laga bait zituen. Bigarren mailan bi taldetan ari dira ea nortzuk gorenera igoko, eta bestalde lehen dibisiotik behera nork eta nola egingo duen ezin asmatu.

OSASUNAREN arriskua behintzat begibistikoa da honez gero, azken hiruen artean ez bukatzeko aukera guztiak agortu ditu eta jadanik bi partiduren faltan. Zutabe hau izkiriartzerakoan ordea, dena da zalantza eta korapilo bihurria komeri honetan, bai Konpetizio Komitearentzat bai maila galtzeko mordoiloan murgildu diren klubentzat. Kontu problematikoa honetan da bederen: hasiera batean, beti bezala, hiru jeitsiko zirela; gero, azken geratuko zen hura; eta orain, beste ligatxo bat burutu beharko ote den.

ERABAKI bat zela eta bestea ondoren, klub guztien asmoek, kolokak, motibazioek eta moralak dantzan ihardun dute bienbitartean, ziur zertan aritu diren ezjakinean... eta areago, talde pobreenak izaki, diru mordo alferrik galtzen. Ez litzateke halakorik suertatuko, ez halajainak, txapela nola irabazi balego tartean. Azkenputz geratuko duen Cádiz-ek ligatxoa nahiko du, Racing-ek ez ligatxoa eta ahal bada ezta promozionatu beharra ere, eta Osasunak —hau jakin izan balu!— Sabadell-en aurkako matxeko alineazio ez legezoagaitik lehenago egingo zukeela protesta. Profesional asko dago kuerdaflorian, eta Konpetizio Komitea ilargira begira!

G.A.

Hauteskundeen ondorena

-1-

Mila beatzireun larogei eta seigarren urte barruan alderdi denen buruzagiak mitin hitzaldi orruan helburu hauxe hitzaldi hoiien sustraian edo erroan nork bere baza eraman arte etzeuden lasai larruan

-2-

Otsailaren hamarra da gaur larogei eta zazpian bertsogintzari ekina diot nola nengoen aztian. Ezin konpondu gure jaun hoiek bitarte hontan guztian hainbat bilera egin ondoren Gasteiz, Bilbo, Donostian.

-3-

Urrutitikan ikusitzen da besteren karramintsoa bai egin ere horren aurkako kritika edo mintzoa. Danak diote nere ideia jatorra eta zintzoa! bien bitarte puesto bila askoren ahalegintzoa.

-4-

Aurrez aitzera emanda edo berdin biltzar ixilera penagarri da aspaldi hontan jaunak hoiien ibilera. Zertan hainbeste kontu ta saltsa? Zertan hainbeste bilera? Peskisa hontan ia bagoaz hirugarrengo hilera.

-5-

Gerra artean jaioak nonbait eta seta txarrez hezi herriaren aurkeztutzeko nahiko tranpa ta malezi. Gobernatzeko kondiziotan gizon bat ezin berezi inork gehiago botatzerikan ez lukete hoiek merezi.

-6-

Hortxe dabilta gehientsuenak akatsak ezin iskutik pesoetarrak ezin ireki beren jarrera estutik beroien giltza militarra da hortan ez dago disputik eta ez dago ezer hartzerik hutsikan dagon eskutik.

-7-

Berdin jeltzale, EA edo EE abertzaleen gidari tamalgarri da nola zeraten batasunan birinlari toki gehiegi emanaz noski bakoitzak bere nahiari probetxu onik zail da erteten tema horren amaiari.

-8-

Ikusirikan gure gainetik horrenbeste arerio hau ez da txantxa, hartzekoa da arretaz eta serio. Batasunean izan ezikan gora ez gindezke io tamalgarri da erreku honek ez ote duen balio.

-9-

Ez ote dago ixiltzerikan gure nigar eternoa buru-hausteei nunbaitetikan atera bide sanua. Penagarri da salba leikena joan beharra inpernua nun dabil gure Autonomia edo Autogobernua?

-10-

Horra Pelipe eta gobernu pesoeren alderdia aberats dena aberats dedin ager duten soberbia. Lana degunok jornal eskasa lanjabe jende erdia langa ondoan beti marruka goseak dagon ardian.

-11-

Enpresariei mezu ederra emana die Solchaga-k ehuneko bostez errenditzeko konbenioaren galgak langilerian botoak bildu ordain miserizko trabak gehienez ere hauxe egingo zun irabazi balu Fragak.

-12-

Gogo onezko begirunea geuk nola izan PSOE-ri lehenaz gainera hoiengandikan hainbat negar da miseri. Herriagatik abertzaleok elkarri zedozer zedi Gasteizko aulkian Txiki Benegas arren ez dedin eseri.

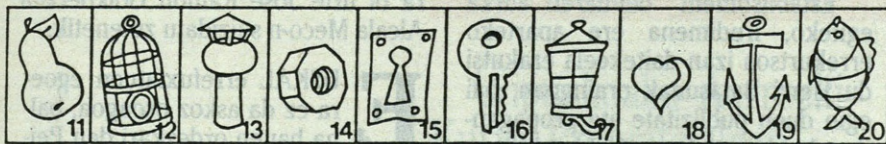
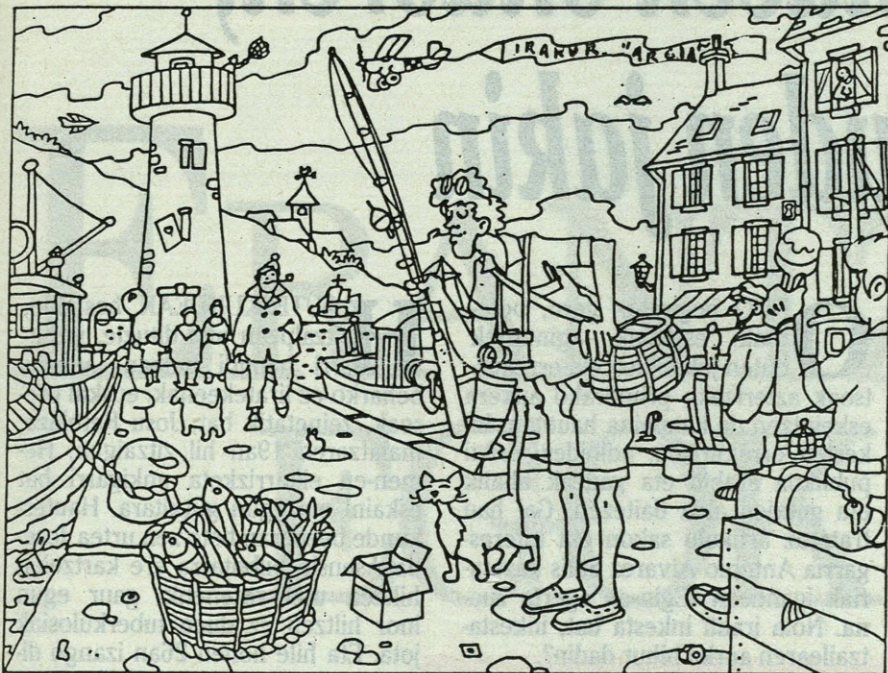
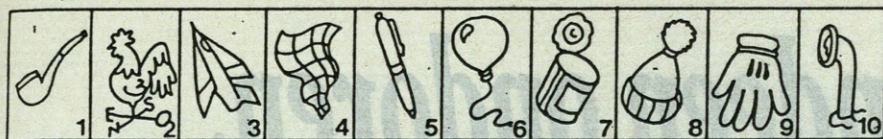
-13-

Abertzaleen soka hautsi zen oraingoz ezin lotuan askok sinesten ez dutelako istituzio kontuan; besteak berriz dena dagola diote Parlamentuan eta geroak esango digu gaur arrazoia nork duan.

-14-

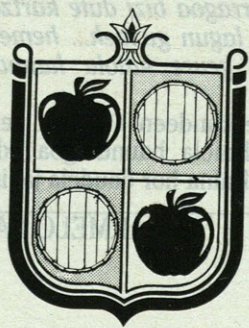
Une honetan arkitzen gera hontaraxe iritsiak aurrera bidez jarraitutzeko ez egon arren etsiak! Nolabait gora igo nahi mailak lehenago behera jetsiak hamalau bertso horra hor nere gogo eta iritziak.

PATXI IRAOLA

Erdiko lauki nagusi honetan aurkitzen dira inguruko irudiak. Ea aurkitzen dituzuen kontutan izanik hogeitaz irudi horietatik bat ez dela agertzen.

Aurreko asteko jo-kuaren soluzioa: Batuketaren soluzioa 37 da. Horretarako perimetroari bira laurdena eman behar diozue erlojuaren horratzen zentzuan.

GURUTZETA

Sagardoak

Gure sagarren grazia zure mahaiaren bizigarri. Hemengoa, naturala, alkool gutxikoa. Ezin besterik eskatu.

JOSE GOÑI URREAGA
Gurutzeta etxea. Telf. 552242
ASTIGARRAGA

Hauteskundeen ondoren, zertan gauden jakin

HAUTESKUNDEETAN beti ematen da nolabaiteko fantasia giroa. Esate baterako, Bilboko kale nagusitik zoazela, oinez, buru gaineko zeru hurbila mila kolorez apainduta agertzen zaizu, ehundaka konsigna eta mezu erakargarri, norbait hurbildu eta, hitzik esan gabe, lore bat ipini dizu eskuetan. Hauteskunde garaia da, fantasia giroei bitartea, botazio egunaren goizalderarte iraungo duena.

Biharamunean, botu-emaitzei enkargatuko zaie berriro ere errealtatearen irudia finkatzea, geldiaraztea, mozkorraldi baten ondorenak bait dira: horrenbeste botu lortu duzu, hau zara eta geldi hortxe, hurrengora arte.

Sinplifikazio mingarri horren aurka errebelatzeko modu bat kanpainaren inbentario pertsonala osatzea dateke, oinezko batzuen itinerario xumea bada ere.

ONDO begiratzuz gero, boteareak, estatuak, agintariekin duten jokabidea eta errekursoak aztertzeako primerako aukera eskeintzen da kanpaina hauetan. Inkesten errekurtsioa, adibidez, eritzi publikoa erabili eta gauzak ahalik eta gutxien alda daitezken. Gai hau tratatuz artikulu sakon eta interesgarria Antonio Alvarez Solis kazetariak igandean «Egin»-en agertu zuena. Nola irauli inkesta bat, inkesta-tzailearen aurka bihur dadin?

“Establishment” deituaren aurka egiteko, irudimena ere aparteko errekurtsioa izan daitekeela erakutsi du Herri Batasunak oraingoan, bai egin duen publizitate eta propagandan, bai hartutako erabaki politikoe-tan, zeinetatik ausartena Estatu mailako kandidatura aurkeztea izan den. Baina hau baino erreflasio interesgarriagoa da beste talde politiko-en jokabideak aztertzeak ekarri diguna: irudimena izateko, antza de-nez, beharrezkoa dela benetan eta egiaz “establishment”-aren aurka egotea. Ezin pentsa bait daiteke egin duten baino kanpaina aspergarri eta kantsagarriagorik. Aizu, benetan, Gorordo edo-ta Mario (Fernandez)-en pose teknokratikoak, eta Lizundia ze Teo Uriarteren erretratu korbata-dun bi aldiz errepikatuak Bilboko kaleetan, suizidiorako kon-bitea izan direla!.

HAUTESKUNDEAK, bestalde, itzalpean utzi dituzte, nehu-rra haundi batean, ahaztu beharko ez liratekeenak: euskal pre-soak, zeinetatik bat, Josu Retolaza, maiatzaren 19an hil zitzaigun, He-men-en elkarrizketa unkigarri bat eskaini eta egun gutxitara. Hautes-kunde bezperan bete zen urtea Jose-ba Asensio bilbotarra ere kartzelan hiltzen utzi zutenetik, gaur egun inor hiltzen ez duen tuberkulosiak jota. Eta hile honen 26an izango di-ra bi urte Jose Ramon Goikoetxea Alcala Meco-n suizidatu zutenetik.

EUSKAL errefuxiatuen egoe-ra ez da askoz osoagoa, bai-na hauen ordezkari den Pei-xotok berak haxe zioen duela egun gutxi: «gerta daiteke geure egoera, batzuetan, presoena baino arrisku-garriagoa izatea, baina askoz egoe-ra gogorragoa bizi dute kartzeletan ditugun lagun guztiek... hemen, gu-txienez, geure kaiola haundiagoa da».

Hauteskundeen aurretik zein on-doren. Kaiola haundiagoa edo txi-kiagoa. Baina hor daudela jakin.

KARMELO LANDA

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"

Eros ezazu

ZEURE ETXEA

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOEKIN. KONTSULTA EZAZU.